

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Etický kodex zdravotnického záchranáře v České republice

Code of Ethics of Paramedics in Czech Republic

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Zdravotnický záchranář

Autor bakalářské práce: Kamila Jahodářová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tibor A. Brečka, MBA

Kladno 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Jahodářová** Jméno: **Kamila** Osobní číslo: **465709**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Specializace ve zdravotnictví**
Studijní obor: **Zdravotnický záchranář**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Etický kodex zdravotnického záchranáře v České republice

Název bakalářské práce anglicky:

Code of Ethics of Paramedics in Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Předmětem bakalářské práce bude najít odpovědi na otázky, jaký je stav etických kodexů zdravotnických záchranářů v České republice, a jak je reflektován samotnými zdravotnickými záchranáři. V teoretické části práce se student zaměří na zjišťování stavu etických kodexů vybraných krajů České republiky a na jejich následné porovnání. V praktické části student provede dotazníkové šetření, zaměří se na názory zdravotnických záchranářů, na případný jednotný etický kodex zdravotnického záchranáře pro Českou republiku. Na základě zjištěných informací pomocí dotazníku budou data vyhodnocena a zpracována dle konkrétní metody.

Seznam doporučené literatury:

- [1] HAŠKOVCOVÁ Helena, Lékařská etika, ed. 4., aktualiz. a rozšířené, Praha: Galén, 2015, 225 s., ISBN 978-80-7492-204-6
- [2] PTÁČEK, Radek a Petr BARTŮNEK, Etika a komunikace v medicíně, ed. 1, Praha: Grada, 2011, 528 s., ISBN 978-802-4739-762
- [3] MUNZAROVÁ, Marta, Zdravotnická etika od A do Z, ed. 1. vyd., Praha: Grada, 2005, 153 s., ISBN 80-247-1024-2

Jméno a příjmení vedoucí(ho) bakalářské práce:

Mgr. Tibor Brečka, MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **18.02.2020**

Platnost zadání bakalářské práce: **19.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Student(ka) bere na vědomí, že je povinnen(a) vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

20.2.2020

Datum převzetí zadání

Jabudáková

Podpis studenta(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Etický kodex zdravotnického záchranáře v České republice vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 20.05.2020

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěla poděkovat převážně svému vedoucímu práce Mgr. Tiborovi A. Brečkovi, MBA, za ochotu, trpělivost a veškeré rady, které mě dovedly k vytvoření této závěrečné práce a splnění všech stanovených cílů. Dále mé poděkování patří všem zdravotnickým záchranným službám, které se mnou ochotně komunikovaly, poskytly mi potřebné informace a zapojily své zaměstnance do dotazníkové šetření, které jsem v práci zužitkovala.

Velké díky patří i panu prezidentovi Komory zdravotnických záchranářů ČR Mgr. Radomírovi Vlkovi, DiS., který mi pomohl v získání interních etických kodexů a jeho rady z pohledu zdravotníka jsem využila i při tvorbě dotazníku v empirické části. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem v mém okolí, kteří pro mě byli velkou oporou při vytváření této práce.

ABSTRAKT

Etický kodex je velkým trendem dnešní doby. Velké množství povolání, firem či organizací etický kodex vlastní. Bakalářská práce je zaměřena na shrnutí situace etického kodexu zdravotnického záchranáře či celé zdravotnické záchranné služby vybraných krajů ČR.

Úvod teoretické části se soustředí na povolání zdravotnický záchranář, jeho vzdělání pro výkon povolání a jeho kompetence při práci. Poté je teorie zaměřena na etiku a konkrétněji na etický kodex. V této části se práce zaměřuje na historický vývoj etického kodexu, jeho typologii, funkce či samotnou tvorbu. Soustředí se na etické kodexy v medicíně obecně, ale hlavní rolí je zde kodex zdravotnických pracovníků nelékařských oborů v komparaci s interně vytvořenými etickými kodexy vybraných zdravotnických záchranných služeb. Získané rozdíly jsou zpracovány v seznamu a tabulce, jejichž existence by mohla pomoci při vzniku jednotného etického kodexu.

Empirická část se zaměřuje na otázku potřebnosti a vhodnosti případného jednotného etického kodexu pomocí dotazníkového šetření. Respondenti pracující u zdravotnických záchranných služeb byli tázáni na otázky spjaté s řešenou problematikou. Výsledek je uspokojivý, protože respondenti prokázali většinovou náklonnost s hlavní myšlenkou práce, že jednotný etický kodex je potřebný.

Klíčová slova

zdravotnický záchranář, etika, etický kodex, morálka, právo, zdravotnická záchranná služba, zdravotnický pracovník nelékařských oborů, jednotný etický kodex

ABSTRACT

Code of ethics is a big trend of nowadays. A lot of professions, firms or organizations have their own code of ethics. The bachelor thesis is aimed for summarizing information about situation of code of ethics for paramedic or whole emergency from selected regions in Czech Republic.

Introduction of theoretical part focuses on paramedic's profession, their education for being paramedic and competences. It also focuses on ethics and especially on the code of ethics. It talks about historical developments, typology, functions and short creation of code of ethics. The bachelor thesis is aimed for codes of ethics in medicine generally, but the main part is the code of ethics for non-physicon healthcare workers and comparison with internally forged codes of ethics of emergencies from selected regions in Czech Republic. Gained distinctions are put in an overview list and table. They could be used to help with making unitary code of ethics for paramedics or whole emergency in Czech Republic.

The empirical part deals with a question of necessity and appropriateness of possible unitary code of ethics by a questionnaire. Respondents who work in emergencies were asked about ethics and problems in this topic. As respondents incline to the main idea of this work, we can consider the result as satisfying. The main idea is that the new unitary code of ethics is necessary.

Keywords

paramedic, ethics, code of ethics, morality, law, emergency, non-physicon healthcare worker, unitary code of ethics

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍLE PRÁCE.....	13
3	PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU	14
3.1	Zdravotnický záchranář.....	14
3.1.1	Legislativa.....	14
3.1.2	Odborná způsobilost	15
3.1.3	Kompetence zdravotnického záchranáře	16
3.2	Etika	16
3.3	Etický kodex.....	17
3.3.1	Historický vývoj etického kodexu.....	20
3.3.2	Typologie etických kodexů.....	21
3.3.3	Funkce etického kodexu.....	26
3.3.4	Etický kodex vs. Právo	26
3.3.5	Etický kodex a jeho význam	27
3.4	Etické kodexy v medicíně	29
3.4.1	Historický vývoj.....	29
3.4.2	Etický kodex lékařů české lékařské komory.....	30
3.4.3	Etický kodex sester	32
3.4.4	Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů...34	
3.4.5	Etický kodex zdravotnických záchranných služeb.....	38
4	METODIKA.....	62
5	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	64
5.1	Cíl dotazníkového šetření	64

5.2	Hypotézy	65
5.3	Soubor respondentů	66
6	VÝSLEDKY	68
7	DISKUZE	84
8	ZÁVĚR	91
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	92
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	93
11	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	98
12	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK	99
13	SEZNAM PŘÍLOH	100

1 ÚVOD

Etický kodex je v dnešní době dokument, který je utvořen pro většinu povolání, firem či podniků. Jedná se o psaný soubor etických pravidel, díky kterému daný podnik prosperuje v interních i společenských věcech. Jedná se o soubor pravidel, která jsou rozdělena podle příležitosti situace. Například pravidla pro jednání pracovníka se svým nadřízeným, kolegou, podřízeným nebo klientem. Jedná se i o pravidla, která musí pracovník splňovat sám za sebe dle etických norem svého zaměstnavatele. Nejčastějšími termíny toho dokumentu mohou tedy být pokora, spolupráce, citlivost, ochota a úcta.

Jedním z nejstarších dokumentů, který je nám všem velmi známý a dal by se považovat za základ etického kodexu vůbec, je Hippokratova přísaha pro lékaře. Jedná se o dokument z 12. století, ve kterém jsou sepsána všechna pravidla, která by doktoři měli bez výjimky dodržovat. Hippokratova přísaha je uznávána dodnes přestože od roku 1996 Česká lékařská komora vydala etický kodex lékaře, který pak byl k roku 2007 novelizován. Další profesí ve zdravotnictví je samozřejmě zdravotní sestra, která má denně spoustu úkonů, které se mohou pohybovat na rozhraní etických norem, i proto byl pro sestry udělán speciální etický kodex, sepsaný Mezinárodní radou sester již k roku 1953 a nejnovější inovace kodexu přišla v roce 2000. Postupem času se k těmto základním profesím ve zdravotnictví řadí další profese spojené s jedním hlavním cílem pečovat, pomáhat a tišit pacientovu bolest. Jedná se o nelékařské profese jako je fyzioterapeut, radiologický asistent, ergoterapeut, ortoptik, nutriční terapeut či dentální hygienik. V neposlední řadě se do této skupiny řadí i zdravotnický záchranář.

Zdravotnický záchranář je profese, která má velká specifika oproti ostatním nelékařským profesím, a to především, že většinu úkonů tato profese,

dělá akutně v přednemocniční neodkladné péči mimo zázemí nemocnice. Ve spoustě případů se zdravotnický záchranář setkává s řešením situací, které jsou na rozhraní etických norem a tyto normy se mnohdy před očima přihlížejících, případně pozůstalých mohou lišit. Zároveň zdravotnický záchranář jako jediná nelékařská profese ve zdravotnictví spadá společně s Policií České republiky, Hasičským záchranným sborem České republiky a dalšími do integrovaného záchranného systému. Obě tyto složky však svůj etický kodex, dle kterého se mohou řídit mají.

V teoretické části bakalářská práce nejprve přiblíží profesi zdravotnický záchranář, legislativu pro toto povolání, či jeho nejzákladnější kompetence. Dále uvede pojem etika a s tématem spjatý etický kodex, historii vzniku, formy etických kodexů, či základy pro jeho tvorbu. Poté se zaměří na stav jednotlivých etických kodexů zdravotnických záchranářů případně kompletně zdravotnických záchranných služeb, dále jen ZZS, ve vybraných krajích České republiky. Bude řešit, zda se kraje řídí etickým kodexem pro nelékařské profese ve zdravotnictví, jelikož do této kategorie tato profese oficiálně spadá, zda nějaký z krajů vytvořil pro zaměstnance ZZS interní etický kodex, kterým se řídí, nebo zda v některých krajích tento kodex nepovažují za potřebný a nevyužívají ani jednu předchozí možnost. Dále budou interně vytvořené kodexy ZZS porovnány s kodexem pro zdravotnické pracovníky nelékařských oborů, dále jen ZPNO. Zjištěné rozdíly by pak mohly posloužit pro případné vytvoření nového etického kodexu přímo pro zdravotnické záchranáře nebo kompletně pro nelékařské pracovníky u ZZS.

Předmětem empirické části bude zjišťování názorů zdravotnických záchranářů i dalších nelékařských zdravotnických pracovníků u ZZS na nynější situaci etických kodexů vztahující se na jejich povolání. Zda je v dnešní době dokument, který deklaruje slušné chování ke svému okolí důležitý a nezbytný.

Zároveň jak se staví k myšlence případného nově vzniklého etického kodexu přímo pro profese u ZZS, jestli by nově vzniklý kodex přinesl i jisté výhody.

Téma jsem si vybrala z důvodu zajímavého propojení mezi etikou a zdravotnictvím. Díky absolvování různých praxí na mnoha odděleních jsem se přesvědčila, že toto spojení není pouze teoretické, ale v praxi se vyskytuje na denním pořádku. Každý den je lékař, sestra nebo konkrétně zdravotnický záchranář vystavován situacím, ve kterých musí jednat nejsprávněji jak ze zdravotnického, tak právě i z etického hlediska. Proto mi toto téma přišlo velmi zajímavé a po výsledcích jednotlivých částí by mohlo být i přínosem pro řešení situace etických kodexů ZZS.

2 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je zjištění stavu etických kodexů zdravotnických záchranářů nebo kompletně ZZS České republiky. Zdravotničtí záchranáři spadají do skupiny zdravotnických pracovníků nelékařských oborů čili by se měli řídit i etickým kodexem pro tuto skupinu povolání. Existují však výjimky náplně práce zdravotnických záchranářů i kompletně zdravotnických záchranných služeb, které v obecném etickém kodexu zdravotnických pracovníků nelékařských oborů nelze najít.

Tohoto cíle bude dosaženo zjišťováním stavu etických kodexů ZZS vybraných krajů. Stavby etických kodexů mohou být následující, buď se ZZS řídí etickým kodexem zdravotnického pracovníka nelékařských oborů, nebo se neřídí žádným etickým kodexem případně mají vytvořený svůj interní neveřejný etický kodex. Po zjištění těchto faktů budou jednotlivé kodexy podrobněji rozebrány. Následně budou interně vytvořené etické kodexy porovnány s etickým kodexem zdravotnického pracovníka nelékařských oborů. Zjištěné rozdíly po proběhlé komparaci, by mohly do budoucna posloužit jako materiál pro tvorbu nového etického kodexu pro zdravotnické záchranáře, případně pro všechny nelékařské zdravotnické pracovníky ZZS.

Cílem empirické části je zjistit nejčastější variantu nynější situace etického kodexu užívaného ZZS v ČR, názory zdravotnických záchranářů a dalších nelékařských zdravotních pracovníků pracujících u ZZS na vhodnost či nutnost zavedení nového jednotného etického kodexu pro jejich povolání. Dílčím cílem empirické části je pak zjistit zájem všech NLZP u ZZS o jednotný etický kodex, nebo zda by byl větší zájem o kodex pouze pro zdravotnické záchranáře. Všechny cíle bylo dosaženo díky dotazníkovému šetření. Výsledky jsou zpracovány pomocí prstencových případně sloupcových grafů a jasně popsány.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Zdravotnický záchranář

Zdravotnický záchranář je nelékařské zdravotnické povolání, které je specifické, tím že spadá jako jediná zdravotnická profese zároveň i do integrovaného záchranného systému. Jedná se o zdravotnického pracovníka, jehož specializací je převážně poskytování přednemocniční neodkladné péče a následně rychlý převoz do potřebného nemocničního zařízení, kde je postiženému poskytnuta následná adekvátní péče. Toto povolání má však využití i v oblasti urgentního příjmu a traumatologických ambulancích případně i na oddělení anesteziologicko-resuscitační či intenzivní péči. [1]

3.1.1 Legislativa

Legislativa, kterou se zdravotnický záchranář řídí je velice rozsáhlá. Zdravotnický záchranář se řídí zákonem 372/2011 Sb. o Zdravotních službách, zákonem 373/2011 Sb. O specifických zdravotních službách. Však hlavním zákonem, který vymezuje tuto profesi je zákon 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě. *„Tento zákon upravuje podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby, práva a povinnosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče k zajištění návaznosti jimi poskytovaných zdravotních služeb na zdravotnickou záchrannou službu, podmínky pro zajištění připravenosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací a výkon veřejné správy v oblasti zdravotnické záchranné služby.“* [2, 3, 4]

Nedílnou součástí legislativy zdravotnických záchranářů je také vyhláška č. 55/2011 Sb. ministerstva zdravotnictví o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. Tato vyhláška vymezuje termín zdravotnický záchranář a stanovuje veškeré kompetence tohoto povolání v §17 Zdravotnický záchranář. *„Zdravotnický záchranář vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez*

odborného dohledu a bez indikace vykonává činnosti v rámci specifické ošetrovatelské péče při poskytování přednemocniční neodkladné péče, a dále při poskytování akutní lůžkové péče intenzivní, včetně péče na urgentním příjmu.“ [5]

3.1.2 Odborná způsobilost

Zdravotnický záchranář musí pro své povolání absolvovat různou škálu vzdělání. Toto povolání mohou vykonávat absolventi středních zdravotnických škol v oboru zdravotnický záchranář, pokud jejich studium prvního ročníku bylo zahájeno ve školním roce 1998/1999. Dále pak absolventi vyšších odborných zdravotnických škol v oboru diplomovaný zdravotnický záchranář nebo diplomovaná sestra pro intenzivní péči, zakončený titulem diplomovaný zdravotnický záchranář. Nejčastěji se však vyskytují pracovníci na zdravotnických záchranných službách po absolvování vysoké školy zdravotnických studií v oboru zdravotnický záchranář, zakončený titulem Bc, případně s titulem Mgr po dovršení navazujícího studia ve zdravotnickém oboru magisterského studia.

V České republice je v dnešní době velký výskyt vyšších zdravotnických škol a vysokých škol v oboru zdravotnický záchranář. Vyšších zdravotnických škol, které nabízejí obor diplomovaný zdravotnický záchranář, můžeme najít deset v celé České republice, některé z nich jsou soukromé, ale předměty pro absolvování tohoto oboru se prakticky neliší. Ve všech vyšších odborných školách zdravotnických se vyučuje předmět etika ve zdravotnictví již v prvním ročníku studia. Na vysokých školách jsou studenti seznámeni s etikou v prvním semestru díky předmětu etika ve zdravotnictví. Po absolvování vyšší odborné školy zdravotnické či vysoké školy v oboru zdravotnický záchranář, získává absolvent způsobilost k vykonávání úkonů v přednemocniční neodkladné péči v souladu se všemi předpisy a standardy poskytování zdravotnické péče. Dále je povinen pracovat v souladu s informačním systémem organizace, pod kterou

spadá, vyplňovat zdravotní dokumentaci pacientů a striktně dodržovat hygienicko-epidemický režim vypracovaný pro zdravotnickou záchrannou službu určitého kraje. [1]

3.1.3 Kompetence zdravotnického záchranáře

Zdravotnický záchranář poskytuje odbornou zdravotnickou péči dle své způsobilosti, případně pak další úkony dle pokynů lékaře. Zdravotnický záchranář poskytuje bez odborného dohledu a bez další indikace lékaře zejména tyto úkony – monitorace vitálních funkcí včetně elektrokardiografického záznamu srdeční činnosti, zajištění periferního žilního vstupu, primární ošetření ran a zástavy krvácení, vyproštění, polohování a imobilizace raněného a zároveň se podílí na řešení následků hromadného neštěstí jako nedílná složka integrovaného záchranného systému. [1]

3.2 Etika

„Medicína jako pomoc bližním ze své podstaty etiku potřebuje, je to její základní stavební kámen v okamžicích úspěchu i neúspěchu.“ Jan Žaloudík [6, 36 s.]

Etika je filosofická disciplína, která se snaží nalézt odpovědi na otázky „co je špatné?“ „co je správné?“ či „jak se správně chovat a jak správně jednat v určitých situacích“. Existuje neskutečné množství definic této vědní disciplíny, avšak nejčastěji se shodují v bodě, že předmětem etiky je morálka. Morálka je soustava pravidel, hodnot a mravních citů lidského jednání. [7]

Základem morálky je přirozený zákon morálky, podle kterého se člověk chová v souladu se svou přirozeností [8] s tím že je morálka předmětem vědní disciplíny etiky se shoduje i Jiří Jankovský *„Etika je filosofickou vědou o správném způsobu života, vycházející z racionálních přístupů a snaží se nalézt, popřípadě i zdůvodnit, společné a obecné základy, na nichž morálka (předmět etiky) stojí“* [9, s. 22]. Dále se mnoho definic shoduje ve faktu, že etika je považována „za disciplínu

praktické filozofie, která se zabývá teoretickým zkoumáním hodnot a principů, které usměrňují lidské jednání v situacích, kdy existuje možnost volby prostřednictvím svobodné vůle. Hodnotí činnost člověka z hlediska dobra a zla. Na rozdíl od morálky, která je blíže konkrétním pravidlům, se etika snaží najít společné a obecné základy, na nichž morálka stojí, popř. usiluje morálku zdůvodnit [6]. Velmi specifický pohled na etiku má Marek Vácha, který považuje etiku za jednu ze tří disciplín filosofie, zároveň ji spojuje s přírodními vědami: „Zjednodušeně je možno říct, že přírodní vědy zkoumají, co jest, etika zkoumá, co by mělo být, jaký způsob jednání je správný. Věda tedy zkoumá neměnné, etika zkoumá naopak to, co by mohlo být i jinak“. [10, s. 15]

3.3 Etický kodex

„Pokud by od etických kodexů někdo čekal, že vyškolení zaměstnanci už nebudou podvádět, může být zklamán, jak správně soudí kritici. Jejich účel však může být i skromnější a realističtější: prostě připomenout, kde a jak se (ne)mravnost v jejich činnosti konkrétně projevuje a že něco jako morálka nebo etika se sice nedá prokázat ani měřit a vážit, přece však v člověku a ve společnosti významně působí a někdy dokonce ovlivňuje i měřitelné ukazatele.“

Jan Sokol [11, s. 233]

Stanovit jednotnou definici etického kodexu v praxi není jednoduchý úkol, jelikož jednotná definice pro etický kodex stejně jako pro etiku není snadno definovatelná. Ve většině definicích etických kodexů se však autoři shodují ve faktu, že jde o dokument, který stanovuje a upravuje jednotlivá pravidla práce daného podniku, profese či určité skupiny lidí. Další výstižná definice je ta nezákladnější, že se jedná o soubor základních etických pravidel a norem, které by se globálně měly dodržovat všemi zaměstnanci [12]. Velice vystihující definici lze najít pod heslem etický kodex v andragogickém slovníku *„Etický kodex*

organizace vymezuje standardy profesionálního (žádoucího) jednání a chování pracovníků. Etický kodex slouží k prosazování etického chování, pravidel a rozhodování, a tak pomáhá zlepšovat vnější i vnitřní prostředí podniku, institucí škol, vědeckých společností aj.“ [13, s. 95] Etický kodex lze považovat za jeden z nejzákladnějších regulátorů etického chování každého člověka. Etický kodex je nástroj samoregulace a je zde několik konkrétních přívlastků, které by měl kodex mít. Etický kodex by měl být jednoduchý, srozumitelný, účinný, přijatelně nákladný a obecně akceptovatelný [14].

Při vytváření etického kodexu by autor měl dbát na určitá pravidla tvorby kodexu. Je sepsáno několik okruhů, které musí nebo alespoň měl by obsahovat. Značná část etických kodexů dbá na dodržení těchto okruhů a lze říct, že ve většině případech etické kodexy bez ohledu na organizaci, podnik či zaměstnání, všechny začínají preambulí. [15]

- Preambule – je úvodní částí etických kodexů bez ohledu na to, jakému podniku či organizaci slouží. Základní funkcí preambule je seznámení s hodnotami dané organizace a zároveň jsou zde i vyřčeny důvody tvorby etického kodexu. Někdy může obsahovat i různá motta nebo slogany vystihující danou společnost. Ve zdravotnictví se preambule nevyskytuje moc často. Většinou tuto část nahrazuje část s nadpisem úvod či základní úkony. [16] Velice dobrým příkladem preambule se nachází v etickém kodexu ministerstva vnitra. *„Základními hodnotami, které má každý zaměstnanec Ministerstva vnitra ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti ve veřejnou správu, jsou zákonnost při rozhodování a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Účelem Etického kodexu zaměstnance Ministerstva vnitra (dále jen „Kodex“) je vymezit a podporovat žádoucí standardy chování zaměstnanců Ministerstva vnitra ve vztahu k veřejnosti a spolupracovníkům. Kodex je závazný pro zaměstnance zařazené na*

Ministerstvou vnitra, Policejním prezidiu České republiky a útvarech Policie České republiky s celostátní působností? (dále jen „zaměstnanec“). [17]

Následující části etického kodexu se soustředí na vztahy, kterých je v každé organizaci několik. Proto byl uzpůsoben tento obsah globálně aby mohl platit pro všechny a jedná se pouze o rozdíl v názvu spotřebitelů, jestli se jedná o zákazníky, uživatele nebo pacienty. Následně vztah k vlastníkům, vládě či zaměstnancům mezi sebou zůstává beze změny a jednotlivé etické kodexy by se měly s těmito kapitolami zhostit dle svých oborů. Etické kodexy ve zdravotnictví obsahují i jednotlivé kapitoly v rámci vztahů k zaměstnancům. Jsou rozděleny do skupin vztah lékař a lékař, vztah lékař a nelékařský pracovník, vztah lékař a primář a podobně;

- vztah se zákazníky;
- vztah k vlastníkům;
- vztah k zaměstnancům;
- vztah s dodavateli;
- vztah k vládě a místním orgánům;
- vztahy s konkurencí;
- chování v případě převzetí nebo fúze;
- dodržování norem a jeho ověřování.

Nejčastější předloha, dle které se při tvorbě etického kodexu však řídí nejvíce autorů obsahuje tyto obsahové okruhy. Autorům záleží především na představení politiky dané organizace, dále zásad, které užívá při komunikaci s externími či interními subjekty a v neposlední řadě zmiňuje právní předpisy a odpovědnost k několika tematickým okruhům jako například životní prostředí, pracovní prostředí, kvalita zboží či služeb. Taktéž je kladen důraz na diskriminaci, korupci, využívání a zneužívání v určitých případech. [18, 19]

3.3.1 Historický vývoj etického kodexu

Stanovení dobra a zla, správného chování člověka k člověku a lidí mezi sebou, je důležité odjakživa bez ohledu na historické období či náboženství. Etický kodex je označen jako nejstarší nástroj etiky používaný pro jednání mezi lidmi v profesích, organizacích a celkově v podnikání. [9]

Za jeden z nejstarších dokumentů mající prvky etického kodexu bychom mohli považovat Desatero božích přikázání. Jedná se o zástupce heteronomní etiky, etika, ve které jsou hodnoty stanovené vyšší autoritou nežli člověkem (Bohem). Opakem heteronomní etiky je etika autonomní, v níž jsou etické hodnoty stanovené člověkem (organizace, podnik, profese). Etický kodex je v dnešní době vždy rozdělen do několika kategorií, i tuto vlastnost nese Desatero božích přikázání, jelikož jeho první polovina pravidel je o vztahu člověka k Bohu, ovšem polovina druhá je zaměřena na vztahy mezilidské. Pravidla chování jsou ustanovena i v ostatních náboženstvích, avšak právě Desatero je nejlepším příkladem se základními rysy etického kodexu. [9]

Přímá etická ustanovení pro určité profese se však začala objevovat až od středověku v jednotlivých cechovních pravidlech. V cechovních pravidlech se vyskytují opět části, které stanovují chování ke společnosti, i část, která stanovuje i chování pracovníků mezi sebou. Další kapitolou cechovních pravidel, je část, která představuje tresty a sankce za případné porušení pravidel jednotlivých cechů. Nejvyšším trestem za porušení cechovních pravidel bylo odebrání cechovních práv a ukončení podnikání. [20]

Jedním z nejstarších doposud uznávaných etických kodexů je Hippokratova přísaha, která pochází již z 12. století, autorství této přísahy je připisované samotnému Hippokratovi, či některému z jeho žáků. Jedná se o dokument s pravidly a etickými principy, které jsou sepsané a dodržované lékaři. Dnešní

text přísahy se od původního znění liší minimálně v ohledu na rozdíl překladu jednotlivých zemí. Zároveň se v modernější úpravě textu upustilo od odvolávání se na bohy, od slibu vyučování lékařských věd pouze muže a v neposlední řadě od zákazu vyvolání potratu či eutanazie. Hippokrata zmiňuje v publikaci i Helena Haškovcová, která se ztotožňuje s tímto výrokiem „*Hippokratova přísaha, jež zakládá mravní kontinuitu všech etických kodexů*“. [21, s. 75, 22]

3.3.2 Typologie etických kodexů

3.3.2.1 Etické kodexy podle subjektu určení

Etické kodexy mohou být rozděleny do různých kategorií podle určitých kritérií, dle Heleny Janotové, která používá třídění dle principu, komu je etický kodex určen. Dle této metody rozděluje Janotová kodexy na tři kategorie. [20]

- Profesní etický kodex;
- odvětvový etický kodex;
- podnikový etický kodex.

3.3.2.1.1 Profesní etický kodex

Profesní etický kodex je soubor pravidel chování dané profese, koriguje chování členů k veřejnosti, mezi sebou i k výše postaveným osobám dané profese. Profesní etický kodex je nedílnou součástí profesní etiky, která se detailně zaměřuje na profesi. [15]

Nejčastěji se objevuje právě ve formě etického kodexu pro konkrétní povolání, čímž si daná profese zajišťuje důvěru konkrétní komunity a zároveň odpovídá na otázky etických dilemat, která jednotlivá povolání nabízejí, avšak lze najít i neformální verzi profesní etiky, a to pouze mluvenou formu etického kodexu. Ideálním stavem v dané profesi považujeme tedy vyrovnaní porozumění formální i neformální složky profesní etiky a díky tomu zodpovězení všech etických otázek v daném zaměstnání. [23]

Dle Ernesta Greenwooda je profesní etický kodex jeden z hlavních atributů profese. Součástí profesních etických kodexů často nebývají pouze pravidla o zachování odbornosti profese, ale vyskytují se zde i obecné morální zásady. Součástí profesního etického kodexu může být také část, která klade důraz zaměstnance na čestnost a poctivost, případně jsou připsány postihy a sankce za porušení těchto morálních zásad. [24] Jiří Bláha se Zdeňkem Dytrtem ve své publikaci uvádějí, že profesní etický kodex je shrnutí morálních požadavků jednotlivých povolání. Dále pak dle slov Zuzany Herzogové je profesní etický kodex výraz hrdosti k určitému povolání. [15, 25]

Do tématiky profesní etiky vstupuje i Helena Haškovcová, dle které vzniká v dnešní době velké množství profesních etických kodexů. Počáteční cílovou skupinou pro etické kodexy byly profese ve zdravotnictví „pomáhající profese“ a až o mnoho let později po etickém kodexu lékařů, začaly vznikat etické kodexy policie, právníků, či jiných soukromých podniků, z důvodu stmelení kolektivu a uskupení pravidel důležitých k výkonu dané profese bez ohledu na jaké odvětví je specializována. [26] Ján Vajga ve své publikaci charakterizuje konkrétní význam etického kodexu jako „*v regulaci vztahů nositelů profese k těm, kteří se stávají objektem dané profese i v regulaci vztahů mezi členy profese*“. [27, s. 189]

3.3.2.1.2 Odvětvový etický kodex

Odvětvový etický kodex se od profesního liší tím, že řídí určité profesní odvětví, bez ohledu na určitou funkci či konkrétní profesi. Jedná se o soubor doporučení a pravidel pro práci v konkrétním odvětví, do kterým můžeme řadit například stavebnictví, finančnictví či školství, jak důležité je dodržování odvětvových kodexů zmiňuje ve své publikaci Daniela Kollárová „*Jestliže všechny organizace daného odvětví dodržují etický kodex, žádná z nich není vystavena nebezpečí ekonomického poškození*“. [28] V odvětvových kodexech se často vyskytuje část, která poukazuje na respektování konkurencí v daném odvětví a vzájemnou

loajalitu mezi sebou. Dodržování těchto pravidel o respektování by v budoucnu mohlo vést k zániku negativních dějů v jednotlivých odvětvích, ku příkladu klamavá reklama, pomluvení konkurenční firmy, či korupce pro zisk lepší příležitosti. Anna Remišová publikuje, že velkou výhodou odvětvového etického kodexu je vytváření dobrého jména celému odvětví. [29]

V případě porušení etických principů může odvětvový etický kodex sloužit jako zdroj, který dané porušení posoudí a způsob postihu či výšku sankce pak stanoví příslušný orgán dané profesní organizace. [30]

3.3.2.1.3 Podnikový etický kodex

„Podnikový etický kodex je nástrojem, který pomáhá zajišťovat, aby každodenní aktivity podniku (profesního sdružení, asociace firem atd.) a jednání všech jeho zaměstnanců (členů) odpovídalo stanoveným zásadám. Jde o soubor konkrétních pravidel, které vycházejí z hodnot a principů organizace a vymezují standard profesionálního jednání. Ustanovení etického kodexu slouží k prosazování etického chování a rozhodování a pomáhají tak zlepšovat celkové prostředí v rámci podniku (odvětví) a tím i celé podnikatelské prostředí“ takto definuje podnikový etický kodex Libor Friedel. [31]

Podnikový etický kodex může být určen pro všechny zaměstnance konkrétního podniku, nebo může obsahovat různé části, jednotlivě rozděleny mezi určité složky podniku. Ve zdravotnictví lze uplatňovat kromě profesních etických kodexů rovněž podnikové etické kodexy, jelikož mnoho zdravotnických zařízení včetně například zdravotnických záchranných služeb jsou určitým druhem soukromých firem, které jsou spravovány krajem, pod který spadají. Hlavním cílem podnikového etického kodexu je usnadnění práce zaměstnanců v určitém uskupení, a zároveň fungování určité firmy jako celku. [18] Podnikový etický kodex pomáhá i v řešení různých etických dilemat, ku příkladu přijímání darů, bezpečnosti práce, případně sexuálnímu obtěžování na pracovišti. Díky

individualitě vypracování firemního etického kodexu, uvádí Jiří Bláha a Zdeněk Dytrt i další názvy tohoto dokumentu například formální prohlášení managementu či etický kodex shody. Problematika porušení interních pravidel firmy a následný postih či sankce zaměstnance stanovuje konkrétní podnik. Tyto postihy mohou být přímo uvedeny v dokumentu, ale není to povinností firmy. [15]

3.3.2.2 Etické kodexy dle obsahu

Anna Putnová a Pavel Seknička se ve své publikaci soustředí na rozdělení etických kodexů dle obsahu a jasných ambicí. Tyto druhy kodexů pak pojmenovávají jako aspirační, výchovný a regulační. Hlavní myšlenkou, kterou se autoři zabývají, a zároveň díky které pojmenovali jednotlivé skupiny jsou ambice a za jakým účelem etický kodex bude vytvořen. [18] V etických kodexech lze najít i kombinace jednotlivých typů. Jan Kánský ve své publikaci lpí na zásadě, že každý etický kodex musí obsahovat aspirační, regulační i výchovný aspekt. [32]

Aspirační etický kodex je soustředěn na aspiraci neboli na stanovení určitých zásad a hodnot v etickém kodexu. Vyzdvihuje soubor ideálů, ke kterým by měl jedinec vzhlížet a řídit se podle nich. Aspirační kodexy se nejčastěji vyskytují jako deklarace hodnot.

Výchovný etický kodex, jak lze již odvodit z názvu se soustředí na řešení etických problémů a dilemat jednotlivců, který etický kodex užívají. Regulační etický kodex je ze všech tří nejrozsáhlejší. Soustředí se na pravidla pracovně profesionálního chování a slouží jako základ při etickém řízení stížností. [18]

3.3.2.3 Etické kodexy podle formy

Do skupiny etických kodexů můžeme zařadit dokumenty obdobného typu konkrétně firemní krédo, či deklarace hodnot. Dále pak literatura rozděluje formy etického kodexu na závazný, nezávazný a psaný a nepsaný.

Závazný etický kodex dostává zaměstnanec jako dodatek při podepisování smlouvy a podpisem se zavazuje, že při porušení určitého etického pravidla dostává okamžitou výpověď, oproti tomu nezávazný etický kodex je dodržován pouze na dobrovolném uvážení jedince. [23]

V neposlední řadě se pak etický kodex rozděluje na psanou a nepsanou formu. Psaný etický kodex je převážně využíván ve všech profesích, odvětvích i podnicích. Nepsaný mají pouze malé soukromé firmy. [18]

3.3.2.3.1 Firemní krédo

Pavel Seknička a Anna Putnová ve své publikaci charakterizuje firemní krédo jako druh etického kodexu, který stanovuje etickou odpovědnost vůči zainteresovaným skupinám. Je toho názoru, že firemní kréda je možné považovat za měřítko vyspělosti organizace a firemní komunikace. [18]

3.3.2.3.2 Deklarace hodnot

Deklarace hodnot je druh etického kodexu, ve kterém firma vyjadřuje zájem o produkované zboží a služby, které zákazníkům poskytuje, zároveň i o jejich bezpečnost, avšak i o problémy, které by mohly potkat její zaměstnance. Přestože deklarace hodnot nemusí až v takové míře zasahovat do etiky, dává možnost přehledně ukázat, jak firma na dané etické problémy nahlíží a kam směřuje. Deklarace hodnot je jediným etickým dokumentem, který musí být vyhlášen veřejně a následně uložen na veřejném místě. [18]

3.3.3 Funkce etického kodexu

Hlavní funkcí etického kodexu lze považovat uspořádání chování v konkrétních situacích dle určitých etických pravidel. Avšak profesní, odvětvové či podnikové etické kodexy plní řadu dalších funkcí.

V první řadě za zmínku stojí funkce definiční, jelikož etický kodex stanovuje, komu náleží tento kodex a kdo se podle něj má řídit ať už se jedná o profesi, specifické odvětví či určitou firmu. Preskriptivní funkce zavazuje k určitému dodržování chování, které je tímto kodexem dáno. [23, 33]

Analytická funkce etického kodexu dané skupině napomáhá při zjišťování a následném řešení určitého etického problému. Jako další funkcí, která navazuje na funkci analytickou, je funkce sankční, která není vždy součástí etických kodexů, když už se vyskytuje, udává výši postihu či sankce, která bude uhrazena jako následek překročení etických norem. [23, 33]

Etický kodex může mít i funkci marketingovou, díky které dochází ke zlepšení firmy či profese v očích veřejnosti, a to napomáhá k získávání důvěry cílových skupin. Edukativní funkce etického kodexu nám taktéž přispívá k výchově veřejnosti. [23, 33]

3.3.4 Etický kodex vs. Právo

Vztah mezi etikou a právem, je charakterizován a probírán širokým spektrem názorů. Ve valné většině článků bývá obvykle citován výrok rakouského právníka Georga Jellineka, který tvrdí, že právo je minimum morálky. K této problematice se vyjadřuje ve své publikaci i Ivan Šroněk, který publikuje názor, že zákon nestanovuje ani nemá právo stanovovat, co je, či není etické. [34]. Vztahu mezi etikou a právní stránkou se rovněž věnuje i Radek Ptáček a Miloš Máca: „Každá etická norma je rovněž do jisté míry normou právní, je-li nějakým způsobem kodifikovaná, a to i přesto, že právo má s etikou v pravém smyslu

málo společného. Je však obtížné přesně pojem etické normy definovat a odlišit od právních norem, které v sobě etický prvek neobsahují” [35, s. 79]

Velkým rozdílem mezi etikou a právem je, že právní předpisy a normy nesou s sebou povinnost je ctít a dodržovat a při případném porušení je daný jedinec postihnut určitým druhem trestu, avšak normy etické jsou dodržovány ne z povinnosti, ale z přesvědčení, že jsou tyto normy správné a potřebné pro kompletní zlepšení skupiny. Pokud ovšem dojde k porušení určité etické normy, poté lze etický kodex považovat za zdroj práva. S tímto názorem se shoduje i Josef Kunášek. Je tedy zřejmé, že pokud by došlo k porušení etických norem (dobrých mravů) může etický kodex sloužit i v soudním řízení jako dokument vhodný k posouzení míry překročení dobrých mravů. [36]

Jiří Jankovský charakterizuje etickou neboli mravní normu, jako nepsané pravidlo, které je uplatňováno v profesní nebo odvětvové komunitě, avšak může dojít i k případu, že se mravní norma stane zákonem, díky čemuž se mění její dodržování na striktní, a ne pouze na uvážení svědomí jedince. V ideálním případě pak můžeme hovořit o legalitě neboli stavu, kdy dochází ke shodě mravních a právních norem. [9] Autor Ivan Gladkij ve své publikaci poukazuje na problém opačného rázu a je toho názoru, že zákon zaručuje minimální standardy a kritéria „*Zákon chrání proti nespravedlnosti a zajišťuje práva, zatímco etika vyžaduje, abychom jednali podle zásad, které často přesahují povinnosti dané zákonem, tyto povinnosti potom nejčastěji vymezuje v etických kodexech*“. [37, s. 136-137] Za zmínku taktéž stojí názor Tomáše Lajkepa, který píše, že právo a zákon nesmí být v rozporu s etikou a mravností. [38]

3.3.5 Etický kodex a jeho význam

Význam etického kodexu lze rozdělit do dvou rovin, dle vnějších a vnitřních sfér. Vnitřní význam etického kodexu v rámci určité společnosti profese či celkového odvětví nese mnoho významů. [23]

Hlavním významem ve vnitřní sféře je dobré jméno dané profese, odvětví nebo instituce, jak publikuje i Anna Remišová. Zprostředkování a následné řízení podle etického kodexu přispívá lepší atmosféře vztahům mezi kolegy, případně mezi zaměstnanci a zákazníky, také díky němu dochází k lepšímu přijímání nových pravidel a změn postupů. Slouží jako návod k řešení veškerých etických dilemat společnosti, pro jednání pod tlakem, či při stresové situaci. Je využíván jako dokument, při rozhodování o porušení určitých etických pravidel a zároveň je řazen do personální politiky firmy. V neposlední řadě může být etický kodex prostředkem k zabránění či omezení zneužití určitých vrchních pracovních pozic společnosti či odvětví. [29]

Význam etického kodexu se projevuje i ve vnější sféře. Pokud má daná instituce platný etický kodex, dává veřejnosti najevo, že kromě veškerých legislativních norem se řídí i podle sepsaných norem etických. Svým publikováním a dodržováním informuje širokou veřejnost o daných etických pravidlech a normách dodržovaných společností. Díky dodržování etického kodexu můžeme snížit množství konfliktů jedinců či skupin v určitém odvětví, případně můžeme předcházet i mnoha soudním sporům. Etický kodex lze také považovat za protikorupční nástroj, zároveň i za dokument při řešení nejrůznějších stížností pocházející z veřejnosti. [14, 23]

3.4 Etické kodexy v medicíně

„Základem etického rozhodování v medicíně se stávají moderní etické kodexy, pravidla a normy, které v řadě případů přímo regulují a taxativně řeší etické otázky, v jiných případech spíše naznačují směr řešení.“

Miloš Máca, Radek Ptáček [35, s. 79]

3.4.1 Historický vývoj

Prvním etickým kodexem v lékařství lze považovat doposud uznávanou Hippokratovu přísahu. Jedná se o kodex etických zásad, za jehož vznik společnost děkuje zmiňovanému Hippokratovi, avšak častěji se uvádí, že byl sepsán spíše skupinou jeho žáků. Jedná se o soubor mravních zásad a pravidel pro výkon profese v lékařství. Helena Haškovcová ve své publikaci uvádí, že Hippokratova přísaha byla a stále slouží jako předloha pro všechny etické kodexy nejen v medicíně. [21]

Hippokratova přísaha není jediným dokumentem, který by dával základ etickým kodexům v medicíně. Můžeme taktéž zmínit hebrejsky psanou Asafovu přísahu datovanou do 6. století. *„Dejte pozor, abyste nezabili žádného člověka šťávou z kořene, a nepřipravíte a nepodáte ženě s dítětem, vzešlým z cizoložství, lektoar, abyste způsobili potrat, a nebudete smyslně toužit po krásných ženách, abyste s nimi páchali cizoložství, a nebudete odhalovat tajemství, jež vám byla svěřena, a nebudete brát úplatky proto, abyste někoho poškodili nebo zabili, a nezatordíte svá srdce vůči chudým a potřebným, ale budete je léčit, a nebudete nazývat dobro zlem a zlo dobrem, a nepůjdete cestou čarodějů – nebudete zaklínat, kouzlit a uhraňovat s úmyslem oddělit muže od ženy jeho srdce nebo ženu od manžela jejího mládí“*. [22] Tento úryvek a další pokračování Asafovy přísahy určuje pravidla lékařům, jak postupovat ve vybraných situacích, a právě díky tomu ho můžeme taktéž považovat za jeden z nejstarších etických kodexů používaný v lékařství. Mnoho dalších úryvků v tomto dokumentu je následně odkazováno na víru a Boha. [22]

Postupně se těchto dokumentů začalo vyskytovat větší množství. K 9. století můžeme datovat dokument z islámské kultury „Praktická etika lékaře“. Jednalo se o první knihu arabské medicíny, kterou sepsal arabský lékař a psycholog Ishaq ibn Ali al-Rohawi. [39] K dokumentům lékařské etiky můžeme jistě zařadit i dokument zvaný „Modlitba Maimodinova“. Autorem, jak lze odvodit z názvu byl uváděný židovský lékař Moses Maimonides, avšak nyní je častěji uváděn za autora těchto etických pravidel německý lékař 18. století Marcus Herz, který pravidla publikoval do široké veřejnosti poprvé v roce 1793 jakožto „Denní modlitbu lékaře před návštěvou nemocného“. Je v ní především kladen důraz na každodenní dodržování etických zásad lékařského povolání a zároveň poukazuje na to, že se lékař musí denně vzdělávat a stále se ve svém oboru zdokonalovat. [40]

Ke století šestnáctému můžeme přiřadit další etický dokument z oblasti lékařství. Jedná se o pravidla, která musí dodržovat japonští studenti medicíny. Přesný název tohoto dokumentu je „17 pravidel Enjuin“. Tyto pravidla se podobně jako Hippokratova přísaha soustředí především na mlčenlivost před veřejností o tom, čeho byli svědky anebo o tom, co se v medicíně naučili. Dalším důležitým bodem v tomto dokumentu je zmínka o vztahu mezi pacientem a lékařem a také mezi lékaři navzájem. Poukazuje na to, že by lékař měl svého pacienta milovat a pokorně k němu přistupovat, dále také, že lékaři by měli k sobě přistupovat s úctou a při problému vše řešit jako tým (bratrstvo). [22]

3.4.2 Etický kodex lékařů české lékařské komory

V dnešní době se objevuje mnoho nejrůznějších profesí v oblasti medicíny, a proto se čím dál častěji objevují různé etické kodexy pro jednotlivé profese. Není tomu jako v historii, kde náležel medicíně pouze jeden etický dokument. Od 1. ledna 1996 nabral účinnosti etický kodex lékařů, který se přímo soustředí na povolání lékaře v České republice a jeho etické chování při výkonu. Byl sepsán

a uveřejněn Českou lékařskou komorou v roce 1995. V roce 2007 byl novelizován a nově nabral účinnosti v červnu 2007. Tento kodex je rozdělen do několika kapitol dle jednotlivých témat, podobně jako původní etické dokumenty spadající do medicíny, zmíněné v předchozích odstavcích. Etický kodex lékařů obsahuje několik kapitol nesoucí jednotlivé názvy. [41]

Po seznámení s okruhy, které by všeobecně měly být v etických kodexech, rozebereme nejprve kodex lékařů dle tohoto kritéria. Etický kodex lékařů České lékařské komory nedisponuje preambulí a přímo neseznamuje čtenáře s lékařskou profesí. Kapitoly, které obsahuje jsou napsány velice výstižně a jsou zde zmíněny všechny vztahy, se kterými se lékař ve svém povolání může setkat.

První kapitolou kodexu jsou obecné zásady, na které by měl lékař myslet vždy, při jakémkoli kontaktu s pacientem. Je zde především poukázáno na povinnost lékaře pečovat o zdraví jedince a společnosti, chránit zdraví a život pacienta, mírnit utrpení bez ohledu na národnost či sexualitu pacienta, znát všechny zákony a předpisy při výkonu svého povolání a uznávat právo každého člověka na svobodnou volbu lékaře. [41]

Druhá kapitola kodexu je nazvána lékař a výkon povolání. Tato kapitola se soustředí na zásady odborné způsobilosti a kompetence při výkonu povolání. Zdůrazňuje situace, při kterých lékař musí poskytnout neodkladnou lékařskou pomoc. Poukazuje na povinnost poskytnutí péče při katastrofách přírodních i jiných povah. Soustředí se, ale i na právo lékaře odmítnout péči o nemocného z několika možných důvodů, či odmítnout lékařský výkon, který odporuje jeho svědomí. V této kapitole jsou zmíněny i případy při předepisování léků, konkrétně je zakázáno předepisovat léky dopingového charakteru, nebo léky, na kterých rychle vzniká závislost. Dalšími tématy této kapitoly jsou nevléčitelné nemoci pacientů, etické zásady při transplantacích a poskytování informací a

vzdělání medikům na lékařských školách. Důležitým pravidlem je propagace materiálů a léčiv při péči o pacienta, ne za účelem komerce, ale pro dobro pacienta. [41]

Zbylé tři kapitoly se soustředí na vztahy mezi lékařem a pacientem, mezi lékaři navzájem a mezi lékaři a nelékařskými profesemi. V těchto kapitolách se často objevují slova jako důvěra, úcta, pokora a korektnost. V rámci vztahu mezi lékařem a pacientem musí brát lékař ohled na to, že jedná s nemocným člověkem, takže korektnost a trpělivost jsou v této kapitole velice zásadní. Vztah mezi lékaři navzájem je trochu jiný, jelikož mezi sebou jednají lidé, kteří jsou si rovní a musí fungovat jako tým, což je hlavní myšlenkou čtvrté kapitoly. Poslední kapitola o vztahu lékaře s nelékařskými profesemi zmiňuje hlavně pravidlo, kdy lékař musí znát kompetence a znalosti svým podřízených, a u všech úkonů, které jim zadá, se musí přesvědčit, že budou správně zhotoveny. [41]

3.4.3 Etický kodex sester

Etický kodex sester byl sestaven a přijat Mezinárodní radou sester (ICN) v roce 1953. ICN byla založena roku 1899 a momentálně čítá 135 členů. Od tohoto roku je kodex pravidelně novelizován a publikován široké veřejnosti. Poslední novelizace etického kodexu proběhla v roce 2000. Etický kodex sester nedisponuje doslovně stanovenou preambulí, avšak oproti etickému kodexu lékařů začíná úvodem. [42]

Úvod kodexu je soustředěn na základní představení sester jako povolání a jejich hlavní náplň práce, například pečovat o zdraví, předcházet nemocem, navracet zdraví a zmírňovat utrpení. Dále se soustředí i na kapitolu o lidských právech, zmiňuje právo na život, důstojnost a právo na zacházení s úctou. Krátce definuje i ošetrovatelskou péči, což je hlavní poselství sesterského povolání. V poslední části úvodu je zmíněno, že sestra poskytuje ošetrovatelskou péči všem

bez výhrad. [42] Samotný etický kodex je rozdělen na čtyři kapitoly, dle norem tvorby etického kodexu specifikované na sesterské povolání.

První kapitola etického kodexu je pojmenována sestry a lidé. Prvním bodem je samozřejmě povinnost sestry poskytnout ošetrovatelskou péči především lidem, kteří ji potřebují. Je velmi důležité s občanem jednat na určité úrovni k jeho věku, bez ohledu na to, v jakém stavu se pacient nachází a zároveň vytvářet individuálně příjemné prostředí pro daného jedince. Povinnost sester je poskytování důležitých informací ohledně pacientovi péče a následné terapie. Osobní informace o jednotlivých pacientech sestra chrání jakožto lékařské tajemství a poskytuje je pouze pacientovým úzkým příbuzným, po souhlasu lékaře. V neposlední části se tato kapitola zaměřuje na odpovědnost sestry při udržování prostředí, chodu a úklidu místa, kde je její povolání vykonáváno. [42]

Druhá kapitola je sestry a jejich práce. Je zde zmíněna hlavní odpovědnost sestry při výkonu povolání, vlastní posuzování jejich kompetencí a kvalifikací k jednotlivým úkonům, které vykonává. Dalším pravidlem je školení a přijímání nových postupů a technologií ošetření v jednotlivých případech. Nedílnou součástí této kapitoly je zmínka o slušném chování ke všem ve svém okolí a soustředění na vlastní zdraví, aby žádná sestra nebyla vystavena zranění či nakažení a následně uvedena mimo pracovní schopnost. [42]

Následuje kapitola sestry a jejich povolání. Tato část je soustředěna na ošetrovatelství, vzdělání dalších sester a výzkum v rámci svého povolání. Má povinnost se aktivně podílet na rozvoji svých znalostí a dovedností ve své praxi. Dále je zmíněno pravidlo o zachování spravedlivých sociálních i ekonomických podmínek při výkonu povolání. V poslední kapitole jsou uvedeny vztahy mezi spolupracovníky. Nejčastějšími termíny použitými v této kapitole jsou úcta, spolupráce, respektování se a pokora. Zajímavým bodem této kapitoly je zmínka

o ochraně pacienta, před neadekvátní péčí nebo ohrožením pacientova stavu svým spolupracovníkem, či jakoukoli jinou osobou. [42]

3.4.4 Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

Pojem zdravotnický pracovník nelékařských oborů je v České republice velmi rozsáhlý a dle zákona 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, je toto povolání přesně definováno a zároveň je stanoven i seznam všech zdravotnických pracovníků nelékařských oborů v ČR.

Dle Zákona 96/2004 Sb. je zdravotnický pracovník nelékařských oborů definován takto:

a) zdravotnickým povoláním souhrn činností při poskytování zdravotní péče podle tohoto zákona, zejména ošetrovatelské péče, péče v porodní asistenci, preventivní péče, diagnostické péče, léčebné péče, léčebně rehabilitační péče, paliativní péče, lékárenské péče a klinickofarmaceutické péče, neodkladné péče, anesteziologicko-resuscitační péče, posudkové péče a dispenzární péče,

b) zdravotnickým pracovníkem fyzická osoba, která vykonává zdravotnické povolání podle tohoto zákona,

c) jiným odborným pracovníkem fyzická osoba provádějící činnosti, které nejsou poskytováním zdravotní péče, ale s poskytováním této péče přímo souvisejí; za činnosti, které přímo souvisejí s poskytováním zdravotní péče, se považují činnosti stanovené právními předpisy,

d) akreditovaným bakalářským studijním oborem bakalářský studijní program akreditovaný podle zákona o vysokých školách nebo jeho případný studijní obor; za akreditované bakalářské studijní programy se pro účely tohoto zákona považují i bakalářské studijní programy uskutečňované vysokou školou v rámci oblasti nebo oblastí vzdělávání, pro které má vysoká škola institucionální akreditaci, jakož i studijní obory, v nichž vysoké školy uskutečňovaly před 1. lednem 1999 obsahově ucelenou část vysokoškolského studia. [43]

Ministerstvo zdravotnictví společně s tímto zákonem uvedlo seznam zdravotnických profesí nelékařských oborů, které spadají do jedné skupiny a řídí se tímto jednotným zákonem. Jelikož se jedná o nelékařské zdravotnické profese spadá do nich i všeobecná zdravotní sestra, dětská sestra nebo sestra praktická. Pro celou tuto skupinu profesí byl sepsán jednotný etický kodex stejně jako pro lékaře České lékařské komory.

Samozřejmě nejčastější a nejznámější nelékařskou zdravotnickou profesí je určitě zdravotní sestra. Proto také již v roce 1899 vznikla mezinárodní rada sester. V dnešní době je jejím prezidentem Howard Catton. Tato rada dala vzniknout svému vlastnímu etickému kodexu sester a jedná se o EK na mezinárodní úrovni, používaný v několika státech. [44]

Pro ČR byl však přímo vydán kodex zdravotnických pracovníků nelékařských oborů, do kterého se zdravotní sestry též začleňují. Následně do této kategorie spadají profese adiktolog, dentální hygienik, fyzioterapeut, farmaceutický asistent, ergoterapeut, nutriční terapeut, ortotik-protetik, ošetřovatel, zdravotnický záchranář, porodní asistentka a mnoho dalších. Autorem tohoto kodexu se stala PhDr. Irena Köhlerová a dle věstníku Ministerstva zdravotnictví byl zařazen a uveden v platnost v roce 2004. [45]

Tento etický kodex nezačíná preambulí jako většina etických kodexů v medicíně. Je pouze rozdělen na jednotlivé kapitoly, rozděleny dle vztahů pracovníků k okolí. První kapitola je nazvána Etické zásady zdravotnického pracovníka nelékařských oborů. V této kapitole je kodex zaměřen na obecné zásady, které jsou podobné zásadám v etickém kodexu sester. Opět tu autorka zmiňuje úctu k životu, zásady lidských práv nebo důstojnost jedince. Zajímavým bodem v této kapitole, je zásada o dodržování úmluvy o lidských právech a biomedicíně. Dále následuje bod o odborné způsobilosti, profesionalitě a

jednotlivých kompetencích daného povolání řazeno do této rozsáhlé skupiny. Stejně jako je tomu v kodexu sester, je zdravotnický pracovník povinen poskytnout zdravotní péči jednotlivcům, rodinám či skupinám. Zajímavým dovětkem tohoto bodu je, že zdravotnický pracovník při poskytování zdravotní péče nadřazuje zájmy těch, kterým poskytuje péči, nad zájmy své. Zbytek této kapitoly se zabývá ochranou osobních informací jednotlivých pacientů, povinnosti zdravotnického pracovníka znát a prohlubovat znalosti v právních kruzích týkající se zdravotnického oboru, ve kterém vykonává zdravotnickou činnost. V neposlední řadě se soustředí na problém komerce ve zdravotnictví. [46]

Další kapitolou je zdravotnický pracovník a spoluobčané. V této kapitole je důležitý bod, který zmiňuje respektování životních hodnot, zvyků, duchovní potřeby a náboženského přesvědčení při poskytování zdravotní péče. Jedná se o bod, který by neměl být brán na lehkou váhu očima nevěřícího. Je zde proto nutností, aby zdravotnický pracovník měl náležitou empatii k jednotlivým pacientům v těžkých chvílích. Jedná se například i pouze o vyšetření ženy islámského náboženství a můžeme pokračovat až k rozloučení se s duší zemřelého věřícího pacienta. Důležitou povinností všech pracovníků ve zdravotnictví je vědomost o své mlčenlivosti a její dodržování. Při výkonu zdravotnické profese nelékařských oborů se jedná o škálu specifik v jednotlivých povoláních, podstatné ve všech je však maximální zajištění intimity jednotlivých pacientů při výkonu. Ať už se jedná o fyzioterapeutické cvičení, či život zachraňující úkony při výjezdu zdravotnické záchranné služby. Posledním bodem této kapitoly je cíl zdravotnického pracovníka při poskytování zdravotní péče. Pracovník se snaží docílit vztahu mezi pacientem, který je založen na důvěře a bezprostředně ctí jeho práva. [46]

Kapitola zdravotnický pracovník a praxe se zaměřuje převážně na způsobilost, vzdělání a kompetence jednotlivých zdravotnických profesí nelékařských oborů. Jejich povinností je při odbornosti jednotlivců dbát i na empatii. Dalším vyzdvihnutým tématem je usilovat o osobní a profesní růst a ve všech sférách zdravotnictví se neustále vzdělávat a zlepšovat se. Další bod rozebírá problematiku kompetencí. Zdravotnický pracovník je povinen poskytnout nezbytně nutnou zdravotnickou péči, která není adekvátní k jeho vzdělání a kompetencím, je-li to nezbytně nutné a ohrozilo by pacienta spíše prodlení při čekání na péči od příslušné osoby nežli hrozící nebezpečí plynoucí z nedostatečných znalostí a dovedností zdravotnického pracovníka. Což je velmi podstatný bod například pro sestry v intenzivní péči, či zdravotnické záchranáře. Jejich kompetence jsou omezeny a některé život zachraňující úkony, jako například intubaci dělat nemohou. V tomto případě je to velmi dobré na pozdější obhajobu pro tyto profese. Poslední bod této kapitoly je soustředěn na dobré chování jednotlivce a prestiž zdravotnického povolání. [46]

Zbylé kapitoly se soustředí na zdravotnickou profesi jako takovou a vztahy mezi spolupracovníky a společností. Zdravotnický pracovník a společnost vyzdvihuje zdravotní uvědomění jednotlivců, šíření zásad zdravého života, ochrany životního prostředí a objasňování problémů spojené s péčí o poškozené zdraví pacientů. Zdravotnický pracovník a spolupracovníci zmiňují veškeré vztahy, kterým je pracovník vystavován a jak jednat, aby celé pracoviště fungovalo v souladu a v jednotném chytčí pomoci pacientovi, u kterého je poškozeno zdraví na různé škále intenzity. Závěrem jsou uvedena pravidla vztahující se k odpovědnosti pracovníků k jednotlivým úkonům spojené s poskytováním ošetrovatelské péče a snaha o zvýšení své odborné úrovně. [46]

3.4.5 Etický kodex zdravotnických záchranných služeb

Etický kodex ZZS a konkrétně zdravotnických záchranářů v České republice není jednotný, jako tomu je například u sester nebo případně fyzioterapeutů. Jedná se o specifické zdravotnické povolání, které spadá jak do odvětví medicíny, tak i do integrovaného záchranného systému (později jen IZS), společně například s Policií ČR nebo Hasičským záchranným sborem ČR. Tyto složky svůj vlastní etický kodex mají, jelikož se jedná o specifické povolání, které slouží při událostech, které jakýmkoli způsobem ohrožují obyvatelstvo, stát, či životní prostředí a všechny dohromady se určitou částí podílejí na záchranných a likvidačních pracích. Zdravotnický záchranář jakožto zdravotnické povolání spadá do skupiny zdravotnických pracovníků nelékařských oborů a měli by se tedy řídit tímto kodexem, ale jelikož je to profese nesoucí velké množství rozdílů oproti ostatním nelékařským profesím ve zdravotnictví, mohl by se etický kodex specifikovat přímo pro zdravotnické záchranáře v ČR, jako tomu je například u povolání zdravotní sestry, či fyzioterapeuta. Zároveň na zdravotnické záchranné službě pracují kromě zdravotnických záchranářů i operátoři na zdravotnickém operačním středisku a řidiči zdravotnických záchranných vozů. Tato povolání ale už do skupiny zdravotnických pracovníků nelékařských oborů nespádají, tak ani pro ně není jasně stanovený etický kodex. Kompletnějším řešením této situace by byl etický kodex platící pro všechny nelékařské profese u ZZS. V této kapitole však práce řeší nynější stav etických kodexů jednotlivých ZZS vybraných krajů, a ne nejlepší řešení do budoucna. Jelikož ZZS v ČR není jednotná, platí v každém kraji trochu jiná etická pravidla i pravidla etický kodex vůbec mít. Pro vytvoření této bakalářské práce se zapojilo celkem 9 krajů (Středočeský, Jihočeský, Ústecký, Liberecký, Zlínský, Jihomoravský, Karlovarský, kraj Vysočina a Hlavní město Praha). Tyto kraje uveřejnily informace, dle jakého etického kodexu se řídí, jestli ctí kodex vytvořený pro všechny nelékařské obory, zda mají svůj vlastní interně vytvořený, nebo nepoužívají vůbec žádný. Díky těmto informacím mohlo být následně provedeno porovnávání etických kodexů jednotlivých ZZS s etickým

kodexem zdravotnického pracovníka nelékařských oborů, který je v některých krajích také používán. Zjištěné rozdíly jednotlivých etických kodexů by mohly v budoucnu posloužit k vytvoření jednotného etického kodexu buď přímo zdravotnického záchranáře České republiky nebo pro všechny nelékařské obory ZZS v ČR.

Zlínský kraj a jeho etický kodex bylo velmi snadné dohledat, jelikož se řídí přímo stanoveným kodexem zdravotnického pracovníka nelékařský oborů a lékaři kodexem lékařů České lékařské komory. Přístupnost kodexu na webových stránkách je značnou výhodou ať už pro studenty při vytváření závěrečných prací, či širší veřejnosti, která má právo vědět a znát etické normy zdravotnických pracovníků ZZS. Následující kraje, které se zapojily do spolupráce už mají kodex neveřejný. Hlavní město Praha, Jihomoravský kraj a Liberecký kraj uveřejnily pro tvorbu práce své interně vytvořené kodexy, které budou sloužit ke zmiňovanému porovnávání s kodexem zdravotnického pracovníka nelékařských oborů. Jihočeský kraj uveřejnil informace z vedení, že etický kodex ZZS Jihočeského kraje náležitě zpracovaný nemá, ale řídí se obecnými etickými a mravními zásadami, které každý zaměstnanec dobře zná a dodržuje je. Středočeský kraj společně s krajem Vysočina, jsou kraje, které se zapojily ke sdělení informace, že momentálně probíhá nebo v nejbližší době bude probíhat tvorba etického kodexu, ale nyní žádný nemají. Posledními kraji, které se určitým dílem zapojily do spolupráce jsou Ústecký a Karlovarský kraj, které se údajně dle žádného etického kodexu neřídí a není plánována ani jeho tvorba.

3.4.5.1 Etický kodex zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy

Etický kodex zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy, viz *Příloha 1*, byl sepsán radou zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy (později jen ZZS HMP) a uveden v platnost dne 11. 9. 2017. Hlavním autorem je pod celým dokumentem podepsán ředitel ZZS HMP, MUDr. Petr Kolouch,

MBA. [47] Tento etický kodex je rozdělen do značně většího počtu kapitol (článek 1-9), nežli tomu je u etického kodexu zdravotnického pracovníka nelékařských oborů (později jen etický kodex ZPNO), nyní tedy proběhne podrobnější komparace obou.

Etický kodex ZZS HMP má oproti etickému kodexu ZPNO úvod, ve kterém oslovuje své zaměstnance i širší veřejnost. V úvodu je uveden účel etického kodexu, zdroje, ze kterých se při vytváření tohoto kodexu čerpalo (Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě, Kodex zřizovatele, Kodex České lékařské komory, kodex zdravotních sester a kodex ostatních složek IZS). Dalším bodem úvodu je představení organizace jako takové a poslání ZZS HMP. Jedná se především o to poskytovat odbornou přednemocniční neodkladnou péči a zaměstnávat profesionálně výkonné zaměstnance, kteří vědomě dodržují všechna interní etická pravidla a společně dotvářejí pozitivní obraz organizace u pacientů a širší veřejnosti. [47]

ZZS HMP v roli zaměstnavatele dbá především na pracovněprávní vztahy v souladu s dobrými mravy a veřejně zamezuje jakékoli diskriminaci na pracovišti. [47]

První článek kodexu upřesňuje základní ustanovení. Tato kapitola se vyskytuje spíše v zákonech a pro etický kodex není zcela běžná, pro etické kodexy v medicíně je zcela nevídaná. V tomto případě, jelikož etický kodex slouží pro jednotnou organizaci, je přínosem. Ustanovuje základní čtyři body, prvním bodem je zaměstnanec, ten vykonává odbornou činnost ve shodě s několika právními dokumenty, které jsou uvedeny i v kodexu ZPNO (Úmluva o lidských právech a biomedicíně, Charta práv pacientů, Ústava České republiky). Druhým bodem základního ustanovení jsou zásady ZZS HMP. Kodex do nich řadí zákonnost při rozhodování a rovný přístup ke všem fyzickým

a právníckým osobám. Povinnost každého zaměstnance je tyto zásady dodržovat a společně tak vytvářet a udržovat důvěru veřejnosti. Zbylé dva body základního ustanovení se skládají z výčtu základních hodnot zaměstnanců a základních úkolů ZZS HMP. Mezi základní hodnoty zaměstnanců řadí například profesionalitu, nestrannost, odpovědnost, bezúhonnost, čestnost či respektování kompetencí. Mezi základní úkoly ZZS HMP následně řadí například ochranu zdraví životů, mírnění utrpení, zachování lékařského tajemství, vedení a uchování řádné zdravotnické dokumentace a v neposlední řadě neodkladné poskytnutí pomoci, jakožto hlavní náplň zdravotnických záchranných služeb.

[47]

Druhý článek etického kodexu nese název obecné zásady. V tomto článku se autoři soustředí na pracovní dobu zaměstnance, který má v průběhu své směny povinnost věnovat se pouze pracovním úkolům a přistupovat k nim tvořivě a iniciativně s veškerým pracovním nasazením. Během pracovní doby odpovídá za svou spolehlivost a stoprocentní správnost dokumentů zhotovených při jednotlivých výjezdech skupiny, a zároveň nepřipustí, aby jiná osoba provedla do dokumentu nesprávný nebo zavádějící údaj. Tento bod je zmíněn v podobném znění i v kodexu ZPNO, avšak zbylé body v něm však nelze najít. Jedná se například o zajištění efektivního ekonomického spravování finančních zdrojů, dávat pozor, aby nedošlo ke ztrátě nebo újmě na majetku zmiňované organizace, nezúčastňovat se žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem pracovních povinností, při případné nejistotě, zda se jedná o činnost slučitelnou s výkonem povolání se poradí se svým nadřízeným. Posledním a velmi originálním bodem je zmínka o povinnosti pečovat a upravovat svůj zevněšek. Jedná se zprvu o zaměstnance na vedoucích pozicích, zaměstnance managementu, administrativy ale v neposlední řadě pracovníků výjezdových skupin, kteří musí striktně dodržovat uniformovou kázeň a dbát na

její čistotu po celou dobu směny. Zaměstnanci v odvětví managementu mají pak přímo rozvrhnuté, jaké oblečení je vhodné pro ženy a jaké pro muže. [47]

Další tři články kodexu ZZS HMP se věnují vztahům, respektive jednání s pacienty, klienty a spolupracovníky. Jednání s pacienty je specifické oproti kodexu ZPNO, jelikož je zde přímo používán termín přednemocniční neodkladná péče. V etickém kodexu ZPNO tento termín není v žádném kontextu vyřčen, jelikož platí pro všechny nelékařské obory a není specifický. Kodex ZZS HMP klade důraz na maximální uspokojení potřeb pacientů, slušnost, porozumění, ochotu bez jakýkoliv předsudků, korektnost a maximální snahu ve prospěch pacientů. V respektování životních hodnot pacienta a zároveň pacientova informovanost o svých zdravotních problémech, případně o základních informacích zdravotnického pracovníka, který poskytuje péči pojednává i kodex ZPNO. Etické kodex ZZS HMP však specifikuje přístup pacientů přímo v terénu, při výkonu povolání zdravotnického záchranáře a celé skupiny, které v kodexu ZPNO nenalezneme. Jedná se například o respektování znalostí a dovedností ostatních kolegů a pracovníků ve zdravotnictví, a v žádném případě neponižovat jiného pracovníka před pacientem. Dalším podstatným pravidlem, které se týká převážně ZZS, je, dojde-li k předávání pacienta jinému zdravotnickému zařízení či konkrétnímu zdravotníkovi, je pracovník ZZS povinen předat všechny získané informace, které jsou potřebné pro následné poskytování péče a zároveň podrobně informovat i o proběhlé přednemocniční péči. Poslední bod článku 3, který je specifický vůči zdravotnické záchranné službě a výkonu povolání v terénu, je pravidlo, které zakazuje provádění zdravotnické péče s osobou zdravotnický neznalou. Tato osoba nesmí být ani divákem, pokud se nejedná přímo o stážistu přiřazeného do skupiny ZZS. [47]

Jednání s klienty je kapitola, která se v kodexu ZPNO nevyskytuje a ani by její výskyt nejevil větší smysl, avšak z pohledu obecné tvorby etických kodexů by tato kapitola měla být přítomna. Jednání s klienty má ZZS HMP ve svém kodexu z důvodu, že se jedná o samostatnou organizaci hlavního města Prahy. Klientem se rozumí zaměstnanci ostatních zdravotnických zařízení, orgány veřejné správy či vnější partneři ZZS HMP. Opět je zde kladen důraz na efektivní služby a maximální uspokojení klienta. ZZS HMP je povinna usilovat o urychlení úředních postupů, dodržování termínů a maximální zkrácení zákonných lhůt ve prospěch klientů. [47]

Poslední kapitolou, která určitým způsobem řeší vztahy na pracovišti i s širší veřejností, je článek o jednání se spolupracovníky. Tento článek se odrazuje o termíny jako je důvěra, respekt či atmosféra spolupráce, díky čemuž se shoduje s kapitolou nazvanou zdravotnický pracovník a spolupracovníci v kodexu ZPNO. Body, které v kodexu ZZS HMP jsou jedinečné, je zaprvé zmínka o nevhodném projevu na pracovišti o jiném kolegovi. Pomluvy, falešná obvinění, lži a úmyslná změna faktů je považováno za hrubé porušení etických zásad ZZS HMP. Pokud se některý ze sporů objeví, řeší ho otevřeně a kultivovaně s nadřízeným a obě strany sporu jsou otevřené nést následky. Dále kodex ZZS HMP zmiňuje jednání zástupců na vedoucích pozicích. Žádá je, aby bez ohledu na svou vyšší pozici, jednali s podřízenými rovně a všem umožnili jakékoli další vzdělávání v oboru. [47]

Celý následující článek probírá problematiku protikorupčního jednání. Dle obecných zásad etického kodexu, tato část má být součástí, ale ve většině zdravotnických kodexů se vyskytuje pouze zmínka o zákazu komerce jednotlivých pracovníků, nikoli o korupci. Etický kodex ZZS HMP zdůrazňuje, že zaměstnanci nemají právo vyžadovat a zároveň mají zakázáno přijímat dary, služby či jakékoli laskavosti, které by jakýmkoli způsobem mohli ovlivnit

rozhodování zdravotníka v poskytování zdravotnické péče, nebo které by mohly být považovány za odměnu, za odvedenou práci, která je zdravotníkovou povinností. Zároveň také zdravotník jedná tak, aby se nedostal do situace, kdy musí určitým způsobem oplatit prokázanou laskavost svému pacientovi. V případě, že by se do takové situace zdravotník dostal, laskavost slušně odmítne a o celém incidentu informuje svého nadřízeného. Tímto článkem se ZZS HMP snaží stanovit stejné ohodnocení všem svým zaměstnancům bez ohledu na to, jaký případ jednotlivé skupiny řešily, což je velikou výhodou ve zdravotnictví. [47]

Předposlední článek se soustředí na problematiku ohledně zneužití postavení ve zdravotnictví. Zde je brán zřetel na informovanost pacientů, velice podobně jako v kodexu ZPNO. Zaměstnanec ZZS HMP je povinen nakládat s informacemi získané při výkonu svého povolání jako vysoce důvěrnými a zároveň je pacientům sdělovat plně nezkrácené a pravdivé. Další problematika tohoto článku se zabývá tím, že zaměstnanec ZZS HMP nevyužívá a nepožaduje žádné výhody pro svůj osobní zájem a nenabízí výhody svému okolí. Zároveň odmítá jakékoliv nabídky poskytování informací či jiného jednání v rozporu se zákonem, jelikož se toto jednání absolutně neslučuje s jeho výkonem povolání. [47]

Poslední článek s názvem profesionalita členů výjezdových skupin obsahuje osm bodů, dle kterých by výjezdové skupiny ZZS HMP měly pracovat. Lze tato jednotlivá etická pravidla považovat za shrnutí všech článků z etického kodexu ZZS HMP, jako například nést veškerou zodpovědnost za své jednání, nepřijímat žádné dary či nezneužívat své povolání. Dodatkem etického kodexu je, že zaměstnavatel a všichni zaměstnanci pravidla kodexu ctí a ztotožňují se s nimi, zároveň lékaři pracující v této organizaci jsou povinni souběžně s tímto

kodexem dodržovat kodex lékařů České lékařské komory a operátoři a zdravotničtí záchranáři etický kodex sester. [47]

Tento etický kodex je velice přínosný ve zdravotnické záchranné službě. Je velice dobře zpracován v ohledu na specifičnost povolání. Vyskytuje se zde mnoho bodů, které lze aplikovat právě při výkonu povolání výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby, které se v kodexu ZPNO, kvůli jeho obecnosti, nevyskytují, přestože dle zákona do této skupiny zdravotnický záchranář spadá.

3.4.5.2 Etický kodex zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje

Etický kodex zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje, viz *Příloha 2*, (dále jen ZZS JmK) má ve svém úvodu tři hlavní pracovníky, kteří se na jeho nynější podobě podíleli. Celý etický kodex ZZS JmK byl zpracován Ing. Naděždou Knězkovou, MBA ve vykonávané funkci ekonomické náměstkyně. Jeho ověření provedl Mgr. Ondřej Kašpar, ve funkci vedoucího právního oddělení. Konečné schválení etického kodexu datované k 24. 4. 2018, provedl ředitel Ing. Milan Klusák, MBA, následně pak nabyl účinnosti 1. 5. 2018. Etický kodex ZZS JmK dle teoretické znalosti o tvorbě etického kodexu sedí ve všech náležitých složkách, které by kodex měl obsahovat. Nyní proběhne komparace s kodexem ZPNO, abychom se přesvědčili i o jeho obsahových kvalitách, které jistým způsobem mohou napomáhat při výkonu povolání zaměstnanců ZZS JmK. [48]

Jedná se o první zmíněný kodex v medicíně, který obsahuje doslovně nazvanou preambuli. V preambuli etického kodexu nalezneme představení organizace, která je zřizována Jihomoravským krajem. Zároveň dává hned na začátku najevo, co je hlavní náplní práce zdravotnické záchranné služby v souladu se všemi zákonnými a právními vymezeními, které jsou potřebné pro vedení této organizace (zákon o ZZS, právní předpisy ČR, mezinárodní

smlouvy). Dále jeho čtenáře informuje o jednotlivých člancích kodexů a na závěr preambule zmiňuje platnost pro všechny zaměstnance ZZS Jmk. V porovnání s etickým kodexem ZPNO obsahuje kodex ZZS Jmk značně více článků a etických pravidel. [48]

Prvním článkem kodexu ZZS Jmk jako tomu bylo v kodexu ZZS HMP je zákonnost. Tuto kapitolu kodex ZPNO pomíjí, interně vzniklé kodexy jednotlivých zdravotnických organizací zřizované krajem ji mají. V této kapitole se autor zaměřuje na informovanost svých zaměstnanců o povinnosti plnit pracovní úkoly v souladu s právními předpisy, zákony a podzákonnými normami. Totožné dokumenty jsou uvedeny v kodexu ZPNO i v kodexu ZZS HMP (Úmluva o lidských právech a biomedicíně, Charta práv pacientů, Ústava České republiky). [48]

Následující článek s názvem profesionalita a odbornost, lze připodobnit kapitole v kodexu ZPNO, zdravotnický pracovník a praxe. Ovšem, že se v tomto článku vyskytují pravidla jako, poskytování profesionální zdravotnické péče na nejvyšší úrovni. Důležitý chtějí jednotlivců o kontinuální vzdělávání v oboru a zároveň respekt k osobám (bez ohledu jedná se o kolegu, nadřízeného nebo pacienta) bez ohledu na jejich původ, rasu, barvu kůže, sexuální orientaci či náboženské přesvědčení. Etickým pravidlem tohoto článku je i fakt, že je zaměstnanec ZZS Jmk povinen poskytovat přednemocniční neodkladnou péči v souladu s posledními poznatky lékařské vědy a poznatky získané v rámci vnitro organizačního vzdělávání zdravotnických pracovníků ZZS Jmk, což v porovnání s etickým kodexem ZPNO nelze najít. [48]

Další článek v pořadí s názvem kolegiální přibližuje zaměstnanci etická pravidla, jak jednat ve vztahu se svými kolegy. Opět je zde kladen důraz na termíny jako atmosféra spolupráce a respekt jednotlivých spolupracovníků.

Zmínka však padla i na nevhodné verbální i neverbální projevy, které jsou ve výkonu povolání jednotlivým pracovníkům zakázány a zároveň výskyt tohoto pravidla je rozdíl oproti kodexu ZPNO. Dalším bodem článku o kolegiálnosti, který se zároveň shoduje i s kodexem ZZS HMP je pravidlo zákazu šíření pomluv, neprokázaných obvinění, lží a pozměňování faktů vztahující se k spolupracovníkům, organizaci, nebo přímo ke zřizovateli. Zároveň veškeré rozdílné názory se svými kolegy, nadřízenými či přímo zřizovatelem řeší bez osobní zaujatosti vůči druhé straně. [48]

Následující článek nese název hospodárnost, opět tomu je jako v kodexu ZZS HMP, kdy zdravotnická záchranná služba Jmk je samostatnou organizací, kterou spravuje kraj a tato pravidla musí uvádět i v etických kodexech. Tato organizace má ekonomických pravidel méně než ZZS HMP, avšak to hlavní, které se ztotožňuje i s ZZS HMP ustanovila. Jedná se o zaměstnancovu povinnost vysoce dbát na majetek organizace a zároveň vynakládat maximální úsilí pro zajištění efektivního a ekonomického nakládání se svěřenými prostředky, které náleží organizaci nebo příslušným nemocnicím kraje. Zaměstnanec je taktéž povinen znát a respektovat opatření v oblasti o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP) a zároveň se chovat tak, aby nedocházelo k jeho porušování. Pokud by kdokoliv zaměstnaný přišel na určitý způsob zlepšení jednotlivých opatření BOZP určitě bude vyslyšen, jelikož se celá organizace dohromady snaží o eliminaci veškerých rizik tohoto odvětví. [48]

Článek o mlčenlivosti a informovanosti je určitě nedílnou součástí etických kodexů v medicíně. K tomuto tématu se vztahuje velké množství otázek a vymezení jednotlivých pravidel v této oblasti. K tématu mlčenlivosti článek nenabízí mnoho nových skutečností či pravidel, které již nebyly vyřčeny v jiném kodexu. Ovšem, že své zaměstnance informuje o stoprocentní mlčenlivosti při výjezdu k jednotlivým úrazům, kvůli citlivosti jednotlivých případů, a to jak ve

vztahu k pacientům, spolupracovníkům i třetím osobám. Toto pravidlo má zároveň výjimky, které jsou v tomto kodexu vysloveny. Jedná se o případ, kdy výjezdová skupina předává pacienta do náležitého zdravotnického zařízení a je povinna předat s ním i veškeré informace, které se od pacienta dozvěděla, či které pacientovi prováděla při ošetřování. Druhou výjimkou pro pravidlo mlčenlivosti platí pro závěrečné či výzkumné práce studentů lékařských a nelékařských oborů a zároveň i zaměstnanců organizace. Užití údajů při jednotlivých výjezdech je povoleno pro vzdělávání, avšak musí být řádně anonymizováno. Informovanost dalších osob je zřizována centrálně a řízena vnitřními předpisy organizace. Tato skutečnost vypovídá o funkci zdravotnické záchranné služby, která se většinou neseťkává s dalšími členy rodiny, zasahuje v terénu a převáží pacienta do spádového zdravotnického zařízení. Pokud se člen přímo setká informuje je během ošetrovatelské péče, ale pouze o základních informacích a o tom, kam bude pacient odvezen. Následně už spadá veškerá povinnost informovat pacienta a jeho rodinu na zdravotnické zařízení, ve kterém se bude léčit. Proto není nutné tak silně zmiňovat informovanost ZZS. [48]

Opět se etický kodex organizace, která je zřizována krajem zmiňuje o korupci, oproti kodexu ZPNO, kde se vyskytuje zmínka pouze o komerci jednotlivých pracovníků, která je stejně jako korupce výslovně zakázána. Zaměstnanci jsou povinni předcházet jakýkoli událostem, ve kterých by mohlo dojít ke střetu zájmů zdravotnického povolání, tím se rozumí i soukromý zájem jednotlivých zaměstnanců, který by znamenal určitou výhodu pro něj či jeho blízké, nebo může vést k ovlivnění svěřeného úkolu v nejzazších hranicích i ošetrovatelské péče. Pro toto povolání je důležité na všechny zdravotní problémy spojené s výjezdem skupiny ZZS a poskytování přednemocniční neodkladné péče objektivně pohlížet a nestranně a rychle hodnotit a rozhodovat. [48]

Článek osmý se zabývá problematikou ohledně správně zvoleného odězí a vhodné reprezentace jednotlivých zaměstnanců organizace. Nejsou zde zmíněny konkrétní druhy oblečení a barev pro jednotlivá pohlaví, jako tomu bylo v kodexu ZZS HMP. Pravidlo, které náleží této organizaci se soustředí pouze na to, aby zaměstnanci při výkonu používali civilní či pracovní oblečení bez nečistot a známek poškození, zároveň se to týká i osobních ochranných pracovních prostředků, které jsou při jednotlivých výjezdech využívány. Tyto prostředky musí splňovat společně s čistotou a bez známek poškození taktéž stoprocentní funkčnost. Zbylé články etického kodexu ZZS Jmk rozebírají slušnost, zdvořilost a vztah ke svému zaměstnavateli. V článku slušnost a zdvořilost autor rozebírá chování pracovníků, apeluje na respekt, úctu, empatii a slušnost, avšak tyto vlastnosti by měl mít každý zaměstnanec ve zdravotnictví. Dále zmiňuje slušné chování mezi kolegy i k pacientům a výslovně žádá o vyhlazení jakýkoli ironických narážek na pracovišti. Vztah k zaměstnavateli a loajalita dává pracovníkovi přehled, jak se dle etických norem organizace chovat ke svému zaměstnavateli. Je důležité si zaměstnavatele a poskytované práce řádně vážit a vždy jednat v souladu s jeho zájmy. Tento článek se zároveň odírá o problematiku řešení konfliktů na pracovišti, pokud nějaký nastane, řeší se uvnitř organizace nejčastěji se svým přímým nadřízeným, který je v návaznosti povinen ke konfliktu přihlížet objektivně a rovně. Tento případ zmiňuje i kodex ZZS HMP oproti kodexu ZPNO. Všichni zaměstnanci jsou povinni tato etická pravidla a nařízení ctít, řídit se jimi a považovat je závazné vždy, při nejrůznějších pracovních situacích, kterých je v tomto povolání opravdu velká spousta. Jak bylo zmíněno i v etickém kodexu ZZS HMP, i zde je v dodatku o ustanovení etického kodexu zmíněno, že celá organizace ZZS JmK se tímto etickým kodexem řídí a respektuje všechna jeho nařízení a souběžně lékaři dodržují etický kodex lékařů České lékařské komory a zdravotničtí záchranáři a operátoři zdravotnického operačního střediska etickým kodexem sester. [48]

Tento etický kodex je vyhotoven jako dokument skládající se z několika stran. Oproti dosavadním kodexům, které byly rozebrány či porovnávány má největší rozsah. Z pohledu tvorby etického kodexu má ovšem kapitoly pojmenovány a rozděleny zcela špatně, správný etický kodex by měl obsahovat články typu vztahy s pacienty, vztahy s klienty, vztahy k vládě a místním orgánům a podobně. Záleží však na uvážení jednotlivých čtenářů, zda se jedná přímo o chybu etického kodexu, jelikož z druhého pohledu pro nezasvěcené jedince, a především pro zaměstnance ZZS Jmk je velice přehledný a doslovně pojmenovává kapitoly, aby každý čtenář přesně našel kapitolu, která ho v danou situaci nejvíce zajímá. Etický kodex má velice zajímavou strukturu díky nedodržování základních norem pro tvorbu etických kodexů. Zároveň zmiňuje i problematiku publikování jednotlivých kazuistik pro tvorbu nejrůznějších závěrečných prací, což je velice častá komplikace studentů při tvorbě těchto prací. Dalším bodem, který tento kodex dělá rozdílný je časté zdůrazňování na nevhodnost vtipů, ironie, urážek či lží na tak důležitém pracovišti jako zdravotnická záchranná služba je. V neposlední řadě je skvělé, že kodex zmiňuje reprezentaci svým zaměstnanců jako etické pravidlo a zdůrazňuje, aby výjezdové skupiny, samozřejmě ve stejné vážnosti jako zaměstnanci pracující na jiných pozicích, ať už v managementu či na zdravotnickém operačním středisku, nosily vždy upravené a čisté oblečení bez jakýchkoli poškození ať už civilního či pracovního rázu. Jde o velice přínosný etický kodex, který svým zaměstnancům určitě napomáhá řešit případné problémy uvnitř organizace. Určitě se v některých částech ztotožňuje s etickými pravidly kodexu ZPNO, ale specifika při poskytování přednemocniční neodkladné péče, pravidla pro stážování studentů či zmiňovaná reprezentace zaměstnanců dává tomuto kodexu jasné výhody pro funkčnost celé organizace. [48]

3.4.5.3 Etický kodex zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje

Etický kodex zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje, viz *Příloha 3*, jako jediný, z jichž uvedených etických kodexů nemá uvedeného autora nebo kolektiv autorů, kteří se na jeho tvorbě podíleli. Etický kodex ZZS LK neuvádí ani svého ředitele, nebo nějaké podrobnější zastoupení vedení této organizace. V horní hlavičce pouze zmiňuje datum 1. 10. 2019, kdy etický kodex nabyl účinnosti a je ctěn, respektován a dodržován všemi pracovníky ZZS LK. Nyní proběhne podrobná komparace s kodexem ZPNO, jako předchozí interně zpracované kodexy pro jednotlivé ZZS již zmiňovaných krajů. [49]

Etický kodex ZZS LK nezačíná preambulí ani vysloveně pojmenovaným úvodem, avšak začíná krátkým odstavcem, který by se za úvod mohl považovat. Popisuje se zde hlavní účel etického kodexu čímž je stanovit základní pravidla chování všech pracovníků, což již z etického názvu vyplývá. Zároveň je však účel kodexu informovat veřejnost o chování, které je oprávněna očekávat, což je složitější úkol, vzhledem k interní povaze etického kodexu. Autor v úvodu stihl uvést i případné postihy za porušení jednotlivých bodů kodexu, díky čemuž má tento kodex originální prvek hned v úvodní kapitole, zmiňuje, že jakékoliv porušení bude bráno jako porušení pracovní kázně, ze kterého budou odvozeny jasné důsledky. Kodex disponuje pouze čtyřmi kapitolami, avšak dle základních rad a norem tvorby etického kodexu jsou tyto jednotlivé kapitoly zvoleny zcela správně. [49]

První článek nese název poslání a zodpovědnost ke své profesi. Tento článek by se dalo připodobnit článku etického kodexu ZPNO s názvem etické zásady zdravotnického pracovníka. Není to ale tak jednoznačné. Etický kodex ZZS LK se totiž na zodpovědnost svého zaměstnance dívá z jiných úhlů, což v jiných kodexech zatím zmíněno nebylo. Například zaměstnanec ZZS LK je povinen posoudit svůj nynější stav a osobní situaci, tak aby byl schopen provádět

úkony příslušící jeho práci a zároveň jednal objektivně a v dostatečné kvalitě. Další bod poukazuje na zákaz užívání alkoholu či jiných návykových látek během výkonu služby, taktéž má zaměstnanec povinnost se vyvarovat jakémukoli jednání, které nese nebo by mohlo nést sexuální podtext, ať už na pacienta, kolegu či osobu třetí. Zaměstnanec ZZS LK je povinen při výkonu služby aplikovat pouze práci, která přímo souvisí s jeho profesí, napomáhá to především výjezdovým skupinám při výkonu práce, v případě že pacient po nich žádá činnost, která se s prací ZZS neshoduje. Dále etický kodex stanovuje pravidla, které nám jsou z předchozích kodexů zcela známá, například řídit se vnitřními předpisy organizace a státními předpisy spadající do zdravotnictví, taktéž dbát na výši svého vzdělání a neustále své znalosti prohlubovat a dovednosti zdokonalovat. [49]

Následující článek s názvem základní předpoklady a principy stanovuje několik důležitých pojmů, kterými by měl každý zaměstnanec organizace disponovat a neměly by v žádném případě mu být cizí. Je kladen důraz na bezúhonnost, která podtrhuje čestné jednání dle spadajících zákonů a práv pacienta i zaměstnance. Na objektivitu, jelikož v tomto povolání se k jednotlivým případům musí přistupovat objektivně, nevyhledávat střety zájmů a jednat bez předsudků a zaujatostí vůči určité skupině. Na odbornou způsobilost, při které jsou služby zaměstnance prováděny pečlivě a svědomitě v návaznosti na poslední trendy ve zdravotnictví. Dále jsou zmíněny předpoklady k respektování lidských práv a taktéž důvěrnosti sdělení, zavazuje se že informace, které nabil nebude nikterak používat ve svůj nebo cizí prospěch, jeho cílem je informace udržet, co v nejužším kruhu lidí, kteří k informacím mají jistá práva. [49]

Třetí článek pojmenovaný vztah ke klientům má jinou myšlenku než stejně pojmenovaný článek v etického kodexu ZZS HMP, v němž se klientem

myslí partneri či určití dodavatelé potřebného materiálu organizaci. ZZS LK má však za klienty pojmenované pacienty, kterým poskytuje svoje služby. Zpracování kodexu je velice přehledné, jelikož klíčová slova, která jsou pro zaměstnance důležitá jsou tučně zvýrazněna a dodávají tak lepší orientovanost při čtení. V tomto článku se tedy autor soustředí na povinnosti při poskytování přednemocniční neodkladné péče. Samozřejmě zmiňuje poskytování pomoci bez ohledu na jejich životní hodnoty, národnost, barvu kůže či sexuální orientaci. Každý zaměstnanec v tomto povolání musí disponovat vlastnostmi jako je trpělivost, úcta k druhým a empatie. Zároveň zaměstnanec respektuje klientovu důstojnost, intimitu a důvěrnost jeho sdělení. Body, které dělají tento kodex přínosný je například zmínka o zákazu budování osobních vazeb ke klientovi, případně mu sdělovat své osobní problémy. Povinností zaměstnance je bránit klienta a nedovolit nikomu ani sobě klienta ohrozit. V závěru článku lze najít pravidlo, které se vztahuje ke korupci a výslovně zakazuje přijímat dary, které by mohly ovlivnit poskytovanou péči, či by se mohly považovat za odměnu za práci, která je pro zaměstnance povinností. [49]

Posledním článkem se řeší chování na pracovišti mezi jednotlivými spolupracovníky. Pro zachování dobré atmosféry na pracovišti je samozřejmě důležité dbát na respekt, slušné a čestné chování ke svým kolegům, nadřízeným i ostatním zdravotnickým pracovníkům. Pro uchování spolupráce je nutné, aby zaměstnanec ZZS LK plnil odpovědně všechny povinnosti, které přísluší jeho profesi a každý zvlášť i všichni dohromady zvyšovali prestiž organizace. Toto jsou jasná pravidla, bez specifik na výkon povolání u zdravotnické záchranné služby. Jsou zde však výjimky, které tomuto povolání pomáhají mnohem více nežli kodex ZPNO. Především výjezdové skupiny mají jasné pravidlo ohledně kritiky jednotlivých rozhodnutí svého kolegy mlčet před klientem a pokud s něčím nesouhlasí, řeší se to zásadně mimo dobu výjezdu, v budově, kde základna sídlí, případně i s nadřízeným. Zaměstnanec ZZS LK je povinen

každou další pracovní činnost prodiskutovat se svým nadřízeným, zda je tato činnost slučitelná s výkonem, pokud ne dává přednost profesi, ve které momentálně pracuje. Je povinen i mimopracovní dobu působit na veřejnosti důstojně a svým chováním nikterak nesnižovat postavení organizace široké veřejnosti. [49]

Etický kodex ZZS LK je velmi dobře zpracovaný, přestože některá pravidla mu v porovnání s kodexem ZPNO chybí, disponuje velkým množstvím originálních bodů i oproti kodexům ZZS HMP a ZZS Jmk. Etický kodex ZZS LK má však výhodu v přehlednosti. Autor etický kodex psal s přátelským úmyslem pro jeho uživatele, aby veškerá pravidla byla vyřčena tzv. „po lopatě“ a pro případ nepochopení je ještě ozvláštněn tučnými termíny značící nejvyšší důležitost. Nenese žádnou zmínku ohledně uniforem, či společenských oděvů pracovníků v oblasti managementu organizace, ale není to nedostatek, jelikož je to jedna ze základních myšlenek pracovníka, chodit čistě oděný a mít oblečení či pracovní uniformu bez poškození. Avšak originálním bodem kodexu ZZS LK je fakt dbát na svůj zevnějšek i chování mimo pracovní dobu, aby zaměstnanec nepoškozoval jméno organizace, tento bod je opravdu jedinečný ve spektru všech porovnaných kodexů.

3.4.5.4 Etický kodex zdravotnické záchranné služby Zlínského kraje

Etický kodex zdravotnické záchranné služby Zlínského kraje (dále jen ZZS ZK) byl nejsnadněji dostupný, jelikož je uveřejněný na stránkách ZZS ZK. Jedná se o raritu mezi ZZS. žádná jiná organizace svůj etický kodex nemá přístupný veřejnosti, dokonce některé nezveřejňují etický kodex ani na vyžádání z důvodu zneužití, či odcizení některých zásad. Přestože byl nejsnadněji k nalezení, je etický kodex velice jednoduchý i na porovnání. ZZS ZK se jako jedna z mála v ČR ztotožňuje s kodexem ZPNO, do kterého spadají jak zdravotničtí záchranáři, tak i sestry či operátoři pracující u ZZS. Společně s kodexem ZPNO organizace uvádí

na svých stránkách i kodex lékařů České lékařské komory, kterým se řídí doktoři i v oboru urgentní medicíny a zároveň při výjezdech jednotlivých skupin. Etické kodexy nejsou nikterak pozměněny, jsou uveřejněny v přesném znění. [50]

Z jednoho pohledu je správné, že se řídí kodexem přímo sestaveným pro tato zaměstnání, ale v některých případech je etický kodex ZPNO nedostatečný pro výkon povolání u ZZS, čímž jsme se již přesvědčili při porovnávání interně vytvořených kodexů. Určitě plusovým bodem je uveřejnění etického kodexu na webových stránkách organizace, přestože se jedná o kodex veřejný na internetu, je správné ho uvádět na svých stránkách, aby pacienti, a i široká veřejnost znala hodnoty a interní etická pravidla organizace a věděla, co případně očekávat, jak je tomu psáno u kodexu ZZS LK, přestože široká veřejnost k němu přístup nemá. [50]

3.4.5.5 Shrnutí

Porovnané interně vytvořené etické kodexy jednotlivých ZZS ukázaly, že mají opravdu jisté rozdíly oproti kodexu ZPNO, do kterého povolání zdravotnický záchranář spadá. V této kapitole lze nalézt veškeré rozdíly oproti kodexu ZPNO, které byly získány ze všech tří interně vytvořených etických kodexů jednotlivých ZZS. Následně je možné, současně i cílem této práce je, že tyto rozdíly budou sloužit jako návod pro vytvoření nového etického kodexu, který bude sloužit přímo profesi zdravotnický záchranář, nebo všem nelékařským zdravotnickým profesím u ZZS.

- **Preamble** – preambule etického kodexu by měla být vždy jasně stanovena. V interně vytvořených kodexech není vždy přítomna, případně ji však nahrazuje úvod. Preamble by měla obsahovat představení, účel etického kodexu, poslání celé organizace a hlavní náplň práce ZZS. Pro povolání u ZZS se jedná především o

zaměstnávání profesionálně výkonných zaměstnanců, kteří zajišťují poskytování odborné přednemocniční neodkladné péče. V neposlední řadě je důležité v preambuli uvést zákonné a právní vymezení a zdroje, ze kterých bylo čerpáno při vytváření etického kodexu.

- **Zaměstnanec ZZS** – je povinen poskytovat přednemocniční neodkladnou péči v souladu s posledními poznatky lékařské vědy a poznatky získané v rámci vnitro-organizačního vzdělávání zdravotnických pracovníků ZZS. Taktéž je povinen posoudit svůj nynější stav a osobní situaci, tak aby byl schopen provádět úkony příslušící jeho práci a zároveň jednal objektivně a v dostatečné kvalitě. Po dobu své směny má výslovně zakázáno užívání alkoholu či jiných návykových látek. Zaměstnanec má povinnost vyvarovat se jakémukoli jednání, které nese nebo by mohlo nést sexuální podtext, ať už na pacienta, kolegu či osobu třetí. Je povinen při výjezdu aplikovat pouze práci, která přímo souvisí s jeho profesí.
- **Pracovní doba zaměstnance** – zaměstnanec ZZS má povinnost se během své směny soustředit pouze na pracovní úkoly, bez ohledu na to, zda je v terénu nebo na základně. Během své pracovní doby odpovídá za maximální správnost dokumentů, zhotovených při jednotlivých výjezdech zdravotnické záchranné služby, zároveň dbá na to, aby do dokumentů jiná osoba neprovedla nesprávný nebo zavádějící údaj.
- **Výjezdové skupiny** – zaměstnanci pracující ve výjezdových skupinách ZZS jsou povinni poskytovat maximální přednemocniční neodkladnou péči shodující se s posledními trendy lékařské vědy, avšak až po celkovém hodnocení místa

výjezdu. Jejich nasazení začíná po podrobné kontrole okolí a po vyloučení možných hrozeb. Při přítomných hrozbách jsou povinni vyčkat na Policii ČR a teprve poté péči poskytnout.

- **Hospodárnost** – zaměstnanec ZZS je povinen kontrolovat, aby nedošlo ke ztrátě nebo újmě příslušné organizace i při poskytování přednemocniční neodkladné péče. Nezáčastňovat se žádných činností, které se neslučují s výkonem povolání u zdravotnické záchranné služby, při případné nejistotě se musí poradit se svým nadřízeným, avšak profese, ve které vykonává zdravotnickou činnost je pro něj prioritou.
- **Reprezentace** – všichni zaměstnanci ZZS jsou povinni dbát o svůj zevnějšek vždy i mimo pracovní dobu vystupovat reprezentativně a v očích širší veřejnosti svým chováním či vzhledem neshazovat ZZS. Zaměstnanci managementu a administrativy organizace jsou povinni chodit formálně oblečení, zaměstnanci pracující ve výjezdových skupinách a ve zdravotnickém operačním středisku jsou povinni během své směny nosit pracovní uniformu a během výkonu práce dbát na její funkčnost a čistotu.
- **Jednání s pacienty v přednemocniční neodkladné péči** – zaměstnanec klade maximální důraz na intimitu pacienta, z důvodu možného výskytu dalších osob při poskytování přednemocniční neodkladné péče. Soustředí se na to, aby pacientovi poskytoval příslušnou péči pouze ve voze, a ne na očích třetích osob. Třetí osoba při výjezdu posádky může být přítomna jedná-li se přímo o stážistu na ZZS. Zaměstnanec je povinen zaznamenávat veškeré informace, které pacient sdělil a nakládá s nimi s nejvyšší důvěrou.

- **Vztahy s pacienty** – zaměstnanec má zakázáno budovat s pacientem osobní vazby, případně mu sdělovat své osobní problémy. Povinností zaměstnance je chránit pacienta a nedovolit nikomu ani sobě samému ohrozit jeho zdraví.
- **Předávání pacienta do jiného zdravotnického zařízení** – dojde-li k předání pacienta jinému zdravotnickému pracovníkovi, či do jiného zdravotnického zařízení, je zaměstnanec výjezdové skupiny ZZS povinen předat všechny získané informace, které jsou potřebné pro následné poskytování péče. Zároveň je povinen kompletně informovat zdravotnického pracovníka o proběhlé přednemocniční neodkladné péči.
- **Vztahy s klienty** – zdravotnická záchranná služba má z pohledu samostatné organizace velké množství klientů, mezi které řadíme dodavatele, zdravotnická zařízení či vládní orgány. ZZS je povinna poskytovat informace, efektivní služby a maximální vzájemné uspokojení. Zároveň usiluje o urychlení úředních postupů, dodržování termínů a maximální zkrácení zákonných lhůt ve prospěch klientů.
- **Korupce** – zaměstnanci ZZS nemají právo vyžadovat a souběžně mají zakázáno přijímat dary, úsluhy či laskavosti, které by jakýmkoli způsobem mohli ovlivňovat rozhodování v poskytované přednemocniční péči, nebo by mohly být považovány za odměnu za odvedenou práci, která je zdravotnickou povinností. Zaměstnanec nevyužívá žádné informace pro svůj osobní prospěch ani nenabízí výhody svému okolí, na druhou stranu odmítá finanční nabídky za poskytování informací, jelikož se toto jednání nikterak neslučuje se zdravotnickou profesí.

- **Vztahy se spolupracovníky** – zaměstnanec má respekt ke každému svému kolegovi, k jeho znalostem i dovednostem v terénu. Snaží se vyvarovat veškerým nevhodným neverbálním i verbálním projevům na pracovišti. Pomluvy, falešná obvinění, lži i úmyslné změny faktů jsou považovány za hrubé porušení etických zásad ZZS, pokud se některý ze sporů objeví je řešen otevřeně a kultivovaně s nadřízeným a obě strany sporu jsou otevřené nést za ně následky. Rozdílné názory či kritiku o postupech při poskytování přednemocniční neodkladné péče nesmí řešit přímo před pacientem, pokud kritika je, řeší se až po výjezdu v budově ZZS s nadřízeným, který konflikt objektivně zhodnotí a rozhodne. Zaměstnanec nemá žádné právo zesměšňovat či ponižovat svého spolupracovníka, nadřízeného či celou organizaci, snaží se udržovat atmosféru spolupráce na celém pracovišti.
- **Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP)** – zaměstnanec ZZS je povinen znát a respektovat opatření v oblasti BOZP a zároveň se chovat tak, aby nedocházelo k porušení těchto pravidel. Pokud by kdokoliv zaměstnaný u ZZS přišel na určitý způsob zlepšení jednotlivých pravidel, bude vyslyšen, jelikož cíl celé organizace je eliminovat veškerá rizika, která toto povolání přináší.
- **Informovanost** – zaměstnanec ZZS se zavazuje pravidlu o mlčenlivosti o údajích zjištěných při jednotlivých výjezdech a zároveň pravidlu o informovanosti jednotlivých pacientů o jejich nynějším stavu. Pravidlo o mlčenlivosti může být porušeno při předávání pacienta jinému zdravotnickému zařízení, kdy je nutné sdělit veškeré informace o výjezdu přebírajícímu zdravotnickému pracovníkovi. Souběžně může být porušeno při výzkumných či závěrečných pracích studentů lékařských a nelékařských oborů i

zaměstnanců organizace. Po schválení žádosti vedením organizace může dotyčný užívat data organizace, ale všechna data musí být řádně anonymizována.

Tyto rozdíly by mohly posloužit jako předloha pro vznik etického kodexu, které by alespoň v malé míře usnadnily práci a rozhodování zdravotnickým záchranářům a s nimi společně profese ve výjezdových skupinách ZZS. Dále je také důležité v celkovém shrnutí uvést jednotlivé prvky, které etický kodex obsahovat musí a některé etické kodexy je nemají. K tomuto shrnutí poslouží tabulka 1. Ukazuje, zda jednotlivé interně vytvořené kodexy ZZS jednotlivých krajů opravdu mají všechny náležitosti etických kodexů. Jedná se o porovnání, které v návaznosti na rozdíly může posloužit vyvarovat se chybám a vytvořit jednotný kodex, který bude hodnotný jak ze strany teoretické díky náležitostem, tak ze strany praktického využití díky získaným rozdílným specifické pro povolání u ZZS.

KRAJ	ZZS HMP	ZZS Jmk	ZZS LK	ZZS ZK
PREAMBULE/ ÚVOD	ANO	ANO	NE	NE
ZDRAVÍ, JAKO ZÁKLADNÍ HODNOTA, PROFESIONALITA, OCHOTA POMOCI	ANO	ANO	ANO	ANO
VZTAH S PACIENTY	ANO	ANO	ANO	ANO
VZTAH SE SPOLUPRACOVNÍKY	ANO	ANO	ANO	ANO
VZTAH K VEDENÍ	ANO	ANO	NE	NE
VZTAH K ZŘIZOVATELI	ANO	ANO	NE	NE
VZTAH S KLIENTY	ANO	NE	NE	NE
VZTAH S KONKURENCÍ	ANO	NE	NE	NE
DODRŽOVÁNÍ NOREM	ANO	ANO	ANO	NE
MLČENLIVOST	ANO	ANO	NE	ANO

Tabulka 1

4 METODIKA

Součástí teoretické části bakalářské práce byla kvalitativní metoda šetření stavu etických kodexů zdravotnického záchranáře či kompletně ZZS v ČR. Pomocí žádostí zaslaných ZZS vybraným krajům, jsem od ledna obdržovala odpovědi jednotlivých ZZS, které se vztahovaly na stav etických kodexů jednotlivých organizací. K překvapení není etický kodex až tak častý dokument jednotlivých ZZS. V případě, že už etický kodex ZZS vlastní, je pouze interní a jeho zveřejnění i pro výzkumné šetření není snadnou záležitostí. Přes tyto problémy se podařilo spojit s pěti organizacemi, které uveřejnily stav nebo přímo interně vytvořený etický kodex. Zbylé dokumenty pro kvalitativní výzkum byly zveřejněny díky panu prezidentovi Komory zdravotnických záchranářů České republiky (KZZ ČR) Mgr. Radomírovi Vlkovi, Dis. Po zjištění stavů etických kodexů jednotlivých ZZS proběhl podrobný rozbor a porovnávání jednotlivých interně vytvořených etických kodexů ZZS s kodexem ZPNO, dle kterého by se zdravotničtí záchranáři měli správně řídit, ale není pro ně ve většině případech dostačující. Na základě porovnání byly zjištěné rozdíly, které práce na ZZS vyžaduje, oproti ostatním nelékařským oborům, které vykonávají práci v zázemí ordinací či nemocnic. Byl tedy vyhotoven seznam všech rozdílů, kterými se interně vytvořené kodexy liší oproti kodexu ZPNO. Tento seznam by do budoucna mohl sloužit jako návod pro případ chťiče vytvořit etický kodex pro povolání zdravotnický záchranář, či pro celou ZZS ČR, jakožto základní složku IZS. Aby toto šetření mohlo pomoci ve zhotovení nového etického kodexu stanovený pro toto povolání, byla následně vyhotovena tabulka 1, která porovnává i teoretickou stránku interně vytvořených etických kodexů a poukazuje nejen, co by měl etický kodex obsahovat ze stránky praktické při výkonu povolání, ale i co etický kodex dle teorie obsahovat musí.

Součástí empirické části bakalářské práce byla analýza názorů nelékařských zdravotnických pracovníků u ZZS na současný stav a případnou

budoucnost etického kodexu povolání u ZZS. Pro zjišťování jednotlivých názorů byla použita metoda dotazníkového šetření. Po poradě s vedoucím práce ohledně etiky a s prezidentem KZZ ČR ohledně zdravotnictví, byl vytvořen jednoduchý dotazník na webovém portálu my.survio.com. V dotazníku nesoucí název, Etický kodex zdravotnického záchranáře v ČR, se nacházelo celkem 16 uzavřených otázek. Pouze u nepovinné otázky číslo 8 respondent mohl odpovídat svými vlastními slovy. Zbýlých 15 otázek obsahovalo alternativní předem připravené odpovědi, kdy respondent mohl zvolit pouze jednu variantu, se kterou se nejvíce ztotožňoval. Dotazník byl zaměřen na jednotlivé kraje, kde jednotliví respondenti pracují, jaké je jejich vzdělání a profese u ZZS. Následně byl dotazník rozeslán krajům, ve kterých byl výzkum pro závěrečnou práci povolen. Později byl i uveřejněn na webovém portálu KZZ ČR, souběžně i na jejich facebookovém profilu. Dotazník v provedení prezentované respondentům v době výzkumu lze najít viz *Příloha 4*.

Dotazníkové šetření mělo probíhat během deseti týdnů datovaných mezi únorem a dubnem. Z důvodu vyhlášení nouzového stavu kvůli onemocnění Covid-19, však dotazníkové šetření bylo pozastaveno a jednotlivé ZZS dostaly vládní nařízení nepřijímat dotazníky pro závěrečné práce. Kvůli této skutečnosti bylo dotazníkové šetření prodlouženo do první poloviny května, aby byl splněn cíl stanovený vedoucím práce a to 300 respondentů. Výsledky jsou uvedeny odděleně v prstencových grafech, kromě otázky číslo 8, která byla dobrovolná. Otázka 8 je zpracována sloupcovým grafem.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazník, díky kterému došlo ke splnění počátečního cíle je rozdělen do několika částí. V první části dotazníku jsou otázky, pomocí kterých došlo k jednotlivému rozdělení respondentů do skupin podle pohlaví, daného kraje a druhu nelékařského povolání u ZZS. Další část dotazníku se soustředí na splnění hlavního cíle empirické části, a to najít odpověď na otázky u samotných respondentů ohledně stavu, nezbytnosti a vhodnosti případně nově vzniklého jednotného kodexu pro jejich povolání, zda by toto povolání etický kodex mít mělo, s ohledem na všechna specifika, nebo zda by se něco pozitivně změnilo mezi kolegy či pacienty po vytvoření kodexu. Další otázkou, která by opět mohla pomoci při případném vytváření jednotného etického kodexu, je otázka mířená tak, zda by nelékařská povolání ZZS jevila zájem o jednotný kodex kompletně pro všechny, či zda by byl zájem pouze o kodex pro zdravotnické záchranáře. Poslední částí dotazníkového šetření jsou otázky ohledně různých skutečností spojené s etickým kodexem, například, zda byl pracovník ZZS někdy nucen překročit určité mravní normy, či rovnou etický kodex organizace při výkonu povolání, zda byl pracovník při podpisu pracovní smlouvy u ZZS seznámen s etickým kodexem, dle kterého se organizace řídí, či mu bylo řečeno, co se považuje za etický přestupek, a jak se trestá.

5.1 Cíl dotazníkového šetření

Na základě zjištěných informací o stavu etických kodexů, kterými se řídí zdravotničtí záchranáři v ČR, byl vyhotoven dotazník. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, zda samotní zdravotničtí záchranáři a ostatní povolání spadající do ZZS mají přehled o nynější situaci etického kodexu, zda byli informováni při nástupu do zaměstnání. Zároveň zda by jevili zájem zavést jednotný etický kodex, jestli je v dnešní době tento dokument poukazující na

ochotu, úctu a kolegiálnítu vhodný případně nezbytný. V neposlední řadě, zda by jednotný nově zavedený etický kodex přinesl s sebou nějaká pozitiva.

5.2 Hypotézy

Na základě předchozího kvalitativního výzkumu ohledně stavu etického kodexu ZZS jednotlivých krajů byla stanovena hlavní hypotéza. *V České republice není jednotný etický kodex určený pro zdravotnického záchranáře, nebo celkově pro ZZS, přestože se jedná o povolání spadající do IZS a zdravotnictví zároveň a nese mnoho rozdílů oproti práci v zázemí nemocnic či ordinací.*

K hlavní hypotéze během šetření byly přiřazeny další vedlejší hypotézy:

Pro zdravotnické záchranáře není třeba zvláštního profesního etického kodexu. Zdravotnický záchranář je povolání, které spadá do skupiny nelékařských oborů, proto by se toto povolání mělo řídit i kodexem zhotoveným pro zdravotnické pracovníky nelékařských oborů. Práce u ZZS sice obnáší jisté rozdíly, ale obecné zásady jsou pro všechny zdravotnické pracovníky stejné.

Pro zdravotnické záchranáře je vhodný jednotný etický kodex. Zdravotnický záchranář je povolání, které se denně pouští do přednemocničních úkonů zachraňující pacientův život. V terénu na něj čeká mnoho záludností, které v zázemí nemocnic nejsou až tak časté, například nepříznivé počasí, či agresivní přihlížející osoba, kterou pouze zavřené dveře auta nezastaví. Dále se i nemalé procento výjezdových skupin setkalo i s falešnými výjezdy a následným vyloupením, což je významná rarita v medicíně celkově. Je to nejvíce zastoupené povolání u ZZS a zároveň je přítomný v každé výjezdové skupině, kterou si pacient zavolá. Etickým kodexem pro nelékařské obory, by se zdravotníci záchranáři řídit mohli, avšak mezery z důvodu specifčnosti v něm opravdu jsou.

Pro NLZP ZZS je vhodný zvláštní jednotný etický kodex. Specifičnost práce u ZZS klade vysoké podmínky jak pro znalost pracovníků v oblasti zdravotnictví, tak i v etice. Denně jsou pracovníci ZZS vystavováni různým rozporům v oblasti etiky, počínaje komunikací s vulgárním pacientem na stanovené úrovni, konče rozhodnutím o ukončení resuscitace v blízkosti pozůstalých. Tato rozhodnutí nejsou vždy na zdravotnických záchranářích, ale na týmu skládající se i z ostatních zdravotnických pracovníků jakožto operátorů na ZOS a řidičů zdravotnických vozů. Pro tato povolání plyne mnoho již zmiňovaných hrozeb a rozdílů ve svém povolání proto zvláštní etický kodex by byl přínosem.

5.3 Soubor respondentů

Respondenti byli vybráni již při získání tématu bakalářské práce. Dotazníkové šetření se zaměřuje na povolání zdravotnický záchranář, a proto jsou i hlavní složkou respondentů. Soubor respondentů nebyl vybrán pomocí lokalizace, ale dle toho, kde bylo dotazníkové šetření povoleno vedením organizace. Z počátku přislíbily spolupráci ZZS Středočeského kraje a kraje Vysočina. Po publikaci dotazníku na stránkách KZZ ČR se však dostal do podvědomí všem organizacím ZZS v ČR. V průběhu tvorby dotazníku přišel návrh na zapojení i jiných NLZP pracujících na ZZS, a tak se respondenti z počáteční skupiny zdravotnických záchranářů rozšířili o řidiče zdravotnických vozů a operátorů přijímající hovory na ZOS. Tato celá skupina pak měla možnost po dobu tří měsíců zodpovídat otázky, jejichž odpovědi vedly ke splnění cíle práce.

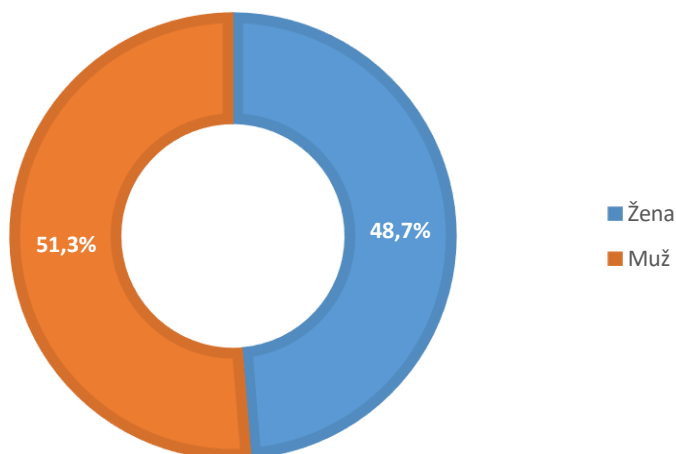
Respondenti nebyli vybíráni dle věku, pouze byli dotazníkem rozděleni dle příslušného kraje, dosaženého vzdělání a druhu nelékařského povolání u ZZS. Dle informací uvedených na webových stránkách Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR, k roku 2019 vykonává pracovní činnost u ZZS ČR

přibližně 3000 NLZP. [51] Díky tomuto faktu byl stanoven dílčí cíl, získat alespoň 10% respondentů a zjistit jejich názory na nynější situaci, na nutnost etického kodexu a na pozitivní přínos případného jednotného kodexu. 10% neboli 300 respondentů se do dotazníkového šetření skutečně zapojilo a dílčí cíl byl tak naplněn. Takto vysoké číslo bylo stanoveno z důvodu objektivnosti a různorodosti etických kodexů. Výsledky jsou velmi uspokojivé, respondenti projevili zájem o změnu.

6 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou podrobně zpracovány výsledky dotazníkového šetření, které následně dopomohou ke splnění počátečního cíle v úvodu práce a k naplnění předem vyřčených hypotéz. Dotazník obsahuje 16 otázek z nichž pouze jedna byla otevřená a respondenti mohli odpovídat libovolně a dobrovolně, tato otázka je zpracována v sloupcovém grafu dle toho, jaké odpovědi byly zmíněny samotnými respondenty. Zbylé otázky a jejich odpovědi jsou zpracovány pomocí prstencového grafu a stručně okomentovány, proč byly respondentům podávány a jak tato otázka napomohla ke splnění cíle práce.

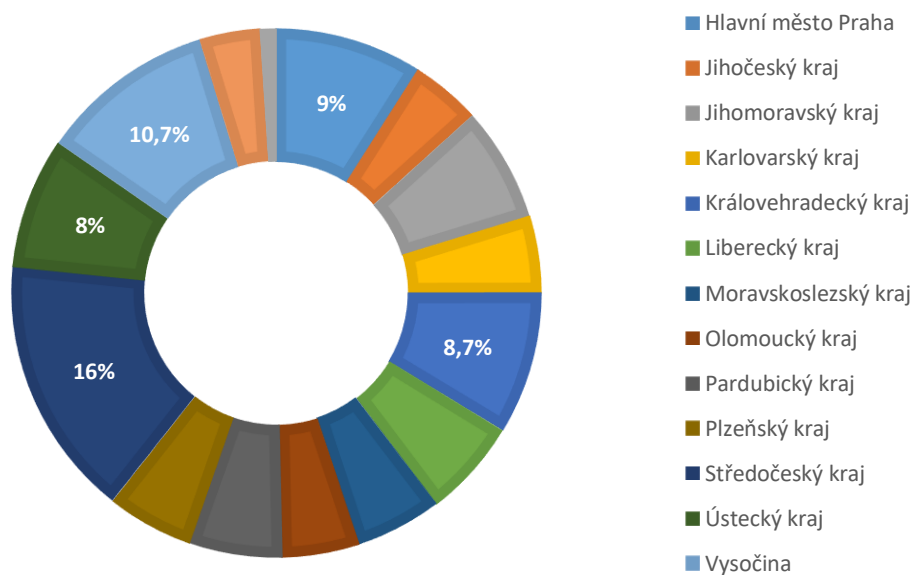
1. Pohlaví?

Graf 1

První otázka směřovala na pohlaví jednotlivých respondentů. Tato otázka byla zařazena do dotazníku z důvodu rozdílnosti pohledu na etiku podle pohlaví, někteří muži mohou na etický kodex a jeho vhodnost nahlížet úplně jinak než ženy. Další zajímavostí této otázky bylo zjistit, jak markantní rozdíl je v ČR na ZZS v zaměstnanosti žen a mužů. Poměr žen a mužů byl velice vyvážený. 48,7 % žen čili 146, se zúčastnilo dotazníkového šetření. Mužů odpovídalo celkem 51,3 % v přepočtu tedy 154.

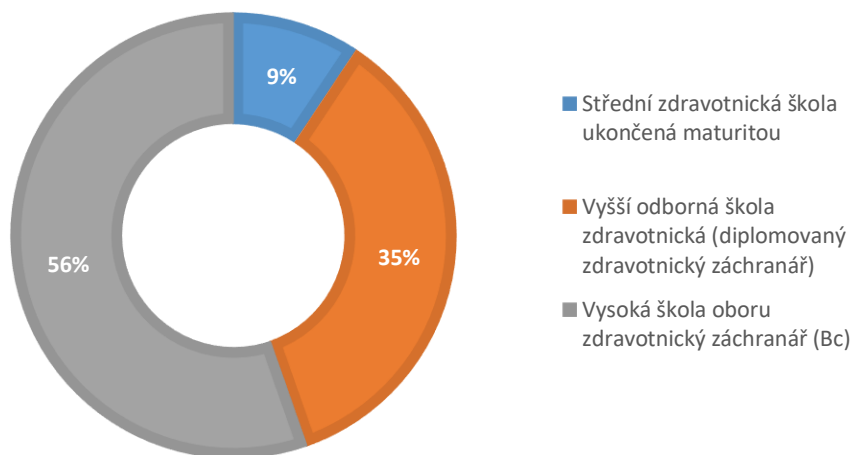
2. Působnost na ZZS v kraji?

Graf 2

Tato otázka byla zařazena do dotazníku z důvodu přehlednosti, které kraje se do dotazníku zapojily. Po započítání sběru dat se do dotazníkového šetření zapojily kraje Středočeský a Vysočina. Pro lepší relevanci dat byl dotazník publikován na webové stránky KZZ, díky čemuž se zapojily všechny zbylé organizace ČR. Ze Středočeského kraje odpovědělo celkem 48 respondentů (16 %) čili nejvíce, dále Vysočina s 32 respondenty (10,7 %) hlavní město Praha 27 respondentů (9 %) a hned za zády Královehradecký kraj s 26 a Ústecký kraj s 24 respondenty.

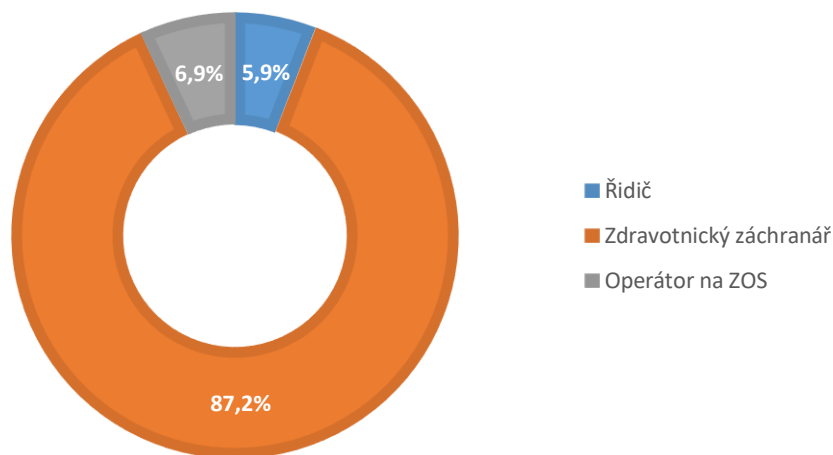
3. Dověšené vzdělání?

Graf 3

Respondenti byli tázáni i na dověšené vzdělání, díky kterému mohou vykonávat práci u ZZS příslušného kraje. Zajímavostí bylo zjištění, že většina pracujících je opravdu na vrcholu vzdělání díky dověšení vysoké školy v oboru, celých 136 respondentů (56 %). Díky čemuž lze potvrdit, že jsou respondenti vzděláni v oboru etika a témata s ní spojené. Čili jim nemůže být cizí ani etický kodex a chování s ním spjaté. Etická výuka se ovšem objevuje i na vyšších odborných školách, jejichž absolventi mohou následně vykonávat práci u ZZS.

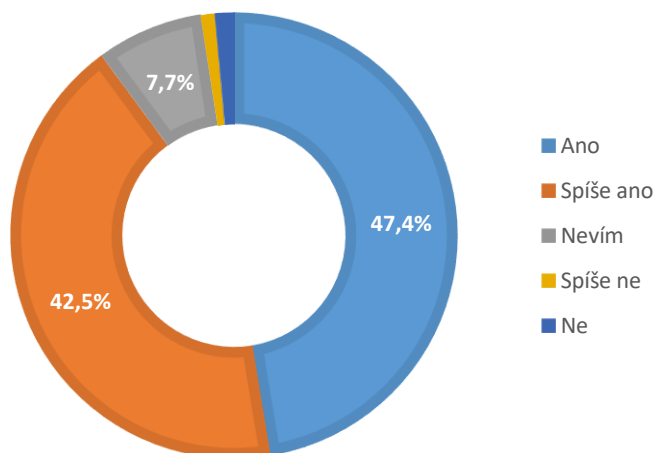
4. Jakou práci vykonáváte u ZZS?

Graf 4

Tato otázka byla zařazena z důvodu rozšíření skupiny respondentů. Počáteční cílovou skupinou byli pouze zdravotničtí záchranáři. Ti jsou ovšem v denním styku s ostatními nelékařskými profesemi pracující na ZZS, které taktéž jednotný etický kodex nemají. Kvůli tomuto faktu byly do dotazníkového šetření zahrnuty i řidiči zdravotnických vozidel a operátoři pracující na ZOS. I přes tuto skutečnost se do šetření nejvíce zapojili zdravotničtí záchranáři, a to v přebíjejícím počtu 262 respondentů (87,2 %). Zbylé nelékařské profese na ZZS tvoří dohromady pouze 38 respondentů, avšak i pohled ostatních profesí byl pro tento výzkum velmi přínosný.

5. Máte představu, co etický kodex je? Jaké části má obsahovat? V čem nám napomáhá?

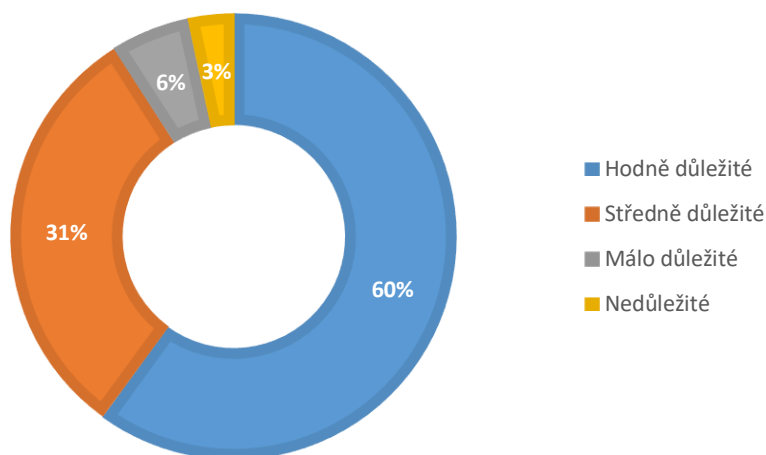

Graf 5

Otázka ohledně všeobecné znalosti na etický kodex byla zařazena v úzké souvislosti se vzděláním pracovníků na ZZS. Tato otázka byla zařazena po radě pana prezidentem KZZ ČR a schválena vedoucím práce. Odpovědi ukazují na všeobecnou znalost respondentů v tomto tématu a jejich schopnost adekvátně vyplnit i zbytek otázek. Nejvyšší počet respondentů až 142 (47,4 %) etický kodex a jeho účel a náležitosti velmi dobře zná. Uspokojivou odpovědí na znalosti etického kodexu je taktéž varianta spíše ano, se kterou se ztotožnilo 128 respondentů (42,5 %). Nevědomost respondentů byla uspokojivě nízká, zbylé tři negativní odpovědi daly dohromady až 30 respondentů (10 %).

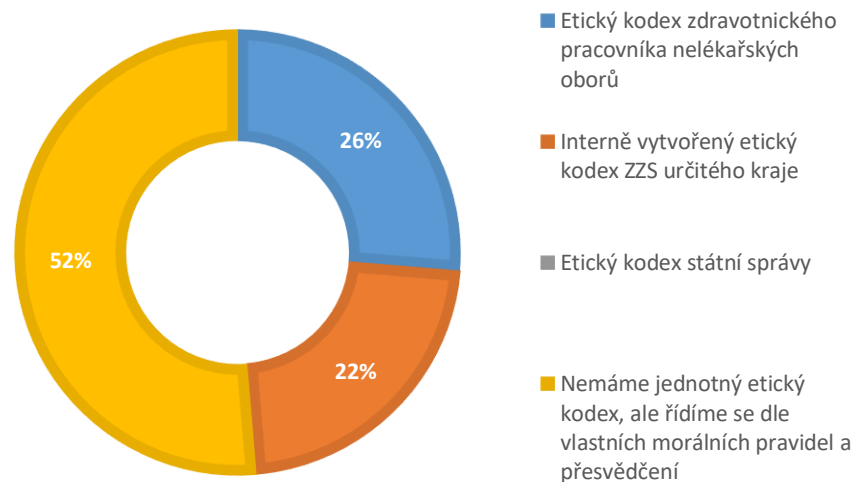
6. Přijde Vám důležité/nutné, aby každé povolání firma či organizace měla sepsaný vlastní etický kodex, který určuje základní zásady chování jako jsou úcta, ohleduplnost, spolupráce či ochota?

Graf 6

V dnešní době je obrovský trend, že má každá firma, organizace či většina povolání vlastní etický kodex, dle kterého se řídí. Zdravotnický záchranář ani ZZS jednotný kodex nemají, proto byla zařazena otázka ohledně důležitosti kodexů a jak na ni nahlízejí samotní respondenti. Nejvyšší počet respondentů až 180 (60 %) zvolilo variantu, že vidí v etickém kodexu velkou důležitost. Odpověď středně důležité označilo celkem 93 respondentů (31 %). Zbylých 27 respondentů (9 %) považuje etický kodex za málo důležitý či nedůležitý. S ohledem na počet respondentů je to uspokojivě nízký výsledek.

7. Jednotný etický kodex zdravotnického záchranáře v ČR neexistuje. Dle kterého etického kodexu se řídí Vaše výjezdová skupina/ celá ZZS kraje ve kterém pracujete?

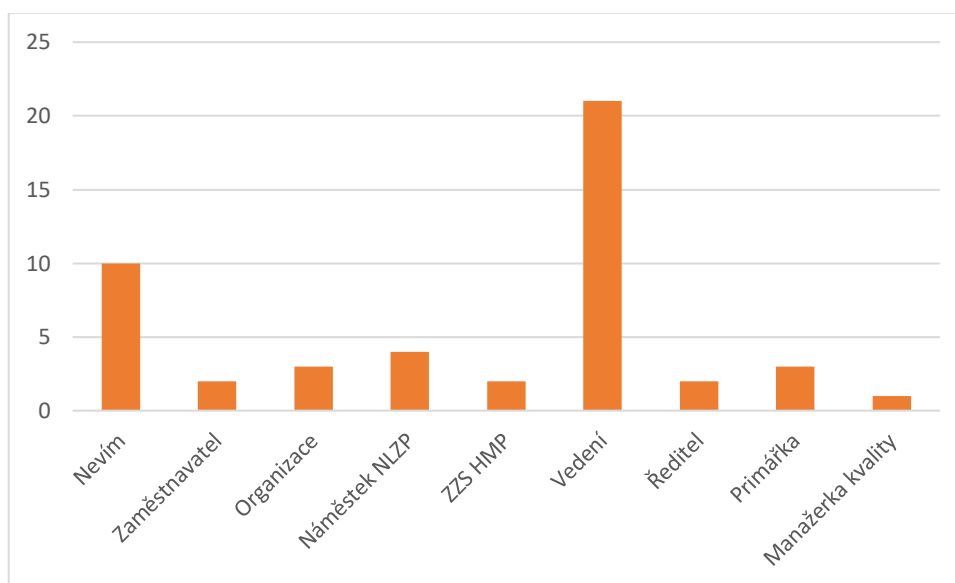

Graf 7

Odpovědi této otázky jsou dílčí součástí pro splnění cíle bakalářské práce. V teoretické části bylo zjištěno, že jednotný kodex pro toto povolání ani pro celou ZZS neexistuje. Jelikož je zřizovatel ZZS příslušný kraj a ne stát, byla do odpovědí vybrána i volba etický kodex státní správy, avšak žádný z respondentů se k této odpovědi nepřiklonil. Nejvyšší počet respondentů až 154 (52 %) jednotný etický kodex ve svém povolání nemají a řídí se dle vlastních morálních pravidel. Etický kodex ZPNO je druhou nejčastější odpovědí, vybralo si jí celkem 79 respondentů (26 %). Interně vytvořený etický kodex asi nebude v ČR tak častou situací u ZZS. K této odpovědi se přiklonilo celkem 67 respondentů (22 %).

8. V případě odpovědi „interně vytvořený etický kodex“, kdo je jeho autorem?

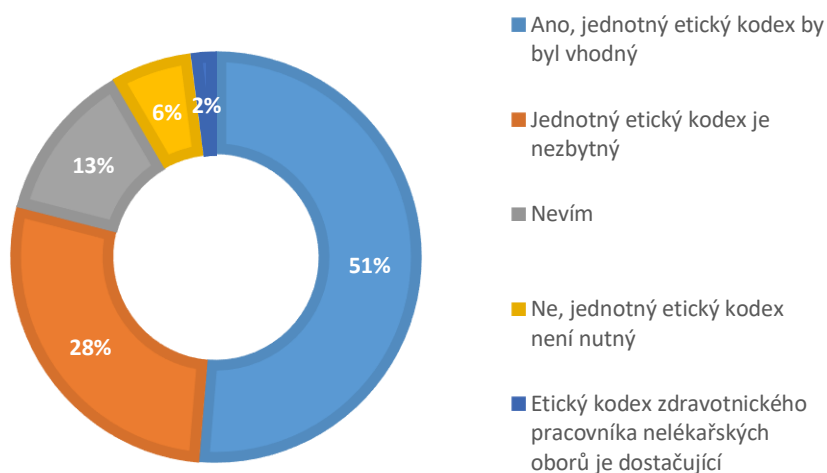
V této odpovědi měli respondenti možnost napsat svou vlastní odpověď, pokud zvolili variantu interně vytvořený etický kodex. Otázka nebyla povinná a ze 67 respondentů odpovědělo 48. Odpovědi byly různorodé, pro přehlednost je tato otázka zpracována ve sloupcovém grafu.

Graf 8

Jelikož nebyly předem stanovené odpovědi různorodost se vyskytla v termínech, které byly všechny přehledně zaznamenány. Lze však dle grafu vidět, že nejčastější odpovědí až 21 respondentů odpovědělo vedení, což lze považovat i za synonymum organizace či zaměstnavatel. Někteří nevědí, kdo vyhotovil interní kodex. Zbylé odpovědi mají opravdu malé množství zástupců.

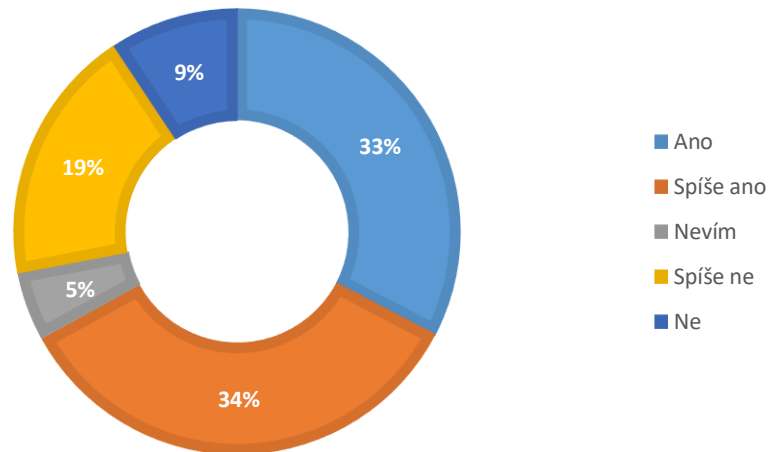
9. Bylo by podle Vás vhodné zavést jednotný etický kodex pro nelékařskou profesi zdravotnický záchranář v ČR?

Graf 9

Pro splnění cíle empirické části byla zařazena otázka o vhodnosti případně nutnosti jednotného etického kodexu pro povolání zdravotnický záchranář. Byla pokládána kvůli vyloučení pochybností, že dokument, který apeluje na ochotu, úctu a spolupráci není v dnešní době nutný. Pozitivní výsledek se stal skutečností a nejvyšší počet respondentů 154 (51 %) má předpoklad, že nově vytvořený jednotný etický kodex by byl vhodný. S druhým pozitivním výsledkem, že jednotný etický kodex pro toto povolání je nezbytný, souhlasí až 83 respondentů (28 %). Zbytek respondentů až 63 (21 %) považuje nynější situaci za přijatelnou a dostačující, jiné řešení není nutné.

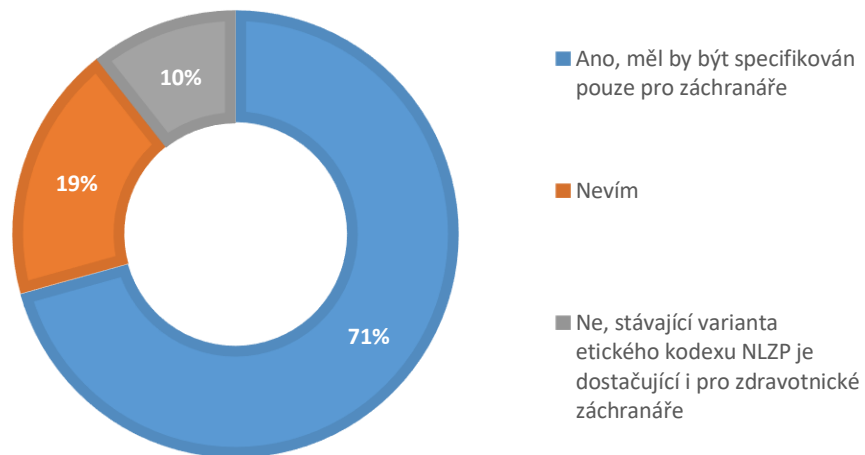
10. Myslíte si, že by se něco pozitivně změnilo nově zavedeným jednotným etickým kodexem pro zdravotnické záchranáře v ČR? (Například komunikace s pacienty, spolupráce s kolegy/ kraji mezi sebou).

Graf 10

Pozitivní dopad na případný jednotný etický kodex mapuje otázka 10, čímž napomáhá i splnění předem stanoveného cíle. Nejvyšší počet respondentů 103 (34 %) uvádí, že by pozitivní změny spíše přišly. S tímto výrokiem se shoduje i druhá nejčastější odpověď, kterou vybralo 98 respondentů (33 %), ti si myslí, že by pozitivní změny přišly určitě. Zbylí respondenti neví 15 (19 %) nebo mají názor, že by změny k lepšímu po zavedení jednotného kodexu nepřišly. Výsledek této otázky je ve prospěch cíle, jelikož se respondenti z větší části shodují na pozitivních změnách.

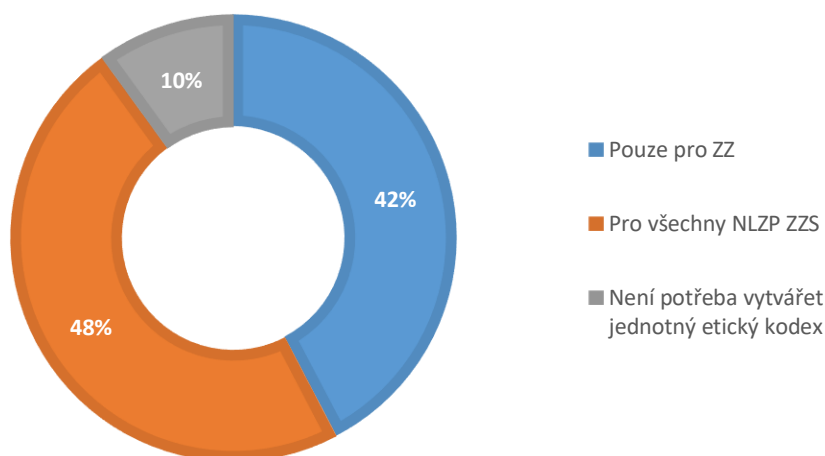
11. Myslíte si, že vzhledem ke specifickému povolání zdravotnického záchranáře obecně stačí používat kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů, nebo by měl být specifikován jako například etický kodex sester, či fyzioterapeutů, kteří se taktéž řadí do nelékařských oborů?

Graf 11

Tato otázka řeší problematiku ohledně jednotných etických kodexů dílčích nelékařských oborů. Zdravotní sestry a například i fyzioterapeuti se řídí dle svých jednotných etických kodexů, přestože spadají do stejné skupiny jako zdravotničtí záchranáři čili by se měli řídit i dle stejného kodexu. Otázkou je tedy myšleno, jak na tento fakt respondenti pohlíží a co by dle nich bylo nejlepším řešením. Nejvyšší počet respondentů 212 (71 %) má názor, že i povolání zdravotnický záchranář by měl mít vlastní etický kodex s porovnáním zmíněných povolání, jelikož se jedná o povolání, které při výkonu práce s sebou nese mnoho specifik. Až 32 respondentů (10 %) se však ztotožňuje s faktem, že existují kodexy pro dané nelékařské povolání, avšak stávající varianta pro zdravotnické záchranáře je pro plně dostačující.

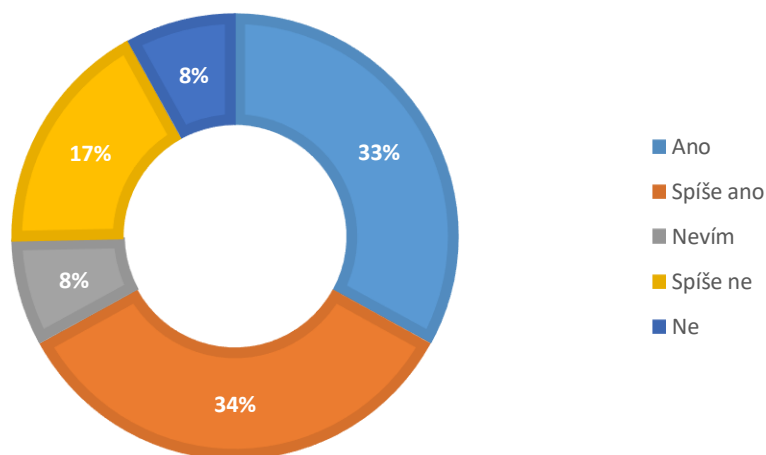
12. Pokud by se opravdu zpracoval jednotný etický kodex, mělo by se jednat o etický kodex pouze pro zdravotnické záchranáře (ZZ), nebo by měl být určen pro všechny nelékařské zdravotnické pracovníky (NLZP) pracující u ZZS ČR (řidič zdravotnických vozidel, operátor na ZOS, zdravotnický záchranář)?

Graf 12

Přestože se jedná o podobnou otázku s otázkou předchozí smysl má rozdílný. V předchozí otázce byli respondenti tázáni na situaci ostatních nelékařských oborů a jejich etických kodexů. Pokud by se začalo uvažovat o vzniku jednotného kodexu pro zdravotnické záchranáře, je nutné zvážit, zda by byl zájem o případný etický kodex, do kterého by spadaly i další nelékařské profese vyskytující se při výjezdech ZZS. Nejvyšší počet respondentů 143 (48 %) se ztotožňuje s návrhem kodexu pro celou skupinu nelékařských profesí u ZZS. Druhá skupina s nejvyšším počtem respondentů 127 (42 %) je však toho názoru, že by měl být jednotný kodex pouze pro zdravotnické záchranáře, jako je tomu například na Slovensku. Třetí nejmenší skupina respondentů 30 (10 %) se neztotožňuje ani s jednou možností a stojí si za názorem, že stávající varianta je dostačující a není potřeba do budoucna vytvářet jednotný kodex ani pro zdravotnické záchranáře ani pro celou skupinu nelékařských profesí u ZZS.

13. Setkal/a jste se někdy s určitým problémem při výkonu svého povolání, u kterého jste musel/a jednat na rozhraní etického kodexu/ mravních pravidel, dle kterých se v práci řídíte, nebo jste je dokonce jistým způsobem musel/a překročit?

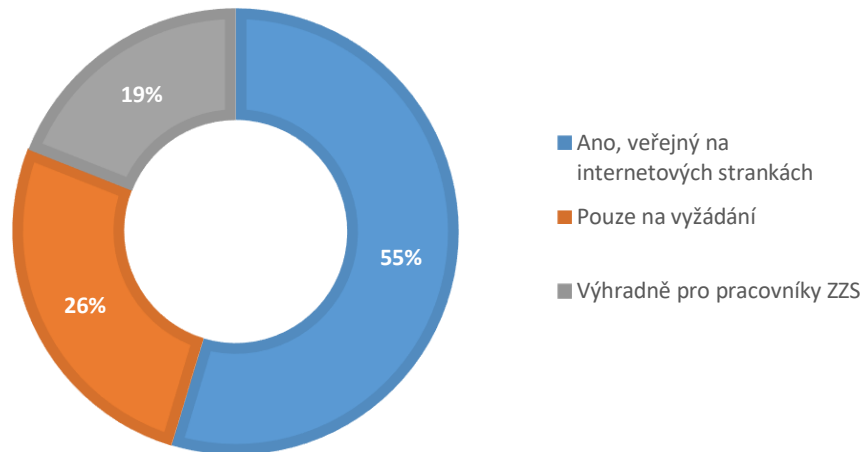

Graf 13

Vzhledem ke zjištěné situaci etických kodexů zdravotnických záchranářů, se vyskytla zajímavá skutečnost, zda se někteří respondenti bez ohledu, dle jaké varianty kodexu se řídí setkali s problémem na rozhraní etiky. Z důvodu výkonu práce v terénu se respondenti setkávají s nejrůznějšími skupinami lidí, díky kterým se mohou dostat do případných konfliktů ve většině těch etických. Nejvyšší počet respondentů 102 (34 %) uvádí, že se s nějakým etickým problémem během výkonu svého povolání spíše setkala, taktéž přitakává i druhá nejvýše zastoupená skupina respondentů 99 (33 %), kteří uvádí že se jistě během své praxe setkali s problémem, kde etika musela být porušena. Zbylí respondenti až 99 (33 %) se k této problematice o překročení pravidel ze své strany vyjadřují, že se v takové situaci vůbec nevyskytli a pokud ano etické normy nebyli nuceni překročit.

14. V případě vytvoření jednotného etického kodexu pro zdravotnické záchranáře/ ZZS ČR, měl by být přístupný široké veřejnosti nebo výhradně určen pouze pro pracovníky ZZS?

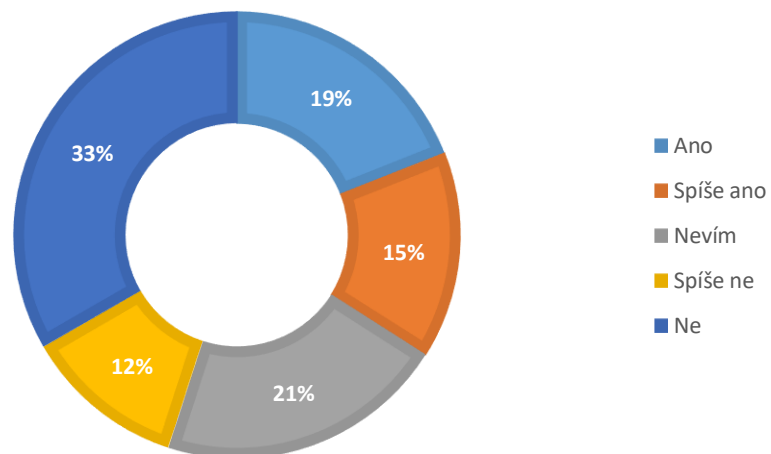

Graf 14

Z důvodu obtížnosti zjistit informace o stávající situaci etických kodexů jednotlivých ZZS vybraných krajů, byla tato otázka zařazena do dotazníkového šetření. Několik krajů v ČR mají vlastně vytvořený etický kodex, který není nijak přístupný ani na vyžádání. Jednotné kodexy například lékařů České lékařské komory, sester či fyzioterapeutů, jsou k dohledání na několika webových portálech, taktéž i kodex ZPNO. Tato otázka se soustředila na názor respondentů. Etický kodex není tajný dokument, který by neměl nikdo vidět, nebo ze kterého by mohl někdo čerpat, jelikož etické hodnoty má a měl by je užívat v zaměstnání i běžném životě každý z nás. Ztotožnění s touto myšlenkou má i nejvyšší počet respondentů 164 (55 %), souhlasí s veřejným etickým kodexem na internetových stránkách. Například ZZS Zlínského kraje už takto funguje a kodex na svých stránkách opravdu mají. Jen se jedná o kodex ZPNO, interní kodexy zbylých krajů jsou utajovány z neznámého důvodu. Z pozitivního hlediska se může brát i druhá nejvýše vybraná odpověď 79 (26 %), kde se respondenti vyjadřují k neveřejné formě kodexu, ale poskytnout ho vždy, pokud si o něj někdo řádně

zažádá. Takto funguje i ZZS Hlavního města Prahy, která žádost schválila radou a etický kodex pro účely bakalářské práce poskytla. Poslední skupinou respondentů 57 (19 %) se ztotožňuje s interní formou kodexu bez poskytování veřejnosti. Takto funguje například Liberecký kraj, který se k žádosti o zveřejnění etického kodexu nevyjádřil. Po oslovení ZZS LK samotným panem prezidentem KZZ ČR byl etický kodex poskytnut pro plnění cíle práce.

15. Byl/a jste obeznámen/a s etickým kodexem, kterým se řídí Vaše pracoviště při podpisu smlouvy a nástupu k výkonu povolání u ZZS?

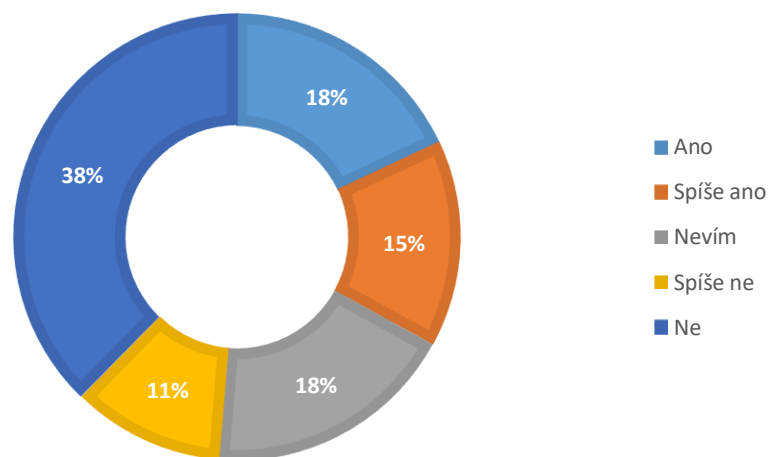

Graf 15

Situace etických kodexů ZZS ČR je již známá. Tato otázka byla zařazena s odkazem na teoretickou část, kde je etický kodex rozdělen mimo jiné i na závazný a nezávazný. S ohledem na interně vytvořené kodexy vybraných ZZS byla otázkou jejich závaznost. Musíme však brát ohled i na respondenty, kteří etický kodex své organizace nemají. Pravděpodobně díky čemuž nejvyšší počet respondentů 100 (33 %) nebyl s kodexem nikterak seznámen. Další dvě skupiny respondentů se taktéž přiklání k negativní odpovědi 35 (12 %) nebo nevědí, jestli podepisovali smlouvu i kodex 63 (21 %). Pozitivní odpovědi ano, či spíše

ano zvolilo dohromady 102 respondentů (33 %). Ti uvádí, že je kodex organizace, ve které pracují závazný, a tedy i jeho porušení vyvoluje určité sankce, či tresty.

16. Má organizace, ve které pracujete zavedené sankcionování či jiné další tresty při porušení etického kodexu či dalších mravních pravidel? Byl/a jste s tím při nástupu do zaměstnání seznámen/a?

Graf 16

Zařazení této otázky do dotazníku je propojeno s předchozí otázkou, kde je již sankcionování zmíněno. Avšak nemusí být pravidlem, že je zmíněno přímo v etickém kodexu. Záleží přímo na organizaci, jak se s případným porušením vypořádává sama. Otázka na respondenty byla položena i v návaznosti na otázku, zda byli přítomni v situaci, kdy etická pravidla musela být jistým způsobem porušena. Nejvyšší počet respondentů 113 (38 %) uvedli, že seznámeni nikterak nebyli. K odpovědím negativního rázu se hlásí i skupina s nejnižším počtem respondentů 33 (11 %). K této skutečnosti se nevyjadřuje nebo si událost nepamatuje až 55 respondentů (18 %). Pozitivní dopad a informovanost pracovníků hlásí dohromady celkem 99 respondentů (33 %). Ti se shodují, že byli jistým způsobem o překročení a rázném potrestání informováni. Při porovnávání interně vytvořených kodexů tento bod obsahovaly všechny bez výjimky.

7 DISKUZE

Etické kodexy jsou v dnešní době součástí každého pracujícího člověka. Etické kodexy užívají jednotlivé profese, firmy, společnosti či organizace. Tvorba etického kodexu není až tak náročná a pokud se autoři při vytváření řídí jednoduchou předlohou většinou se po vytvoření jedná o kvalitní dokument, který deklaruje etické normy ve výkonu konkrétního povolání. Rozebíranou tematikou skrz celou bakalářskou práci jsou etické kodexy v zaměření na etické kodexy v medicíně.

Ve zdravotnictví obecně se vyskytuje v dnešní době opravdu mnoho povolání. Jakožto nejznámějším etickým kodexem je kodex lékařů České lékařské komory, následuje kodex sester či fyzioterapeutů. Celá závěrečná práce se soustředí převážně na etické kodexy nelékařské zdravotnické profese zdravotnický záchranář (ZZ). Toto povolání spadá do skupiny ZPNO, jak už bylo zmíněno a rozebráno v teoretické části. Tato skupina má svůj vlastní etický kodex, který je ovšem velice obecný a pro jistá povolání, která ve své práci nesou jistá specifika, nedostačující.

ZZ je povolání, které nese hned několik specifík oproti jiným ZPNO. Opravdu nejdůležitějším rozdílem je zajisté, že pracovní výkon probíhá vždy mimo zázemí ordinace či nemocnice, má k dispozici pouze zdravotnické auto nebo se stane, že vykonává svou práci úplně v terénu, ať už se jedná o les, koupaliště, silnice či pole. Toto specifikum je velmi závažné a díky těmto skutečnostem se může za čas stát, že etický kodex ZPNO pro tuto profesi opravdu stačit nebude. Jistým faktem, které opět dokládá, že by ZZ nebo komplexně ZZS měla mít svůj vlastní etický kodex na míru, je, že se jedná o složku IZS. Do IZS souběžně spadá i PČR a HZS ČR, obě tyto složky se vystavují záchranným a likvidačním pracím stejně tak jako ZZS, avšak oproti ZZS svůj vlastní etický kodex mají a dodržují ho. Je možné se domnívat, že by etický kodex

jednotlivých složek IZS měl obsahovat zmínku, či kapitolu o etických pravidlech při spolupráci s dalšími složkami IZS, ale není tomu ani u jednotného EK PČR nebo u EK HZS ČR. Při vrácení do rozboru EK ZPNO či vybraných interních kodexů ZZS tomu taktéž není.

Tato situace vedla k vytvoření této bakalářské práce a k zamyšlení, zda by mohlo být v budoucnu lépe a jednotný etický kodex by skutečně vznikl. Hned v úvodu bylo cílem zhodnotit situaci v ČR. Spolupráci s mapováním situace nabídlo celkem 9 krajů, díky kterým se zjistilo že etický kodex jednotný pro ZZ či ZZS není a že kraje užívají různé varianty, buď EK ZPNO, vlastní interní EK či nemají žádný jednotný EK. Tyto výsledky byly velmi překvapivé například ve srovnání se Slovenskem. Slovensko má jednotný etický kodex pro zdravotnické záchranáře vytvořený Slovenskou Komorou zdravotnických záchranářů. Dopodrobna mají vytyčené etické body, dle kterých se řídí při výkonu svého nelehkého povolání či při jistých etických problémech, kterých je v tomto povolání početně. Etická pravidla pro ZZ na Slovensku ve srovnání s interně vytvořenými kodexy vybraných ZZS se tolik neliší, naopak jsou v některých bodech plně totožná. Interní kodexy vybraných ZZS v ČR jsou unikátní pouze reprezentací svým pracovníků a dohled nad výkonem pouze pracovních činností během své pracovní doby, jinak se zde moc rozdílů nevyskytuje. Ovšem musíme brát v potaz, že se jedná pouze o jisté kraje, oproti Slovensku, kde jsou ZZ skupinou vlastníci vlastní EK. S ohledem na EK ZPNO, který je oficiálně určen pro ZZ v ČR, má etický kodex pro ZZ na Slovensku velké množství pozitiv. Obsahuje stručný úvod, ve kterém upozorňuje, že pokud si člověk vybral povolání záchranáře je to určitý druh poslání a musí dodržovat určitá etická pravidla při výkonu. Musí dbát na všechny své kompetence, které stanovuje zákon a zároveň napomáhat lékaři při jeho rozhodnutí pro záchranu lidského života. Jeho náplní je krom podávání těch nejlepších výsledků a znalostí v oblasti urgentní medicíny i neustálé vzdělávání ve svém oboru zjišťovat novinky a

trendy ve své práci a všechny získané zkušenosti a poznatky z praxe předávat svým mladším kolegům či studentům a vést je k podobně pozitivním výsledkům. Ztotožňují se v myšlenkách konání dobra, respektování všech lidí bez ohledu na menšiny a samozřejmě jim nejsou cizí termíny spravedlnost, pokora, spolehlivost a úcta. Tento kodex však úplně neuvádí vztah ke svým spolupracovníkům, což je překvapivé, jelikož je to jedna z řádných kapitol etického kodexu, taktéž nezmiňuje vztah ke svému zaměstnavateli. Soustředí se pouze na stoprocentní výkon při záchraně lidských životů, tímto pohledem je to z praktické stránky velice pozitivní, avšak s pohledem teoretického vzhledu kodexu a jeho hlavních kapitol úplně správně psaný není. V souhrnu je však velmi důležité, že Slovensko má pro povolání ZZ vlastní etický kodex, což je rozebírané téma této závěrečné práce. [52]

S ohlédnutím na empirickou část závěrečné práce, která měla za cíl zjistit názory samotných zdravotnických záchranářů a jejich nelékařských kolegů u ZZS na potřebnost a nutnost jednotného etického kodexu a další otázky s tématem spjaté. Dotazníkové šetření přineslo velmi kladné výsledky, které se ztotožňují s myšlenkou celé práce, že jednotný etický kodex je velkou potřebou pro ZZ případně kompletně pro ZZS ČR. V průběhu získávání odpovědí pro empirickou část závěrečné práce byla publikována nezávisle na této práci anketa (obrázek 1), která se dotazovala všech NLZP pracujících u ZZS na jejich názor na vytvoření nového etického kodexu pro všechny NLZP ZZS, do kterých řadíme zdravotnické záchranáře, řidiče zdravotnických vozů a operátory na ZOS.

Statistiky ankety

Uvítali byste sepsání ETICKÉHO KODEXU pro NLZP pracující na ZZS?

Celkový počet hlasů je 66

Otázka	Počet hlasů
ANO	40
NE	26
NEVÍM	0

Obrázek 1

Anketa byla zveřejněna na webových stránkách KZZ ČR a jejím autorem byl pan prezident KZZ ČR, který má jistou myšlenku o budoucím jednotném etickém kodexu. V porovnání s dotazníkovým šetřením se zúčastnilo ankety přibližně pětkrát méně respondentů, celkem 66. Anketa má ale i tak pozitivní výsledky, které se ztotožňují s výsledky dotazníkového šetření. Nejvyšší počet respondentů celkem 40 (61 %) uvádí že souhlasí s vytvořením nového etického kodexu pro všechny NLZP ZZS, jejichž práce se propojuje při každém výjezdu určité skupiny. Zbýlých 26 respondentů (39 %) se přiklání k záporné variantě odpovědi čili že s vytvořením jednotného EK nesouhlasí či nejví bližší zájem a stávající varianta je pro ně dostačující. Anketa měla ještě třetí nestrannou variantu odpovědi „nevím“, se kterou se neztotožnil žádný z respondentů, díky čemuž je vidět, že odpovídali pouze respondenti, kteří tuto situaci jistým způsobem vnímají. Pokud srovnáme výsledky, tak zájem o jednotný EK je opravdu pozitivní a samotní NLZP ZZS dávají svůj zájem najevo.

V dotazníku respondenti odpovídali na určité množství otázek, které byly mnohdy specifické. V otázce 13 byli respondenti tázáni, zda se při výkonu svého povolání setkali s jistou situací, ve které bylo zapotřebí etický kodex nebo etická pravidla určité organizace nějakým způsobem nedodržet nebo překročit. V návaznosti již nebyli tázáni, o jakou situaci se přímo jednalo, ale celkem často

jsou publikovány nejrůznějšími médii napadení výjezdové skupiny ZZS výtržníkem, osobou pod vlivem omamných látek a podobně. V těchto situacích jsou výjezdové skupiny nuceny učinit zásadní rozhodnutí, zda se řídit dle stanovených etických pravidel či se bránit nejlépe jak to jde. Musí se ovšem poukázat na skutečnost, že při této situaci je ZZS složka IZS, která není nikterak ozbrojená a pokud se dostane do konfliktu s druhou stranou, která ozbrojená být může je opravdu velmi ohrožená a hrozí ji velké nebezpečí. Faktem je taktéž, že je dnešní doba velmi pokročilá v oblasti mobilních telefonů a jakýkoli zásah, který je v běžných situacích zdravotnických záchranářů nepřijatelný, ale ve zmiňované situaci potřebný, může být natočen a následně publikován jako neadekvátní etické jednání pracovníka ZZS. K této problematice bylo vybráno několik příběhů zaměstnanců ZZS, kteří se nechtěně takového incidentu zúčastnili, o jaký incident šlo a jak se v dané situaci zachovali samotní pracovníci.

Prvním případem spojený s násilím na výjezdovou skupinu pochází z Jihomoravského kraje. Tuto událost publikuje přímo ZZS JmK na svých internetových stránkách. Operátoři ZOS JmK přijmuli telefonát a následně výjezdové skupině poslali výzvu ve znění, že se jedná o prudké bolesti břicha u mladé ženy. Výjezdová skupina přijela na místo nahlášené volajícím. V průběhu poskytování přednemocniční neodkladné péče byl však jeden zdravotnický pracovník napaden mužem, který jevil známky užití alkoholu či jiných omamných látek a nacházel se taktéž v bytě postižené. Proběhl určitý výčet vulgarismů a přešlo nakonec i k fyzickému napadení. ZZS JmK neuvádí, jak reagovala přímo tato výjezdová skupina, ale uvádí etická pravidla, která své zaměstnance učí používat v takovýchto situacích, jelikož k napadení posádek dochází relativně často. Počátečním pravidlem pro zaměstnance je snaha o uklidnění situace a agresora, předejít fyzickému konfliktu a najít cestu společného uspokojení. Jsou ale i případy, kde tato metoda nezabere a agresora uklidňování možná i více vyprovokuje a dojde k samotnému napadení. V těchto

situacích mají zaměstnanci právo na adekvátní sebeobranu, nebo pokud to jde, co nejrychleji se dostat do zdravotnického vozu. V obou případech je jeden člen skupiny vždy zaúkolován povolat PČR, která celý incident musí řádně vyřešit. Je velmi uspokojivé zjistit, že se ZZS JmK na tyto situace soustředí a adekvátní tým učí své zaměstnance, jak se správně eticky i zdravotnický těmto případům v lepším případě vyvarovat, reálně spíše během těchto případů zachovat. [53]

Další incident spojený s násilným jednáním vůči výjezdové skupině popisuje ZZS Středočeského kraje. Výjezdová skupina byla zavolána k mladému muži v bezvědomí, avšak hned po příjezdu jevil muž známky užití alkoholu či dokonce jiných omamných látek. Už při základním postupu při poskytování přednemocniční neodkladné péče začal dělat problémy a odmítal i podrobnější vyšetření v sanitním voze. Po přemluvení a nastoupení do sanitky začal být muž vulgární a agresivní vůči jedné zdravotnici ze skupiny. Tato skupina nelenila a hned po několika výhrůžkách od postiženého volala PČR na pomoc. Během čekání se však pacient změnil k horšímu. Tvrdil, že je v sanitním voze držen násilím a po chvíli se dokázal i vyprostit z lůžkových pásů a začal kolem sebe znovu kopat, ničit vybavení sanitního vozu a souběžně skupině vyhrožoval zabitím. Výjezdová skupina se rozhodla v rámci nátlaku na ně samotné uzavřít agresora v sanitce samotného a vyčkat venku v bezpečí do příjezdu PČR. Je to absolutně rozdílná situace oproti prvnímu rozebíranému případu, avšak i tak udělala skupina velmi dobrý krok pro záchranu sebe a zároveň neporušení etických pravidel jejich organizace. Po příjezdu PČR byl agresor zpacifikován a za dohledu jednoho z policistů odvezen na záchytku a následně k ošetření odborníkem. Výjezdová skupina se i v této situaci zachovala velmi správně. Je opravdu vidět, že u ZZS pracují lidé, kteří tuto práci berou jako poslání a nemají chuť se do těchto konfliktů zapojovat a raději použijí řešení, které agresorovi neublíží a díky kterému hlavně chrání sebe samé. Tento incident dopadl nakonec velmi dobře. Agresor v sanitním vozu nezničil žádný z drahých přístrojů, avšak

škoda, kterou způsobil díky znehodnocení léků se vyšplhala přes 5 tisíc korun Českých. Nejdůležitějším faktem celého incidentu je však to, že žádný ze členů výjezdové skupiny nemusel být převezen k následnému ošetření a zároveň nebylo použito žádné fyzické násilí vůči agresorovi ze strany ZZS. [54]

Tyto situace jsou opravdu náročné pro každého zaměstnance ZZS, jelikož si na ně nejde zvyknout a každá má jiný charakter. Nelze ani nastavit nějaká pravidla, která má zaměstnanec vždy použít vzhledem k různorodosti těchto situací. ZZS JmK má opravdu velmi dobrý management v této oblasti a velmi dobře zpracovaný návod, jak reagovat, avšak taktéž to nemusí platit vždy. S ohledem na výsledek otázky 13 v dotazníkovém šetření v empirické části je však pozitivum i to, že někteří respondenti nikdy nebyli nuceni etická pravidla nějakým způsobem překračovat, a že se stále věnují hlavnímu smyslu povolání ZZS, a to záchrana lidského života. S přihlédnutím na zmíněné příběhy je opravdu úctyhodné, že napadení pracovníci i přes útrapy během zmiňovaného výjezdu nepoužily žádné násilí, a i během takto vypjaté situace jednali dle veškerých etických norem.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce v teoretické části shrnuje kompletní situaci etických kodexů určených pro zdravotnické záchranáře či ZZS vybraných krajů. Zjišťuje tři užívané varianty, etický kodex ZPNO, interně vytvořený etický kodex ZZS pro daný kraj či žádný jednotný etický kodex. Podařilo se získat tři interně vytvořené kodexy, které jsou v práci porovnávány s etickým kodexem ZPNO. Výsledné rozdíly z pohledu obsahu byly sepsány do seznamu a rozdíly z pohledu teorie tvorby etických kodexů byly zpracovány do tabulky. Tyto rozdíly by mohly napomoci budoucímu autorovi jednotného etického kodexu pro toto náročné povolání v obsahu, co etický kodex obsahovat musí teoreticky a co vyžaduje povolání u ZZS.

V empirické části probíhalo dotazníkové šetření v cíli zjistit názory zdravotnických záchranářů a jejich nelékařských kolegů u ZZS na potřebnost a vhodnost jednotného etického kodexu, na situaci etického kodexu v jejich organizace a na další otázky spjaté s tématem. Do dotazníkového šetření se zapojilo přibližně 10% celkového počtu NLZP ZZS, což je velký úspěch a výsledky se pozitivně shodují s myšlenkou, že je potřebné vytvořit jednotný etický kodex pro toto povolání.

Stanovené cíle se podařilo splnit a zároveň se díky tomuto tématu podařilo spojit s panem prezidentem KZZ ČR, který má jistou myšlenku o vytvoření jednotného kodexu a napomáhal ve zjišťování informací. Rozdíly z porovnávání kodexů získané v teoretické části a názory respondentů získané z empirické části poukazují, že zaměstnanci na ZZS změnu opravdu chtějí a jsou plně otevřeni jednotný kodex přijmout.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
EK	etický kodex
HZS	ČR Hasičský záchranný sbor České republiky
ICN	International Council of Nurses
IZS	Integrovaný záchranný systém
KZZ ČR	Komora zdravotnických záchranářů České republiky
NLZP	nelékařský zdravotní pracovník
PČR	Policie České republiky
ZOS	zdravotnické operační středisko
ZPNO	zdravotnický pracovník nelékařských oborů
ZZ	zdravotnický záchranář
ZZS	zdravotnická záchranná služba
ZZS HMP	Zdravotnická záchranná služba Hlavního města Prahy
ZZS JmK	Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje
ZZS LK	Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje
ZZS ZK	Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Zdravotnický záchranář. In: Národní soustava povolání [online]. ČR: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2017 [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/zdravotnicky-zachranar-bac5>
2. *Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)*
3. *Zákon č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách*
4. *Zákon č. 374/2011 o zdravotnické záchranné službě*
5. *Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.*
6. ŽALOUĐÍK, Jan. Význam a šíře etiky v klinické praxi. PTÁČEK, Radek a Petr BARTŮNĚK a kol. Etické problémy medicíny na prahu 21. století. Praha: Grada, 2014, s. 36-50. ISBN 978-80-247-571-0.
7. ANZENBACHER, Arno. Úvod do etiky. Praha: Zvon, 1994, 292 s. ISBN 80-7113-111-3
8. PŘÍKASKÝ, Jiljí Vladimír. Učebnice základů etiky. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000, 134 s. ISBN 80-719-2505-5.
9. JANKOVSKÝ, Jiří. Etika pro pomáhající profese. Praha: Triton, 2003, 223 s. ISBN 80-725-4329-6.
10. VÁCHA, Marek Orko, Radana KÖNIGOVÁ a Miloš MAUER. Základy moderní lékařské etiky. Praha: Portál, 2012, 302 s. ISBN 978-80-7367-780-0.
11. SOKOL, Jan. Etika, život, instituce: pokus o praktickou filosofii. Praha: Vyšehrad, 2014, 260 s. ISBN 978-80-742-9223-1
12. HAŠKOVCOVÁ, Helena. Etické kodexy – záchrana, past nebo módní formalita?. Viva Activa Contemplativa Janu Sokolovi k sedmdesátým narozeninám. In KRUŽÍK, J. (ed.) Praha: FHS UK, 2006, s. 328-333.

13. PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. Andragogický slovník. Praha: Grada, 2012, 294 s. ISBN 978-80-247-3960-1.
14. SEKNIČKA, Pavel. Etika v podnikání. In: Docplayer.cz [online]. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/18266646-Etika-v-podnikani-pavel-seknicka.html>
15. BLÁHA, Jiří a Zdeněk DYTRT. Manažerská etika. Praha: Management Press, 2003, 155 s. ISBN 80-726-1084-8.
16. URBAN, Jan. Etický kodex: nástroj řízení nebo snůška frází?. In: European Business School [online]. 21.05.2017 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://ebschool.cz/eticky-kodex-nastroj-rizeni-nebo-snuska-frazi>
17. *Etický kodex ministerstva vnitra ČR*. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: [file:///C:/Users/kamil/Downloads/Etick%C3%BD_kodex_zam%C4%9Bstnance_MV%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/kamil/Downloads/Etick%C3%BD_kodex_zam%C4%9Bstnance_MV%20(3).pdf)
18. PUTNOVÁ, Anna a Pavel SEKNIČKA. Etické řízení ve firmě: nástroje a metody: etický a sociální audit. Praha: Grada, 2007, 166 s. ISBN 978-80-247-1621-3.
19. BREČKA, Tibor A. Konsekvencialismus, deotologismus a lékařská etika. In: proLékaře.cz [online]. 2016 [cit. 2020-3-23]. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/prakticky-lekar/2016-1/konsekvencialismus-deontologismus-a-lekarska-etika-57355>
20. JANOTOVÁ, Helena, Karel SCHELLE a Ilona SCHELLEOVÁ. Profesionální etika. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 96 s. ISBN 80-868-6143-0.
21. HAŠKOVCOVÁ, Helena. Lékařská etika - 3. rozšířené vydání. Praha: Galén, 2002, 272 s. ISBN 80-726-2132-7.
22. BĚRSKÝ, Karel. Příslušnosti lékařů [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.csvv.cz/index.php/303-kluby/klub-mudr/903-prislahy-lekaru>
23. ČERNÝ, Jiří. Disertační práce – etické kodexy nelékařských zdravotnických profesí se zaměřením na pracovníky zdravotnické dopravy. [online]. 2018 [cit. 2020-1-20]. Dostupné z:

file:///C:/Users/kamil/Downloads/IPTX_2010_1_11240_0_329453_0_94843%20(1).pdf

24. GREENWOOD, Ernest. Atributes of a Profession. Social Work. Oxford: Oxford University Press, 1957, Volume 2 (3 July), s. 45-55. ISSN 0037-8046.
25. HERZOGO VÁ, Zuzana. Policejní etika. Praha: Zuzana Herzogová, 2003, 327 s. ISBN 80-238-9984-8.
26. HAŠKOVCO VÁ, Helena. Lékařská etika. Čtvrté, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Galén, 2015, 225 s. ISBN 978-80-7492-204-6.
27. VAJDA, Ján. Úvod do etiky. Nitra: Enigma, 2004, 251 s. ISBN 80-8913-212X
28. KOLLÁRO VÁ, Daniela. Orgány etickej samoregulácie a ich úloha v procese marketingovej komunikácie [online]. [cit. 2020-1-20]. Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2013. Dostupné z: http://www.cutn.sk/Library/proceedings/mch_2013/editovane_prispevky/39.Koll%C3%A1rov%C3%A1.pdf
29. REMIŠOVÁ, Anna. Etika a ekonomika. Třetí přepracované vydání. Bratislava: Kalligram, 2011, 496 s. ISBN 978-80-8101-402-4.
30. ZEMANOVIČOVÁ, Daniela, Jarmila LAJČÁKOVÁ a Pavel NECHALA. Podnikanie verzus korupcia na Slovensku. Bratislava: Transparency International Slovensko, 2003, ISBN 80-89041-71-X
31. FRIEDEL, Libor. Etika podnikání – teoretická část. Databáze nejlepších praktik [online]. In: Znalosti V Partnerství HM Partners, 2003 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://bestpractices.cz/seznampraktik/etika-podnikani/teoreticka-cast/>
32. KÁNSKÝ, Jiří. Etické kodexy podniků – Teoretické problémy jejich tvorby a účinnosti. Filozofia. 1999, 54(1), s. 14. ISSN 0046-385X.
33. REMIŠOVÁ, Anna. Profesijná etické kodexy. Filozofia. 2000, 55(3), s. 218-228. ISSN 0046-385X.

34. ŠRONĚK, Ivan. Etiketa a etika v podnikání. Praha: Management Press, 1995, 212 s. ISBN 80-856-0394-2.
35. BARTŮNĚK, Petr a Radek PTÁČEK. Etika a komunikace v medicíně. Praha: Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3976-2.
36. KUNÁŠEK, Josef. Etický kodex jako pramen práva. ASPI [online]. 2012 [cit. 2020-1-23]. Dostupné z: <http://www.kunasek.cz/kunasek-josef-eticky-kodex-jako-pramenprava/>.
37. GLADKIJ, Ivan. Vztah mezi zákonem a etikou. Kapitoly z lékařské etiky. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, ISBN 80-244-0892-9.
38. MATOCHOVÁ, Soňa a Tomáš LAJKEP. Etika a právo v kontextu lékařské etiky. Zdrav. Právo Praxi. 2005, ISSN 1213-0508.
39. MUNZAROVÁ, Marta. Zdravotnická etika od A do Z. Praha: Grada, 2005, ISBN 80- 247-1024-2.
40. MUNZAROVÁ, Marta. Modlitba Maimonidova. Prakt. lék. 1993, 71(11), 514. ISSN 0032- 6739.
41. *Etický kodex lékařů české lékařské komory*. [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: [file:///C:/Users/kamil/Downloads/10_SP_c._10_Eticky_kodex%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kamil/Downloads/10_SP_c._10_Eticky_kodex%20(1).pdf)
42. *Etický kodex sester*. [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: <https://www.cnna.cz/icn-eticky-kodex/>
43. *Zákon 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních*
44. Who we are. In: The Internacional Council of Nurses [online]. [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <https://www.icn.ch/who-we-are>
45. Věstník 7/2004. In: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2004. [online]. [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3646_1778_11.html

46. *Etický kodex zdravotnických pracovníků nelékařských oborů*. [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: C:/Users/kamil/Downloads/eticky-kodex%20(3).pdf
47. *Etický kodex zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy. Příloha 1*
48. *Etický kodex zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje. Příloha 2*
49. *Etický kodex zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje. Příloha 3*
50. *Etický kodex zdravotnické záchranné služby Zlínského Kraje*. [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: http://www.zszlin.cz/stranka_vypis.php?id=1&dd=o_nas
51. Vybrané ukazatele za rok 2019. In: Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR, 2019. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.azzs.cz/data/web/dokumenty/Vybran%C3%A9%20ukazatele%20ZZS/Vybran-ukazatele-ZZS-R-za-rok-2019-b.pdf>
52. *Etický kódex záchranára* [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: <https://www.skzz.sk/files/fileManager/frontend-downloads/bpt-274-3/eticky-kodex-zachranara.pdf>
53. Napadení záchranáře. In: Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: <https://www.zzsjmck.cz/aktuality/napadeni-zachranare>
54. Napadení v sanitce. In: Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje p.o. [online]. [cit. 2020-05-2]. Dostupné z: <https://www.uszssk.cz/napadeni-v-sanitce/>

11 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Statistiky ankety	87
-----------------------------------	----

12 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1	61
-----------------	----

13 SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf 1.....	68
Graf 2.....	69
Graf 3.....	70
Graf 4.....	71
Graf 5.....	72
Graf 6.....	73
Graf 7.....	74
Graf 8.....	75
Graf 9.....	76
Graf 10.....	77
Graf 11.....	78
Graf 12.....	79
Graf 13.....	80
Graf 14.....	81
Graf 15.....	82
Graf 16.....	83

14 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1	102
Příloha 2	104
Příloha 3	109
Příloha 4	112

ETICKÝ KODEX a normy profesionálního chování zaměstnanců Zdravotnické záchrané služby hl. m. Prahy

ÚVOD

Účelem kodexu je stanovit žádoucí standardy profesionálního chování zaměstnanců ZZS HMP a informovat veřejnost o formě a způsobu chování, jež je oprávněna od zaměstnanců ZZS HMP, jako zdravotnického zařízení zřizovaného Hlavním městem Prahou a poskytujícím PNP i zdravotní transporty, očekávat. Tento kodex vychází z Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě, který schválila vláda svým usnesením č. 270 ze dne 21. 3. 2001, a Kodexu zřizovatele, z Kodexu České lékařské komory a Kodexu zdravotních sester i Kodexů ostatních složek integrovaného záchraného systému.

Posláním ZZS HMP, jako poskytovatele odborné PNP, zdravotní péče a zdravotně sociálních služeb, je profesionálně a hospodárně zajištěná péče z prostředků zdravotního pojištění, rozpočtu zřizovatele a přímých plateb - poplatků klientů, která zaručuje jejich účelné využití na straně jedné a komfort pacientů na straně druhé. Toto poslání vyžaduje profesionálně vykonané zaměstnance, vědomě respektující vnitřní etické hodnoty, pravidla a normy zaměstnanecké kultury, kteří dotvářejí pozitivní obraz organizace u pacientů a veřejnosti.

ZZS HMP jako zaměstnavatel, který si je vědom povinnosti pečovat o vytváření a rozvíjení pracovních vztahů v souladu s dobrými mravy, tímto ve vztahu k zaměstnancům veřejně deklaruje, že je zaměstnavatelem rovných příležitostí, který zamezuje jakémukoli diskriminaci.

Etický kodex je v tomto smyslu základním dokumentem principů morálky a chování zaměstnanců ZZS HMP. Etické normy v něm obsažené navazují na normy právní, předpokládají jejich plnění a stanoví požadavky náročnější, než jaké vyplývají z právního řádu.

Článek 1

Základní ustanovení

1. Zaměstnanec ZZS HMP vykonává svou práci ve shodě s mezinárodní Úmluvou o lidských právech a biomedicině, Chartou práv pacientů, Ústavou České republiky, zákony, dalšími právními předpisy a vnitřními normami ZZS HMP a se svým svědomím.
2. Zákonost při rozhodování a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám jsou základními zásadami, které každý zaměstnanec ZZS HMP dodržuje a vytváří tak základ pro budování a udržení důvěry veřejnosti.
3. Základními hodnotami zaměstnanců ZZS HMP jsou:
  - Profesionalita
  - Nestrannost
  - Odpovědnost
  - Ohleduplnost
  - Bežuhonnost
4. Základními úkoly ZZS HMP jsou:
  - Ochrana zdraví a života
  - Mírnění utrpení
  - Dodržování zákonosti
  - Neodkladné poskytnutí pomoci
  - Zachování lékařského tajemství

- Zásada lidskosti
- Úcta k životu
- Důstojnost lidského jedince
- Čestnost, slušnost, korektnost v chování
- Respektování kompetencí

- Ochrana veškerých osobních a citlivých údajů
- Soustavné vzdělávání a zdokonalování
- Vedení a uchování řádné dokumentace
- Udržování a prohlubování důvěry pacientů v její péči
- Dodržování kolegiality

Článek 2

Obecné zásady

1. V pracovní době se zaměstnanec věnuje výlučně plnění pracovních úkolů a povinností s plným vynaložením svých sil a schopností. K výkonu své pracovní činnosti přistupuje tvořivě a iniciativně, s veškerou svojí invencí. V rámci své kompetence činí vše pro úplné, přesné a včasné plnění svěřených pracovních úkolů. Odpovídá za spolehlivost a správnost dokladů, které vytváří. Neprovede ani nepřipustí, aby jiná osoba provedla do dokumentu nesprávný nebo zavádějící údaj.
2. Zaměstnanec usiluje o zajištění maximálně efektivního a ekonomického spravování a využívání finančních zdrojů, zařízení a služeb, které mu byly svěřeny.
3. V případě, že by zaměstnanec zjistil ztrátu nebo újmu na majetku ZZS HMP, oznámí neprodleně tuto skutečnost svému nadřízenému, popřípadě příslušnému orgánu činnému v trestním řízení.
4. Zaměstnanec se nezúčastní žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem jeho pracovních povinností nebo tento výkon omezuje. Při výkonu činnosti politické nebo veřejné dbá, aby tato činnost nenarušila důvěru občanů v jeho schopnost nestranně vykonávat své pracovní povinnosti.
5. Pokud si není zaměstnanec jist, zda jde o činnost slučitelnou s výkonem jeho zaměstnání, projedná záležitost se svým nadřízeným.
6. Zaměstnanec pečuje o úpravu svého zevnějšku včetně oděvu a dbá, aby odpovídal postavení ZZS HMP, kterou reprezentuje, jeho pracovnímu zařazení a místu výkonu práce. Vyjadřuje tak úctu ke svým spolupracovníkům, případně k veřejnosti a ke své mateřské organizaci. Z tohoto důvodu jsou zaměstnancům doporučeny vhodné formy oblečení (dress code). Doporučení se týká zejména zaměstnanců managementu, vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení administrativy, a dále zaměstnanců, kteří zastupují (reprezentují) ZZS HMP na odborných tuzemských i zahraničních akcích nebo na oficiálních jednáních.

Zaměstnanci managementu organizace by si měli zachovat reprezentativní ráz, zejména pokud jsou účastníky oficiálních jednání se zástupci zřizovatele, veřejných a státních institucí, tiskových konferencí, pokud přijímají na pracovišti oficiální návštěvy nebo delegace. V takových případech je vhodné zachovat formální oblečení (muži oblek s kravatou, ženy šaty, kostýmky a tomu odpovídající obuv).

Základem dámského oblečení jsou sukně nebo šaty s délkou ke kolenům, vhodné jsou i kalhotové kostýmy. Svrchní oblečení – halenka, košile, tričko s límečkem a rukávem bez výrazného potisku. Džínové kalhoty doplněné halenkou, případně sakem. Nejsou vyžadovány uzavřené boty, je možné nosit i různé varianty sandálů a baleríny.

Základem pánského oblečení jsou vždy dlouhé kalhoty. Nemusí být oblekové, přípustné jsou i sportovníjší plátěné kalhoty, džínové kalhoty tlumených barev. Svrchní oblečení – košile s dlouhým/krátkým rukávem, jednobarevná nebo s nepřilíhivým výrazným vzorem, dále polokošile, tričko s límečkem a rukávem bez výrazného potisku, v zimním období rolák, svetr. Obuv uzavřená. Pro jednání mimo ZZS HMP je vhodné sako (oblekové nebo sportovní, lehké).

Členové VS jsou povinni při své práci dodržovat ústrojovou kázeň – tím se rozumí povinnost po celou pracovní dobu používat předepsané a čisté OOPP.

7. Zaměstnanec i v mimopracovní době vystupuje tak, aby nesnižoval důvěru v ZZS HMP v očích veřejnosti.

Článek 3

Jednání s pacienty

1. Hlavním úkolem ZZS HMP je poskytování PNP veřejnosti na náležité odborné úrovni. Společným cílem zaměstnanců VS je maximální uspokojení potřeb pacientů. Zaměstnanec proto své pracovní povinnosti vykonává na vysoké odborné úrovni odpovídající jeho kvalifikaci, kterou je nutné si studiem průběžně prohlubovat, s největší mírou slušnosti, porozumění, ochoty a bez jakýchkoli předpokladů rasových, národnostních, náboženských, politických nebo jiných. Zaměstnanec jedná korektně, zdvořile

a vstřícně s pacienty i jejich okolím. Každý člen VS ZS HMP činí veškerá svá rozhodnutí a úkony vždy bez zbytečných průtahů s maximální snahou o jejich zkrácení ve prospěch pacientů. Jedná tak, aby nezpůsobil újmu jakékoliv osobě, skupině osob nebo členům ostatních složek IZS a prosazuje práva a oprávněné zájmy pacientů i všech občanů.

2. Každý člen VS ctí a respektuje práva pacientů, zejména právo na informace o jménu člena VS, který mu poskytuje péči, informace o svém zdravotním stavu a následná opatření směřující k léčbě a informace o následné péči.
3. Žádný člen VS nesmí podceňovat a znevažovat profesionální dovednosti, znalosti i poskytnuté služby ostatních kolegů. Nesmí používat ponižujících výrazů o jejich osobách, komentovat nevhodným způsobem činnost ostatních v přítomnosti pacienta a nelékařů.
4. Každý člen VS kolegiálně spolupracuje s těmi zdravotníky a záchranáři, kteří současně nebo následně pečují o stejné pacienty. Předává-li pacienta jinému zdravotnickému zařízení nebo zdravotníkovi, musí mu odevzdat veškeré získané informace potřebné pro péči o pacienta a informovat ho o dosavadní péči.
5. Žádnému členu VS není dovoleno vyšetřovat a poskytovat péči s osobou, která není zdravotníkem a nepatří ke zdravotnímu personálu. Tyto osoby nesmějí být přítomny ani jako diváci při lékařských výkonech. Výjimkou z uvedených zásad jsou osoby, které se u ZS HMP vzdělávají, stážují a další osoby, s jejichž přítomností pacient souhlasí.

Článek 4

Jednání s klienty

1. Úkolem ZS HMP je poskytování co nejefektivnější služby veřejnosti. Společným cílem všech zaměstnanců je maximální uspokojení potřeb klientů. Zaměstnanec proto své pracovní povinnosti vykonává na vysoké odborné úrovni, kterou je nutné si studiem průběžně prohlubovat, s největší mírou slušnosti, porozumění, ochoty a bez jakýchkoliv předsudků rasových, národnostních, náboženských, politických nebo jiných. Zaměstnanec jedná korektně, zdvořile a vstřícně s klienty, se zaměstnanci jiných zdravotnických zařízení a orgánů veřejné správy i jinými vnějšími partnery ZS HMP.
2. Zaměstnanec činí rozhodnutí a řeší záležitosti objektivně na základě jejich skutkové podstaty, přihlížející pouze k právně relevantním skutečnostem, a bez zbytečných průtahů. Pokud mu to právní předpisy umožňují, usiluje o urychlení a zjednodušení úředních postupů, dodržování termínů a maximální zkrácení zákonných lhůt ve prospěch klientů. Jedná tak, aby nezpůsobil jakoukoliv újmu a prosazuje práva a oprávněné zájmy organizace.

Článek 5

Jednání se spolupracovníky

1. Zaměstnanci společným úsilím vytvářejí v pracovních týmech atmosféru spolupráce, vzájemné důvěry a respektu. Jednají korektně, zdvořile, s největší mírou slušnosti. Důrazně se vystrhávají nevhodného verbálního i neverbálního projevu. Šíření pomluvy, neprokázaných obvinění, lži a účelové pozměňování faktů je považováno za hrubé porušení etických zásad ZS HMP. Rozdílnost v názorech neřeší s osobní zaujatostí. Případné pracovní kolegiální spory řeší věcně, kultivovaně a otevřeně s přímým nadřízeným a jejich rozhodnutí respektují.
2. Vedoucí zaměstnanci uplatňují vůči zaměstnancům rovný přístup s důrazem na hodnocení dle odvedené práce. Jsou si vědomi nezbytnosti dobře připraveného a kvalifikovaného zaměstnaneckého potenciálu a umožňují zaměstnancům další vzdělávání odpovídající jejich kvalifikaci v závislosti na potřebách organizace. Dohlížejí na využití odborných znalostí všech podřízených pracovníků a na jejich plnoprávné zařazení do pracovního kolektivu.

Článek 6

Protikorupční jednání

1. Zaměstnanec nevyžaduje ani nepřijímá dary, úsluhy, laskavosti, ani žádná jiná zvláštní, která by mohla ovlivnit nebo zdánlivě ovlivnit rozhodování ve věci, narušit profesionální přístup k věci, nebo taková, jež by bylo možno považovat za odměnu za práci, která je jeho povinností.
2. Zaměstnanec jedná tak, aby se v souvislosti se svým zaměstnáním u ZS HMP nedostal do postavení, ve kterém by byl zavázán oplatit prokázanou laskavost, nebo které by ho činilo přístupným nepatřičnému vlivu jiných osob.
3. Pokud by byla zaměstnanci v souvislosti s jeho zaměstnáním u ZS HMP nabídnuta jakákoliv výhoda, odmítne ji a o nabídnuté výhodě informuje svého nadřízeného.

Článek 7

Zneužití postavení

1. Zaměstnanec ZS HMP nevyužívá výhody vyplývající z jeho postavení, ani informace získané při výkonu zaměstnání pro svůj soukromý zájem. Soukromým zájmem se rozumí snaha o získání jakékoliv výhody pro něj, jeho rodinu, blízké a příbuzné osoby a fyzické osoby, se kterými měl nebo má obchodní nebo politické vztahy. Je jeho povinností vyhnout se konfliktům jeho soukromého zájmu s jeho postavením jako zaměstnance ZS HMP a předcházet takovým situacím, které mohou podezření z konfliktu zájmů vyvolat.
2. Zaměstnanec nenabízí ani neposkytuje žádnou výhodu jakýmkoli způsobem spojenou s jeho postavením v ZS HMP, pokud mu to neumožňuje zákon.
3. V případě, že by byl zaměstnanec požádán, aby jednal v rozporu s právní úpravou, nebo způsobem, který by představoval možnost zneužití úřední moci, takové jednání odmítne a tuto skutečnost oznámí svému nadřízenému.
4. Informace získané při výkonu zaměstnání je třeba pokládat za důvěrné a poskytovat jim příslušnou ochranu při respektování práva veřejnosti na přístup k informacím v rozsahu daném příslušnými zákony.
5. Zaměstnanec neuvádí vědomě v omyl veřejnost, ani ostatní zaměstnance organizace. Informace, které poskytuje pacientům nebo jejich okolí a nebo jiným vnějším partnerům ZS HMP v zákonném rozsahu, musí být úplné, nezkrácené, pravdivé a srozumitelné. Ve veřejném vystupování dbá zaměstnanec vždy zájmů ZS HMP. Pokud k tomu není oprávněn z titulu své funkce, podává jakékoli informace týkající se ZS HMP veřejným sdělovacím prostředkům pouze prostřednictvím tiskové mluvčí ZS HMP.

Článek 8

Profesionální členů VS

1. Informovat nadřízené o všech důležitých událostech z provozu, které mohou mít vliv na organizaci a společnost.
2. Odmítnat jakýkoliv nátlak na zveřejnění informací týkajících se provozu.
3. Nést osobní zodpovědnost za veškerou svou činnost a vyjádření.
4. Vyloučit všechny činnosti, které by mohly členy VS kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů.
5. Nepřijímat žádné dary nebo výhody, které by mohly ovlivnit rozhodování ve výkonu činnosti nebo narušit profesionální přístup.
6. Nezneužívat své povolání k činnosti reklamního pracovníka a odmítnout podílet se na skryté reklamě.
7. Nezneužívat výsad a výhod, plynoucích ze zaměstnání u ZS HMP k prezentování svých osobních postojů a uspokojování soukromých potřeb.
8. Považovat pomluvy, neprokázaná obvinění, účelové pozměňování faktů a lži za hrubé porušení etických zásad ZS HMP.

Článek 9

Závaznost etického kodexu

Zaměstnavatel a zaměstnanci ctí zásady zakotvené v tomto Etickém kodexu, ztotožňují se s nimi, považují je za závazné a dodržují je. Tento Etický kodex se dnem vydání stává součástí vnitřních norem ZS HMP. Lékaři ZS HMP se dále řídí Etickým kodexem ČLK (Stavovský předpis č. 10), zdravotníci záchranáři a zdravotní sestry (operátorky ZOS) se řídí Etickým kodexem sester.

V Praze dne: 11. 9. 2017

MUDr. Petr Kolouch, MBA
ředitel

	<p>Interní normativní akt ZZS JmK</p> <p>ETICKÝ KODEX <i>(směrnice)</i></p>	Evidenční číslo	
		46/INA ZZS	
		Číslo vydání:	1
		Účinnost od:	01. 05. 2018
<p>ETICKÝ KODEX</p>			
Závazný pro: všechny zaměstnance		Obdrží: všichni vedoucí zaměstnanci	
ZPRACOVAL:	OVĚŘIL:	SCHVÁLIL:	
<i>Ing. Naděžda Kněžková, MBA, ekonomický náměstek</i>	<i>Mgr. Ondřej Kašpar, vedoucí právního oddělení</i>	<i>Ing. Milan Klusák, MBA, ředitel</i>	
Datum a podpis: 23. 04. 2018 Ing. Naděžda Kněžková, MBA, v.r.	Datum a podpis: 23. 04. 2018 Mgr. Ondřej Kašpar, v.r.	Datum a podpis: 24. 04. 2018 Ing. Milan Klusák, MBA, v.r.	

Obsah

Etický kodex	3
1. PREAMBULE	3
2. ETICKÝ KODEX	3
2.1. Zákonnost	3
2.2. Profesionalita a odbornost	3
2.3. Kolegialita	3
2.4. Hospodárnost	3
2.5. Bezpečnost a ochrana zdraví	4
2.6. Mlčenlivost a informovanost	4
2.7. Střet zájmů, korupce	4
2.8. Reprezentace	4
2.9. Slušnost a zdvořilost	4
2.10. Vztah k zaměstnavateli, loajalita	4
3. USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ	4

Etický kodex

1. PREAMBULE

(1) ZZS JmK je příspěvkovou organizací zřízenou Jihomoravským krajem. Poskytuje kvalitní přednemocniční neodkladnou péči v souladu s posledními poznatky lékařské vědy, v rozsahu vymezeném zákonem o ZZS a ostatními právními předpisy ČR a mezinárodními smlouvami, hospodárně a se zaručením veškerých práv a komfortu pacientů a veřejnosti.

(2) Etický kodex ZZS JmK v návaznosti na ustanovení čl. 2.3. odst. 2 pracovního řádu vymezuje a podporuje žádoucí standardy chování zaměstnanců ve vztahu k pacientům, veřejnosti a spolupracovníkům v organizaci i orgánům státní správy a samosprávy. Je závazný pro všechny zaměstnance.

2. ETICKÝ KODEX

2.1. Zákonost

Zaměstnanci plní své úkoly v souladu se zákony, podzákonnými normami, předpisy zřizovatele i vnitřními předpisy organizace.

2.2. Profesionalita a odbornost

(1) Zaměstnanci jednají profesionálně a na vysoké odborné úrovni. Svoji odbornost si zvyšují kontinuálním vzděláváním. Při výkonu práce vždy respektují jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu, barvu pleti, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení. To se plně týká i vztahu k pacientům, klientům organizace.

(2) V případě poskytování přednemocniční neodkladné péče vždy postupují v souladu s posledními poznatky lékařské vědy, pracovními postupy stanovenými ZZS JmK a poznatky získanými v rámci vnitro organizačního vzdělávání zdravotnických pracovníků.

2.3. Kolegialita

(1) Zaměstnanci společným úsilím vytvářejí v pracovních týmech atmosféru spolupráce, vzájemné důvěry a respektu. Jednají přitom korektně, zdvořile, s největší mírou slušnosti. Důrazně se vyvarují nevhodného verbálního i neverbálního projevu.

(2) Zaměstnanci dbají o dobré jméno organizace, to znamená, že se vyvarují šíření pomluv, neprokázaných obvinění, lží a účelové pozměňování faktů vztahujících se k organizaci, k jejím zaměstnancům, partnerům a zřizovatelům. Rozdílnost v názorech zaměstnanec neřeší s osobní zaujatostí.

2.4. Hospodárnost

Zaměstnanci se chovají s péčí řádného hospodáře, vynakládají veškeré úsilí, aby maximálně zajistili efektivní, šetrné a ekonomické nakládání se svěřenými prostředky a využívání zařízení a majetku.

2.5. Bezpečnost a ochrana zdraví

Zaměstnanci plně respektují opatření přijatá vedením organizace v oblasti BOZP a zároveň se chovají tak, aby nedošlo k jejich porušování. Podílejí se na odhalování rizik i na návrzích opatření k jejich eliminaci.

2.6. Mlčenlivost a informovanost

(1) Zaměstnanci zachovávají mlčenlivost o všech skutečnostech, které se dozvěděli v souvislosti s vykonávanou prací, se zvláštním důrazem k ochraně citlivých informací, a to jak ve vztahu k pacientům, ostatním zaměstnancům organizace i třetím osobám. Tímto ustanovením není dotčeno:

- a) předávání informací potřebných k zajištění plnění pracovních povinností a
- b) užití těchto údajů při vzdělávání zaměstnanců ZZS JmK za účelem zvýšení kvality poskytovaných služeb (např. zpracování kazuistiky). V tomto případě je nutné užití údaje anonymizovat.

(2) V ostatních případech lze údaje podle odst. 1 použít pouze se souhlasem zaměstnavatele.

(3) Informovanost směrem ke sdělovacím prostředkům i dalším osobám je zajišťována centrálně a řízena vnitřními předpisy organizace.

2.7. Střet zájmů, korupce

Zaměstnanci svým jednáním předcházejí situacím, kdy by byli vystaveni možnému střetu svého zájmu a zastávanému funkčnímu zařazení. Tím se rozumí i soukromý zájem či jednání, které zahrnuje jakoukoliv výhodu pro ně, jejich rodiny, blízké či příbuzné osoby, právnické nebo fyzické osoby, se kterými měli nebo mají obchodní vztahy či mohou vést k ovlivnění plnění jim svěřeného úkolu, objektivního hodnocení věci a nestranného rozhodování.

2.8. Reprezentace

Zaměstnanci používají při výkonu práce civilní či pracovní oděv, který musí být čistý a bez zjevných známek poškození. To se týká i OOPP, které navíc musí být plně funkční a bez zjevných známek poškození.

2.9. Slušnost a zdvořilost

Zaměstnanci se chovají s respektem a úctou k ostatním, jsou empatičtí, slušní, nepoužívají ironické narážky.

2.10. Vztah k zaměstnavateli, loajalita

Zaměstnanci si váží své příslušnosti k zaměstnavateli a vždy jednají v souladu s jeho zájmy. Jakékoliv problémy související s jejich působením v organizaci řeší uvnitř organizace, zpravidla se svými přímými nadřízenými zaměstnanci.

3. USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

(1) Zaměstnavatel a zaměstnanci ctí zásady zakotvené v tomto Etickém kodexu, ztotožňují se s nimi, považují je za závazné a dodržují je.

- (2) Tento Etický kodex se dnem vydání stává součástí vnitřních předpisů ZZS JmK.
- (3) Lékaři ZZS JmK se dále řídí Etickým kodexem ČLK (stavovský předpis č. 10), zdravotničtí záchranáři a zdravotní sestry (operátorky KZOS) se řídí Etickým kodexem sester.
- (4) Tento Etický kodex nabývá účinnosti dne 01. 05. 2018.

	Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje Klášterní 954/5, 460 01 Liberec IČ: 46744991, ID schránka bgpmve6 Tel.485218511, GSM 606651125	100_SPC_003 Etický kodex	Strana: 1 z 2
			Verze: 01:10/2019

Etický kodex pracovníka Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje

Účelem Etického kodexu je stanovit základní pravidla chování všech pracovníků Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje (dále ZZS LK) a informovat veřejnost o chování, které je oprávněna očekávat. Etický kodex je pro každého zaměstnance závazný a jeho nedodržování bude posuzováno jako porušení pracovní kázně se všemi vyplývajícími důsledky.

Poslání a odpovědnost ke své profesi

Zaměstnanci ZZS LK se zasazují o zvyšování a rozvoj kvality poskytovaných služeb organizací tak, aby tyto služby respektovaly práva těch, kteří je užívají a účinně jim pomáhali posilovat jejich nezávislost, využívat běžných životních příležitostí a přispívali k jejich začleňování.

Zaměstnanec ZZS LK:

- je povinen posoudit svou osobní situaci (psychickou, sociální atd.) tak, aby byl schopen provádět služby objektivně a v dostatečné kvalitě,
- během výkonu služby není pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek,
- se vyvaruje jednání, které by mohlo mít sexuální podtext nebo by tak mohlo být vnímáno,
- při výkonu služby aplikuje pouze způsoby práce, které souvisí s jeho profesí,
- je povinen dodržovat vnitřní předpisy organizace a využívá zkušenosti k jejich průběžnému zlepšování,
- v případě, že se při výkonu služby setká se situací, kterou nemůže nebo neumí posoudit, je povinen tuto konzultovat se svým nadřízeným,
- má povinnost rozvíjet své odborné kompetence, vzdělávat se, využívat externí podpory a nabyté znalosti a dovednosti uplatňovat ve své profesi.

Základní předpoklady a principy

K dosahování cílů jednotlivých profesí je nutné, aby zaměstnanci ZZS LK plnili řadu předpokladů či základních principů:

- **bezúhonnost** – při své profesi jedná čestně a v souladu se svým svědomím, za podmínky právní bezúhonnosti,
- **objektivita** – ke své profesi přistupuje objektivně, bez předsudků, zaujatosti, vyvaruje se střetu zájmů nebo vlivu jiných osob,
- **odborná způsobilost** – služby provádí pečlivě, svědomitě a odpovědně, s náležitou péří a na základě moderních odborných trendů,
- **respekt k lidským právům** – respektuje lidská práva při všech činnostech souvisejících s výkonem jeho služby, prosazuje a hájí respekt k lidským právům obecně ve společnosti,
- **důvěrnost sdělení** – s informacemi získanými v souvislosti s výkonem práce nakládá s potřebnou důvěrností a poskytuje jim příslušnou ochranu.

Vztah ke klientům

- **Pomáháme** lidem bez ohledu na národnost, rasu, víru, věk, pohlaví, politické přesvědčení, ekonomickou situaci a společenské postavení.
- **Chováme** se zdvořile a přistupujeme ke každému člověku jako k jedinečné lidské bytosti s pochopením, úctou, empatií, trpělivostí a reagujeme na jeho individuální potřeby.
- **Respektujeme** důstojnost každého člověka, jeho soukromí, důvěrnost jeho sdělení a neposkytujeme žádnou informaci bez jeho souhlasu, pokud by tímto nedošlo k akutnímu ohrožení jeho život. Nikdo nesmí zneužít ve vztahu ke klientovi jeho důvěru a závislost jakýmkoli způsobem.

	Zdravotnická záchraná služba Libereckého kraje Klášteří 954/5, 460 01 Liberec IČ: 46744991, ID ochránka bgpmva6 Tel.485218511, GSM 606651125	100_SPC_003 Etický kodex	Strana: 2 z 2
			Verze: 01:10/2019

- **Vyvarujeme se** osobních vazeb s klienty, nevnašíme do rozhovoru s klienty své osobní a soukromé problémy. Nevnučujeme klientům své osobní přesvědčení a postoje (náboženské apod.).
- **Nesmíme** žádným svým konáním ohrozit zdraví a bezpečnost klienta.
- Každý klient je vždy rovnocenným partnerem, který spolurozhoduje a dle úrovně svých fyzických a duševních sil se také spolupodílí na poskytování služby.
- Zaměstnanci nevyžadují ani nepřijímají dary a žádná zvýhodnění, která by mohla ovlivňovat rozhodování o službě nebo narušit profesionální přístup ke klientovi, nebo jež by bylo možno považovat za odměnu za práci, která je jeho povinností.

Vztah ke spolupracovníkům

- Zaměstnanci ZZS LK **plní odpovědně své povinnosti** vyplývající ze závazků, za svou práci nesou plnou odpovědnost a snaží se o to, aby úroveň služeb byla co možná nejvyšší. Pokud si nejsou jisti, zda jde o činnost slučitelnou s výkonem práce, projednají záležitost se svým nadřízeným. Vždy dávají přednost své profesní odpovědnosti před soukromými zájmy.
- Zaměstnanci **respektují** a využívají pokynů svých nadřízených a ostatních odborných pracovníků a využívají znalosti a zkušenosti svých kolegů.
- **Základem vztahů** mezi spolupracovníky je vzájemně čestné, slušné a společensky korektní chování. Kritické připomínky vůči ostatním jsou řešeny pouze na pracovišti a nikdy ne před klienty.
- Všichni dbají na udržení a zvyšování prestiže svého povolání a poskytovaných služeb a také v mimopracovní době vystupují tak, aby nesnižovali důvěryhodnost organizace v očích veřejnosti.
- Zaměstnanci jsou povinni se vzdělávat a udržovat svou kvalifikaci a způsobilost pro výkon své profese, informace poskytují pouze v rozsahu nutném pro svou práci a dle pravidel stanovených ve vnitřních předpisech.

Příloha 4

Dotazník

Etický kodex zdravotnického záchranáře – situace v České republice

Dobrý den, mé jméno je Kamila Jahodářová a jsem studentkou ČVUT, fakulty biomedicínského inženýrství v oboru zdravotnický záchranář. Tento rok se mé studium blíží ke konci a píše bakalářskou práci, která se zaměřuje na stav etických kodexů zdravotnických záchranářů v ČR. Vedoucím mé práce je Mgr. Tibor Brečka, MBA. Získané výsledky tohoto dotazníku by následně mohly vést ke zlepšení nynějšího stavu etických kodexů zdravotnických záchranářů v České republice. Dotazník není dlouhý, a pokud mu věnujete přibližně 10 minut Vašeho času, budu Vám velice vděčná.

PS: Je velice důležité u poslední otázky, kliknout na odeslat, dotazníky pak nejsou zpracovány a jsou řazeny do složky nedokončeno, děkuji :)

Kamila Jahodářová (kamila.jahodarova@gmail.com)

1. Pohlaví?

- Žena
- Muž

2. Působnost na ZZS v kraji?

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Královehradecký kraj
- Liberecký
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj

- Ústecký kraj
  - Vysočina
3. Dověšené vzdělání?
- Střední zdravotnická škola ukončená maturitou
  - Vyšší odborná škola zdravotnická (diplomovaný zdravotnický záchranář)
  - Vysoká škola oboru zdravotnický záchranář (Bc)
4. Jakou práci vykonáváte u ZZS?
- Řidič
  - Zdravotnický záchranář
  - Operátor ZOS
5. Máte představu, co etický kodex je? Jaké části má obsahovat? V čem nám napomáhá?
- Ano
  - Spíše ano
  - Nevím
  - Spíše ne
  - Ne
6. Půjde Vám důležité/nutné, aby každé povolání firma či organizace měla sepsaný vlastní etický kodex, který určuje základní zásady chování jako jsou úcta, ohleduplnost, spolupráce či ochota?
- Hodně důležité
  - Středně důležité
  - Málo důležité
  - Nedůležité
7. Jednotný etický kodex zdravotnického záchranáře v ČR neexistuje. Dle kterého etického kodexu se řídí Vaše výjezdová skupina/ celá ZZS kraje ve kterém pracujete?
- Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů
  - Interně vytvořený etický kodex ZZS určitého kraje
  - Etický kodex státní správy

- Nemáme jednotný etický kodex, ale řídíme se dle vlastních morálních pravidel a přesvědčení
8. V případě odpovědi „interně vytvořený etický kodex“, kdo je jeho autorem?
9. Bylo by podle Vás vhodné zavést jednotný etický kodex pro nelékařskou profesi zdravotnický záchranář v ČR?
- Ano, jednotný etický kodex by byl vhodný
  - Jednotný etický kodex je nezbytný
  - Nevím
  - Ne, jednotný etický kodex není nutný
  - Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů je dostačující
10. Myslíte si, že by se něco pozitivně změnilo nově zavedeným jednotným etickým kodexem pro zdravotnické záchranáře v ČR? (Například komunikace s pacienty, spolupráce s kolegy/ kraji mezi sebou).
- Ano
  - Spíše ano
  - Nevím
  - Spíše ne
  - Ne
11. Myslíte si, že vzhledem ke specifickému povolání zdravotnického záchranáře obecně stačí používat kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů, nebo by měl být specifikován jako například etický kodex sester, či fyzioterapeutů, kteří se taktéž řadí do nelékařských oborů?
- Ano, měl by být specifikován pouze pro záchranáře
  - Nevím

- Ne, stávající varianta etického kodexu NLZP je dostačující i pro zdravotnické záchranáře

12. Pokud by se opravdu zpracoval jednotný etický kodex, mělo by se jednat o etický kodex pouze pro zdravotnické záchranáře (ZZ), nebo by měl být určen pro všechny nelékařské zdravotnické pracovníky (NLZP) pracující u ZZS ČR (řidič zdravotnických vozidel, operátor na ZOS, zdravotnický záchranář)?

- Pouze pro ZZ
- Pro všechny NLZP ZZS
- Není potřeba vytvářet jednotný etický kodex

13. Setkal/a jste se někdy s určitým problémem při výkonu svého povolání, u kterého jste musel/a jednat na rozhraní etického kodexu/ mravních pravidel, dle kterých se v práci řídíte, nebo jste je dokonce jistým způsobem musel/a překročit?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

14. V případě vytvoření jednotného etického kodexu pro zdravotnické záchranáře/ ZZS ČR, měl by být přístupný široké veřejnosti nebo výhradně určen pouze pro pracovníky ZZS?

- Ano, veřejný na internetových stránkách
- Pouze na vyžádání
- Výhradně pro pracovníky ZZS

15. Byl/a jste obeznámen/a s etickým kodexem, kterým se řídí Vaše pracoviště při podpisu smlouvy a nástupu k výkonu povolání u ZZS?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

16. Má organizace, ve které pracujete zavedené sankcionování či jiné další tresty při porušení etického kodexu či dalších mravních pravidel? Byl/a jste s tím při nástupu do zaměstnání seznámen/a?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne